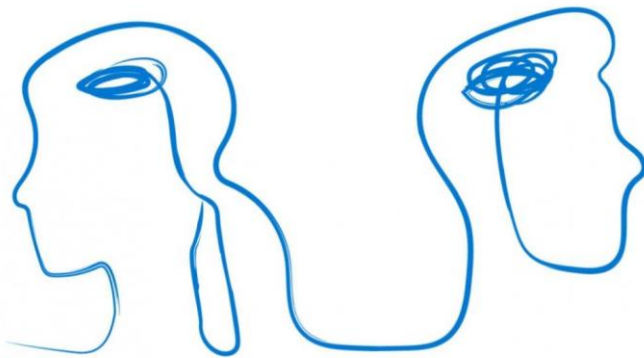

De aanpak van overlast gevende verwarde personen

Een onderzoek naar de algemene aanpak van verwarde personen die overlast veroorzaken in de gemeente Zutphen en de rol van de Reclassering hierbij

Auteur: Anna Evers (440918)

Mail: 440918@student.saxion.nl

Instituut: Saxion University of Applied Sciences

Opleiding: Sociaal Juridische Dienstverlening

Leerjaar: 4

Klas: DSJ4V.B

Schoolcoach: mw. Fatima Bichbich

Tweede lezer: mw. Christina van der Draaij

Opdrachtgever: Mijneke Roeland (onderzoeker bij Lectoraat Waarde van Reclasseren)

Voorwoord

Voor u ligt een onderzoek naar verwarde personen die overlast veroorzaken in de gemeente Zutphen. Deze scriptie is geschreven als afstudeerproject voor het vierde jaar van de opleiding Sociaal Juridische Dienstverlening. Dit afstudeeronderzoek is ontstaan in opdracht van het Lectoraat Waarde van reclasseren.

Mijn onderzoek zal ingaan op de rol van de Reclassering bij personen met verward gedrag die overlast veroorzaken. Er is gekeken welke rol de Reclassering op dit moment heeft in de aanpak en of dit een gewenste rol is voor een sluitende aanpak rondom deze doelgroep. Door in kaart te brengen wat de Reclassering al doet en eventueel nog kan doen, zal het onderzoek mogelijk bijdragen aan de waarde vergroting van het reclasseringswerk. Om de aanpak van de Reclassering in de gemeente Zutphen rondom overlast door verwarde personen in kaart te brengen, moest er eerst gekeken worden naar de huidige aanpak in de gemeente Zutphen. Er is dan ook onderzocht wat er op dit moment gedaan wordt in de gemeente als het gaat om overlast door verwarde personen. Ook zal er gekeken worden naar wat er volgens literatuur van belang is voor een sluitende aanpak rondom dit probleem. Eventueel ontbreken er zaken in de aanpak of kunnen er dingen anders en kan de Reclassering hier iets in betekenen. n

Ik wil graag mijn opdrachtgever Mijneke Roeland en mijn praktijkcoach Fatima Bichbich bedanken voor de ondersteuning.

Deventer, 15 juni 2021

Samenvatting

Sinds de laatste jaren is er veel aandacht voor personen met verward gedrag. Vaak gaat het om incidenten in de media waarbij er sprake is van overlast of geweld door ‘verwarde personen’. De groep waar dit onderzoek zich op richt zijn personen die verward gedrag vertonen en overlast veroorzaken. Dit is een beperkte groep binnen de gehele groep personen met verward gedrag. Het is een hulpverlener mogelijk niet direct duidelijk waar het gedrag vandaan komt en toch moet er iets gebeuren met deze persoon. Dit maakt dat er in dit onderzoek niet gekeken wordt naar de mate van verwardheid of de achtergrond ervan, maar naar de mate van overlast. Er is gekozen om het onderzoek af te bakenen tot de gemeente Zutphen. In de gemeente Zutphen zijn het aantal incidenten met verwarde personen die overlast veroorzaken relatief hoog ten opzichte van de rest van Nederland. In 2019 registreerde de politie in de gemeente Zutphen 13,8 incidenten, terwijl dit in de rest van Nederland gemiddeld 5,8 incidenten zijn. Om te onderzoeken hoe de gemeente Zutphen omgaat met verwarde personen die overlast veroorzaken staat de volgende probleemstelling centraal: *‘Op welke wijze wordt er in gemeente Zutphen gewerkt aan een sluitende aanpak van verwarde personen die overlast veroorzaken en welke rol heeft de reclassering hierin?’*

Deze probleemstelling is opgedeeld in 3 deelvragen. Allereerst is er gekeken wat er nodig is voor een sluitende aanpak op het gebied van verwarde personen die overlast veroorzaken. Wat is er volgens de literatuur nodig om een aanpak te realiseren die volledig aansluit op het probleem dat deze overlastgevers met zich meebrengen? Vervolgens is er gekeken wat de huidige aanpak in de gemeente Zutphen is op het gebied van verwarde personen die overlast veroorzaken. In 2016 zijn handvatten opgesteld voor goede zorg en hulp voor personen met verward gedrag. Dit zijn 9 bouwstenen die nauw met elkaar samenhangen en de aanpak in de gemeente Zutphen is dan ook per bouwsteen uitgewerkt. De algemene aanpak in de gemeente Zutphen is onderzocht aan de hand van literatuur en interviews met twee medewerkers van de gemeente Zutphen. Op het moment dat er een algemeen beeld ontstond van de aanpak is er gekeken naar de rol van Reclassering in het geheel. Wanneer komt de Reclassering in beeld en zou haar kennis en expertise op andere gebieden nog ingezet kunnen worden? Het Lectoraat Waarde van Reclasseren is namelijk geïnteresseerd in de waarde van het reclasseringswerk en of die eventueel vergroot zou kunnen worden. Hieruit is gebleken dat de Reclassering in beeld komt op het moment dat er een justitiële opdracht is. Het kan zijn dat de ‘verwarde persoon’ zich dient te houden aan bepaalde voorwaarden en hier ziet de Reclassering op toe. Als iemand zich niet houdt aan de voorwaarden kan de Reclassering de opdracht teruggeven en wordt de voorwaarde straf opgelegd. Dit maakt dat de Reclassering in het gedwongen kader zit en een stok achter de deur heeft op het moment dat iemand zich niet houdt aan de voorwaarden. In dit onderzoek is gekeken naar een eventuele preventieve rol voor de Reclassering. De meningen waren verdeeld onder de respondenten en het is de vraag of dit niet zorgt voor onduidelijkheid en verwarring. Wel is naar voren gekomen dat kennisdeling een belangrijk punt is in de aanpak van verwarde personen die overlast veroorzaken. De Reclassering heeft een adviesrol in de Veiligheidskamer waar kennis onder deelnemers wordt overgedragen. Hoe de kennisdeling in dit Veiligheidsoverleg verloopt en wat de opbrengsten zijn van dit overleg is op dit moment niet duidelijk. Om een breder en dieper beeld te krijgen van het effect van de Veiligheidskamer wordt sterk aangeraden om het onderzoek in de toekomst verder uit te breiden.

Inhoudsopgave

<u>H1. Aanleiding, doelstelling, probleemstelling en onderzoeksvragen</u>	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Doelstelling	8
1.3 Afbakening	9
1.4 Probleemstelling	9
1.5 Onderzoeksvragen	9
1.5.1 Toelichting begrippen	10
1.5.2 Betrokkenen en belanghebbenden	11
<u>H2. Theoretisch kader</u>	13
<u>H3. Verantwoording van methoden en instrumenten</u>	18
3.1 Dataverzamelingsmethoden	18
3.2 Verantwoording	18
<u>H4 Resultaten deelvraag 1 en 2</u>	22
4.1 Sluitende aanpak rondom personen met verward gedrag	22
4.2 De 4 elementen van het gezamenlijk perspectief	23
4.3 Bouwsteen	23
4.4 Bouwsteen 1 Inbreng mensen met verward gedrag en hun omgeving	24
4.5 Bouwsteen 2 preventie en levensstructuur	25
4.6 Bouwsteen 3 Vroegtijdige signalering	27
4.7 Bouwsteen 4 Melding	28
4.8 Bouwsteen 5 Beoordeling en risicotaxatie	29
4.9 Bouwsteen 6 Toeleiding	29
4.10 Bouwsteen 7 Passend vervoer	30
4.11 Bouwsteen 8 Passende ondersteuning, zorg en straf	30
4.12 Bouwsteen 9 Informatievoorziening	32
4.13 deelconclusie deelvraag 1 en 2	32
<u>H5 resultaten deelvraag 3</u>	34
5.1 Aanhouding	34

5.2 Advies Reclassering	34
5.3 Toezicht	35
5.3.1 Voorwaarden straf	35
5.3.2 Toezicht in combinatie met zorg	36
5.4 Adviesrol Veiligheidskamer	36
5.5 Samenwerken	37
5.6 Inzetten kennis en expertise	37
5.6.1 Voorbeeld preventieve rol	37
5.6.2 Iedereen zijn eigen rol	38
5.7 Kennisoverdracht	38
5.8 Deelconclusie deelvraag 3	38
<u>Conclusie en aanbeveling</u>	40
Literatuurlijst	44
Bijlagen	50

Hoofdstuk 1

Aanleiding, doelstelling, probleemstelling en onderzoeksvragen

1.1 Aanleiding

‘Verwarde man loopt met pistool door Loon op Zand.’ ‘Verwarde vrouw sticht brand in eigen woning in Breda.’ ‘Verwarde man besmeurt Limburgse straat met bloed.’ Je hoort het steeds vaker: een verwarde man of verwarde vrouw is gesignaleerd. De vraag hierbij is: wie zijn deze verwarde personen en hoe is de hulpverlening rond deze groep georganiseerd? (De Monitor, z.d.). Sinds de laatste jaren is er veel aandacht voor personen met verward gedrag. Vaak gaat het om incidenten in de media waarbij er sprake is van overlast of geweld door ‘verwarde personen’. De groep waar dit onderzoek zich op richt zijn personen die verward gedrag vertonen en overlast veroorzaken. Dit is een beperkte groep binnen de gehele groep personen met verward gedrag. Door de overlast die zij in de samenleving teweegbrengen, wordt het maatschappelijke draagvlak bedreigd.

Je zou kunnen zeggen dat de hulpvraag van mensen steeds vaker op straat komt te liggen. Er wordt gezegd dat dit zou kunnen komen door de bezuinigen op de geestelijke gezondheidszorg (ggz) en de economische crisis. De drempel naar professionele zorg zou hierdoor steeds hoger worden. Het strafrecht, beginnend met de agent op straat, wordt hierdoor het vangnet voor kwetsbaar hulpbehoevende mensen (SVG, z.d.). Jaarlijks brengt de politie cijfers naar buiten over incidenten rondom verward gedrag. Eén van de redenen waarom er zoveel aandacht is voor deze groep is, is de toename van het aantal meldingen rondom personen met verward gedrag die geregistreerd is door politie (De Wit, van Straaten, Nagelhout, 2018). De E33 en E14 meldingen in de politieregistratie betreffen slechts een deel van de groep personen met verward gedrag. Ten eerste omdat veel mensen met verward gedrag niet met de politie in aanraking komen. Ten tweede omdat personen met verward gedrag die tevens een strafbaar feit plegen onder de code van dat strafbare feit geregistreerd worden (RIVM, z.d.). De politie is de bron van de term en gebruikt deze al langer voor situaties waar zij ook al veel langer mee te maken heeft. ‘Overlast door een verward persoon’ is een algemene noemer voor een bepaald type melding bij de politie, waarbij overlast wordt veroorzaakt door iemand die in de war lijkt te zijn. De breedte van de term is begrijpelijk, want een nadere specificering zou voorbij de functie en deskundigheid van de politie gaan. Vanaf 2011 komt de term vaker voor in de media en in beleidsstukken. Het begrip wordt geleidelijk ook buiten politiecontext gebruikt. Vanaf dat moment begint enige spraakverwarring op te treden. Waar het voor politiemensen tamelijk duidelijk is welke mensen of situaties zij als ‘verward’ benoemen, blijkt dat voor anderen veel minder duidelijk. Met anderen kan er gedacht worden aan burgers, beleidsmakers en zorgprofessionals. Er wordt door hen een eigen invulling gegeven aan het begrip ‘verward’ (Koekkoek, 2019b). Vanaf 2012 stijgen de cijfers van politiemeldingen en komt er een nationale discussie op gang. Rond 2015 verschijnen er steeds meer berichten in de media rondom het stijgende aantal politiemeldingen en incidenten met ‘verwarde personen’. De ‘verwarde personen’-kwestie komt op gang. Binnen dit onderzoek zal de term ‘verward’ een centrale plek innemen. Deze term zal in het onderzoek gebruikt worden, omdat deze herkenbaar is en vaak gebruikt

wordt als het gaat om een persoon die gedrag vertoont die niet voor iedereen te begrijpen is. In de praktijk verstaat niet iedereen hetzelfde onder het begrip en blijkt vooral de context bepalend voor de betekenis ervan. (Abraham, Nauta, 2014). Het Schakelteam Personen met verward gedrag hanteert de volgende definitie: “Mensen die de grip op hun leven (dreigen te) verliezen, waardoor het risico aanwezig is dat zij zichzelf of anderen schade berokkenen”. (RIVM, z.d.). De term is nader uitgewerkt in het theoretisch kader.

Het leven is niet voor iedereen even makkelijk en dit kan ervoor zorgen dat mensen de grip op hun leven verliezen. Het tempo van de huidige samenleving ligt hoog en voor mensen met minder vaardigheden kan het hierdoor lastig zijn om mee te doen. Veel mensen hebben moeite met het leven, omdat er bepaalde dingen ontbreken zoals warmte, geld, sociale handigheid, een netwerk. Dit zijn geen stoornissen of aandoeningen, maar wel dingen die het leven moeilijk maken (Sociaal en Cultureel Planbureau, 2020). Zodra de meldingen van verward gedrag of aantal incidenten toeneemt wordt snel aangenomen dat Nederland steeds zieker wordt. De focus ligt hierbij vaak op de psychische stoornissen en in mindere mate op dementie, verstandelijke beperkingen en verslavingen. Er wordt gezegd dat mensen minder tolerant zijn geworden en sneller de politie bellen bij afwijkend gedrag. Er zijn geen harde aanwijzingen voor de afgenomen tolerantie bij burgers, maar wel voor het makkelijker melden van overlast bij politie en voor hogere verwachtingen van instanties om problemen op te lossen (Koekkoek, 2019b). Uit deze redenatie blijkt dat de verwarde persoon gezien wordt als een gevaarlijk persoon die de samenleving bedreigt. Het feit dat iemand anders is of zich anders gedraagt kan zorgen voor angst (Koekkoek, 2019a). Onder regie van de gemeenten werken lokale ketenpartners op meerdere domeinen samen aan een sluitende aanpak van mensen met verward gedrag. Dit bestaat vooral uit partners op gebied van de veiligheidsketen (politie, justitie, reclassering, handhaving), geestelijke gezondheidszorg en zorg- en welzijnsorganisaties. Volgens Koekkoek (2019a) hebben professionals elkaar hard nodig, maar missen af en toe kennis van elkaars expertise, werkwijze en vaardigheden om in netwerk met elkaar samen te werken. Het geformuleerde doel voor de aanpak van de ‘verwarde personen’-kwestie is het realiseren van een ‘sluitende aanpak’. Een sluitende aanpak is een waterdichte aanpak die van begin tot eind kloppend is. Volgens het Aanjaagteam is een sluitende aanpak alleen mogelijk als er gewerkt wordt aan alle negen bouwstenen in onderlinge samenhang. Het gezamenlijke perspectief krijgt vorm en er wordt dus gewerkt met een persoonsgerichte en domeinoverstijgende aanpak. In een ideale situatie zal elke organisatie alle benodigde factoren laten terugkomen in hun aanpak, waardoor hij sluitend is. Deze zaken zullen in het theoretisch kader nader uitgewerkt worden (Aanjaagteam Verwarde Personen, 2016b).

De kwestie vraagt op sommige onderdelen om meer bemoeienis en regie en op andere gebieden juist veel minder volgens Koekkoek (2019a). Welke aspecten nodig zijn voor een sluitende aanpak worden nader uitgewerkt in dit onderzoek. Hierbij zal er eerst gekeken worden naar de huidige aanpak van verwarde personen die overlast veroorzaken in de gemeente Zutphen. In 2019 registreerde de politie 13,8 incidenten per duizend inwoners met personen die verward gedrag vertonen en overlast bezorgen in de gemeente Zutphen. Dit is terug te zien in figuur 3. Hoe donkerder de kleur rood, hoe relatief meer incidenten met personen die verward gedrag vertonen en overlast veroorzaken in 2019. Sterker nog na Goes telt Zutphen in 2019 de meeste incidenten in Nederland met verwarde personen die overlast veroorzaken per duizend inwoners. Gemiddeld zijn er namelijk in 2019 5,8 incidenten per duizend inwoners met verwarde personen die overlast veroorzaken in Nederland (De Stentor,

2020). Aangezien het aantal incidenten relatief gezien hoog is in deze gemeente ten opzichte van de rest van Nederland is het interessant om de aanpak te onderzoeken. Het onderzoek is gericht op de rol van de Reclassering bij verwarde personen die overlast veroorzaken in de gemeente Zutphen. Om een duidelijk beeld te krijgen van de rol van de Reclassering in het geheel, moet de huidige aanpak in de gemeente eerst onderzocht worden. Zodra de aanpak in deze specifieke gemeente is vastgesteld, wordt er gekeken wat er volgens de literatuur nodig is voor een sluitende aanpak. Zodra dit onderzocht is zal er dieper worden ingegaan op de rol van de Reclassering in het geheel. Dit wordt vastgesteld aan de hand van literatuur en de kijk van ervaren reclasseringswerkers op het gebied van verwarde personen. Uit het onderzoek zou kunnen blijken dat er bepaalde zaken ontbreken in de huidige aanpak. Hierna zal er bekeken worden of de Reclassering hier iets in kan betekenen en dit zal geformuleerd worden in de aanbevelingen aan het Lectoraat Waarde van Reclasseren. Eventueel zou dit de waarde van het reclasseren kunnen vergroten, maar dit zal moeten blijken.

1.2 Doelstelling

Samen met de drie reclasseringsorganisaties in Nederland is Saxion het lectoraat Waarde van reclasseren gestart. Het lectoraat Waarde van Reclasseren richt zich op de maatschappelijke baten van het reclasseren en hoe deze te vergroten zijn. De centrale onderzoeksvraag van het lectoraat luidt: Wat is de maatschappelijke waarde van de reclassering en hoe is deze te vergroten? Om deze centrale onderzoeksvraag te beantwoorden moeten er verschillende zaken onderzocht worden. Denk hierbij aan wat de werkzaamheden van de reclassering zijn, wat de directe effecten hiervan zijn op hun cliënten en omgeving en hoe dit zich vertaalt naar baten voor de maatschappij. Dit onderzoek zal hier deel van uitmaken en zich richten op de aanpak bij verwarde personen die overlast veroorzaken in gemeente Zutphen. Het doel van dit onderzoek is om in kaart te brengen welke rol de Reclassering heeft in gemeente Zutphen op het gebied van verwarde personen die overlast veroorzaken. Hierna kan gekeken worden of de maatschappelijke waarde hiervan vergroot kan worden. Hiervoor zal in het onderzoek eerst gekeken moeten worden naar de huidige aanpak bij verwarde personen die overlast veroorzaken in de gemeente Zutphen. Ook zal er onderzocht worden wat er volgens de literatuur en professionals op dit gebied nodig is voor een sluitende aanpak. Hierna kan de rol van de Reclassering onderzocht worden in de gemeente Zutphen bij verwarde personen die overlast veroorzaken. Het Lectoraat Waarde van Reclasseren heeft op dit moment geen duidelijk beeld op de rol van de Reclassering bij verwarde personen die overlast veroorzaken. Zij weten niet wat de waarde is van het reclasseringswerk op dit gebied en of deze vergroot zou kunnen worden. Eventueel missen er zaken in de huidige aanpak in de gemeente Zutphen en kan de Reclassering hier iets in betekenen. Uit de resultaten van dit onderzoek kunnen aanbevelingen opgesteld worden die ingaan op de waarde van het reclasseren bij verwarde personen die overlast veroorzaken. Deze aanbevelingen zullen aan de hand van het onderzoeksrapport voorgelegd worden aan het lectoraat Waarde van Reclasseren die de opdrachtgever is voor dit onderzoek.

1.3. Afbakening

Om het onderzoek haalbaar te houden is het van belang om het onderzoek af te kaderen. Het onderzoek richt zich op verwarde personen. Ik zal mij richten op de verwarde personen die overgaan in delict gedrag. In mijn onderzoek zal het gaan om overlast. Ik heb de doelgroep niet afgebakend in mate van verward gedrag. Hierin kan je denken aan psychische aandoeningen, dementie, verslavingen etc. Ik heb hier niet voor gekozen, omdat de politie niet weet wat er op dat moment speelt bij deze persoon en er toch gehandeld moet worden. Niet elk persoon met verward gedrag veroorzaakt overlast en dit is dan ook de afbakening waar ik mij op richt. Verder zal ik mij richten op gemeente Zutphen. De aanpak kan per gemeente sterk uiteenlopen en daarom heb ik gekozen om voor mijn onderzoek één gemeente te kiezen. In 2019 registreerde de politie 13,8 incidenten per duizend inwoners met personen die verward gedrag vertonen en overlast bezorgen. Na Goes telt Zutphen de meeste incidenten met verwarde personen die overlast veroorzaken per duizend inwoners in 2019. In dit onderzoek zal ik mij dan ook richten op deze gemeente, aangezien ik benieuwd ben hoe zij hiermee omgaan.

1.4 Probleemstelling

Op welke wijze wordt er in gemeente Zutphen gewerkt aan een sluitende aanpak van verwarde personen die overlast veroorzaken en welke rol heeft de reclassering hierin?

1.5 Onderzoeksvragen

Om tot een goed antwoord te komen op de centrale onderzoeksvraag, zijn er deelvragen geformuleerd.

1. Welke zaken zijn van belang voor het realiseren van een sluitende aanpak voor verwarde personen die overlast veroorzaken?

2. Wat is de huidige aanpak bij personen met verward gedrag die zorgen voor overlast in gemeente Zutphen?

3. Wat is de huidige rol van de Reclassering op gebied van verwarde personen die overlast veroorzaken en wat is de gewenste rol voor een sluitende aanpak?

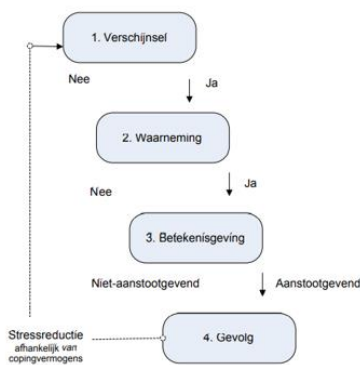
1.5.1 Toelichting begrippen

Verwarde personen

Bij verward gedrag gaat het om mensen die de grip op hun leven (dreigen te) verliezen, hierdoor is het risico aanwezig dat zij zichzelf of anderen schade aanrichten (RIVM, z.d.). Er ontbreekt een eenduidige, operationele omschrijving van ‘verwarde personen’ die voor alle betrokkenen herkenbaar en werkbaar is. Het begrip is verder uitgewerkt in het theoretisch kader.

Overlast

Het kan voorkomen dat het verwarde gedrag over gaat in delict gedrag en in dit onderzoek gaat het dan specifiek om overlast. Overlast is in wezen een subjectief fenomeen en kent een sterke ‘belevingscomponent’. Overlast is een breed begrip waar veel verschijnselen onder worden begrepen.

Figuur 1 Proces van perceptie van overlast en verloedering

Het schema zoals in het figuur 1 is aangegeven is het proces van perceptie van overlast en verloedering die Eysink Smeets en anderen vereenvoudigd hebben weergegeven in 2011. Personen die geconfronteerd worden met situaties die objectief gezien als overlast beschouwd kunnen worden, doorlopen onbewust een aantal stappen voordat zij zelf een gebeurtenis als overlastgevend ervaren. Of iemand een bepaalde gedraging als overlast of als verloedering ervaart hangt af van de manier waarop iemand ergens naar kijkt. Perceptie speelt dus een belangrijke rol. De eerste stap in het schema is dat er een bepaald verschijnsel zich voordoet. Vervolgens moeten personen het verschijnsel waarnemen en dit is stap 2. De derde stap is dat de waarnemer betekenis geeft aan datgene wat hij observeert. Diegene bepaald voor zichzelf of hij de situatie als hinderlijk ervaart. In de vierde stap gaat het over het gevolg geven aan hetgeen wat is waargenomen. Het aanzienlijke vermindering van de ervaren overlast hangt dus niet alleen af van het verminderen van de feitelijke overlast. Ook tillen mensen minder

zwaar aan de overlast als zij zich serieus genomen voelen en het gevoel hebben mede controle te hebben over de situatie (COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, 2011).

Er zijn veel verschillende vormen van overlast en dit veroorzaakt vaak stress of ergernis. Onder overlast verstaan we vernieling, geluidsoverlast, troep achterlaten en alcohol- en drugsgebruik op openbare plekken. Het veroorzaken van overlast is strafbaar. Door overlast kunnen mensen zich onveilig voelen op straat (Politie, z.d.). Dit onderzoek zal zich richten op de gemeente Zutphen. In 2019 zijn er 659 incidenten door de politie geregistreerd waarbij sprake was van overlast door een verward persoon in de gemeente Zutphen (Politie, 2020). Dit zijn 13,8 incidenten per duizend inwoners met personen die verward gedrag vertonen en overlast bezorgen (Zorg- en Veiligheidshuizen, z.d.).

Sluitende aanpak

Dit houdt in dat de aanpak waterdicht is en dus precies hetgeen wat nodig is in bepaalde situatie. Een sluitende aanpak is een waterdichte aanpak die van begin tot eind kloppend is. Volgens het Aanjaagteam is een sluitende aanpak alleen mogelijk als er gewerkt wordt aan alle negen bouwstenen in onderlinge samenhang. Het gezamenlijke perspectief krijgt vorm en er wordt dus gewerkt met een persoonsgerichte en domeinoverstijgende aanpak. Deze zaken zullen in het theoretisch kader nader uitgewerkt worden (Aanjaagteam Verwarde Personen, 2016aR).

1.5.2 Betrokkenen en belanghebbenden

Lectoraat Waarde van Reclasseren

Het Lectoraat Waarde van Reclasseren is de opdrachtgever van dit onderzoek. Zij is belanghebbende van dit onderzoek, omdat het onderzoek deel uit maakt van een groter onderzoek die zij hebben lopen. Samen met de drie reclasseringsorganisaties in Nederland is Saxion het lectoraat Waarde van reclasseren gestart. Het lectoraat richt zich op wat de maatschappelijke baten zijn van reclasseren en hoe deze te vergroten zijn. Mijn onderzoek zal hier deel van uitmaken en de uitkomst hiervan zal worden meegenomen door de verslavingsreclassering GGZ (SVG).

Gemeente Zutphen

De gemeenten zouden volgens de VNG een verbindende en centrale rol hebben in de keten van zorg voor verwarde personen. De zorg en opvang van deze mensen wordt vaak vormgegeven in de wijkteams. Hierin werkt de gemeente samen met GGZ-aanbieders, politie en zorgverzekeraars. Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid hiervoor vanuit de WMO, de openbare gezondheidszorg en Jeugd- en Participatiewet. Om deze regierol tot stand te brengen moeten gemeenten tevens zorgen voor verbinding tussen alle betrokken partijen. De gemeente mag over veel zaken zelfstandig beslissen. Het maken van keuzes is de belangrijkste taak van het gemeentebestuur. De Zutphense gemeenteraad vertegenwoordigt de inwoners van Zutphen en Warnsveld. De gemeenteraadsverkiezingen worden elke vier jaar

gehouden om een nieuwe samenstelling van de raad te bepalen. Samen met het college van burgemeesters en wethouders vormt de raad het bestuur van de gemeente. Gemeenten hebben de opdracht gekregen om voor 1 oktober 2018 te beschikken over een sluitende, persoonsgericht en integrale aanpak voor personen met verward gedrag. Deze opdracht hebben zij vanuit het Ministerie van Volksgezondheid, Het Ministerie van Veiligheid en Justitie, Welzijn en Sport en de Vereniging van Nederlandse gemeenten gekregen (Raad Zutphen, 2018).

GGNet

GGNet vormt een multidisciplinair team en hierbij is crisisstabilisatie/ kortdurende behandeling hun specialiteit. De Acute Zorg van GGNet biedt spoedeisende hulp aan mensen die in psychische nood verkeren. Wanneer een hulpvrager of verwijzer aangeeft een probleem te hebben waarvoor geen oplossing meer gezien wordt en acute GGZ-hulp nodig is, gaat het om een crisissituatie. De hulpvraag kan gaan om een dreigende suïcide, psychose, problemen op het gebied van de openbare orde, ernstige gedragsproblemen, paniek en/of plotseling wegvallende steunfactoren of overweldigende angst. Er is sprake van een verstoord evenwicht als gevolg van een verandering van positie of een onverwachtse gebeurtenis (GGNet, z.d.).

Uitleg GGNet

Met werknemers en vrijwilligers werkt GGNet aan het herstellen van verbindingen voor mensen met psychiatrische aandoeningen en voor hun naasten. GGNet ondersteunt, begeleidt en behandelt mensen in Noord- en Oost-Gelderland. Dit wordt gedaan vanuit verschillende standplaatsen en Zutphen is hier één van. Samen met haar partners werkt GGNet aan een inclusieve maatschappij, waarin iedereen de ruimte heeft om zijn eigen leven te leiden (GGNet, z.d.-a). GGNet kent drie medezeggenschapsorganen en de familieraad is hier één van. De familieraad van GGNet wil een stem geven aan de direct betrokkenen en familieleden van patiënten van GGNet. Het idee hierachter is dat zij deel uitmaken van leefomgeving van patiënten en een rol kunnen spelen bij hun herstel (GGNet, z.d.-b).

Hoofdstuk 2

Theoretisch kader

Met een theoretisch kader wordt bestaande kennis verbonden met het onderzoeksonderwerp. Er wordt betekenis gegeven aan het onderzoeksonderwerp door middel van reeds verrichte (wetenschappelijke) onderzoeken. Dit vormt de basis van het onderzoek en geeft de houvast voor het onderzoek. In dit theoretisch kader wordt uitleg gegeven aan het begrip ‘verward gedrag’ en de overige onderwerpen die hierbij een rol spelen. Het gaat om de onderwerpen:

Verward persoon

Een aantal incidenten heeft de beeldvorming rondom verward gedrag sterk beïnvloed. Hierbij kan gedacht worden aan de schietpartij in het winkelcentrum in Alphen aan de Rijn in 2011 of de Moord op Els Borst in 2014. Door de toenemende media-aandacht voor het sterk stijgende aantal meldingen rondom verwarde personen staat verwardheid steeds meer synoniem voor gevaar en geweld. Verward gedrag hoeft niet gewelddadig te zijn en zeker niet grof geweld zoals in deze voorbeelden. Het gaat doorgaans om overlast voor de burens of in de wijk, of om personen die vooral zorg nodig hebben (Van Buuren, Sizoo, z.d.).

We weten eigenlijk weinig af van deze groep. Dit komt omdat ‘verward gedrag’ een zeer breed begrip is en er veel verschillende omschrijvingen bestaan. Er ontbreekt een eenduidige, operationele omschrijving van ‘verwarde personen’ die voor alle betrokkenen herkenbaar en werkbaar is. Uiteenlopende groepen proberen de term ‘verwarde personen’ te operationaliseren voor hun eigen situatie. Dit resulteert in sterk verschillende concretisering. Er is hierdoor al snel sprake van spraakverwarring. De spraakverwarring wordt compleet wanneer beleidsmakers toenemend oproepen tot meer actie en professionals van allerlei verschillende achtergronden en instellingen zich daartoe geroepen voelen. Verschillende partijen proberen de term ‘verwarde personen’ te operationaliseren voor hun eigen situatie en dit resulteert in nogal uiteenlopende benaderingen (Koekkoek, 2019a). Het Schakelteam Personen met verward gedrag hanteert de volgende definitie: “Mensen die de grip op hun leven (dreigen te) verliezen, waardoor het risico aanwezig is dat zij zichzelf of anderen schade berokkenen”. (RIVM, z.d.).

Onder de mensen met verward gedrag vinden we zowel mensen met een ernstige psychische stoornis (zoals een manie of psychose), mensen met beperkte verstandelijke vermogens, mensen onder invloed van middelen, mensen met heftige emotionele problemen en mensen met randcrimineel gedrag. Niet alle problemen zijn een ziekte, niet voor alle problemen is zorg een (blijvende) oplossing en niet voor alle problemen is (alleen) een ggz-professional de juiste persoon. ‘Verward’ is niet hetzelfde als een psychische stoornis (Koekkoek, 2019a). De redenen voor verward gedrag kunnen heel divers zijn. Zo kan het zijn dat iemand kampt met verschillende beperkingen of aandoeningen. Denk hierbij aan psychische problemen, een licht verstandelijke beperking, verslaving of dementie. Ook kan het voorkomen dat mensen verward gedrag gaan vertonen, doordat zij zoveel problemen hebben in hun leven en het hen teveel wordt. Het niet herkennen van een beperking, slechte communicatie en misverstanden kunnen leiden tot angst, boosheid, overvraging en stress. Dit kunnen oorzaken zijn voor het ontstaan van verward gedrag (MEE NL, 2018). Verward gedrag heeft vele oorzaken,

verschijningsvormen en achtergronden. Vaak is er sprake van meerdere complexe problemen in verschillende leefgebieden tegelijk. Denk hierbij aan ernstige schulden, het verlies van een dierbare of dakloos zijn. In de meeste gevallen gaat het om een combinatie van een aandoening, levensproblemen of een beperking. Een alternatieve term voor verward gedrag kan bijvoorbeeld zijn ‘mensen met een acute zorgnood’ of ‘mensen met een acute zorgvraag’ (Trimbos-instituut, z.d). Nog een voorbeeld dat wordt genoemd is dat personen die verward gedrag vertonen vaak een momentopname is. Het hoeft dus niet persé zo te zijn dat deze personen altijd verward gedrag vertonen. Deze momentopname kan een dag zijn, een week of een maand. Het is hierbij ook heel belangrijk om te gaan kijken naar de momenten van een cliënt die juist wel goed gaan. Dit houdt in dat men zich niet alleen gaat focussen op de verwarde gedragingen (Evers, Korhorn, Özyurt, Van Trijp, 2019).

‘Verward gedrag’ lijkt een soort containerbegrip te zijn geworden. Alle situaties lijken op één hoop gegooid te worden. Bij de term ‘verward’ wordt het bij de persoon zelf neergelegd, terwijl bij de term ‘onbegrepen’ is het iets van ons samen. Een oplossing vinden lijkt dan een stuk makkelijker (GGZ Friesland, 2018). Het is een hulpverlener mogelijk niet direct duidelijk waar het gedrag vandaan komt en toch moet er iets gebeuren met deze persoon. Ik wil mij dan ook niet richten op de mate van verwardheid of de achtergrond ervan, maar ik wil kijken naar de mate van overlast. De groep waar dit onderzoek zich op richt zijn personen die verward gedrag vertonen en overlast veroorzaken. Dit is een beperkte groep binnen de gehele groep personen met verward gedrag. Dit zijn namelijk de personen die vallen onder categorie III en IV van figuur 1. Door de overlast die zij in de samenleving teweegbrengen, wordt ook het maatschappelijke draagvlak bedreigd.

Figuur 1 Categorieën van mensen met verward gedrag (GGNet, Veiligheidshuis NOG, z.d.).

Meldingen overlast

In mijn onderzoek zal het dan ook gaan om verward gedrag resulteert in delict gedrag. Vaak worden personen met ‘verward gedrag’ als dader weggezet in de media, terwijl de persoon in de werkelijkheid vaker een slachtoffer is. Er is een hele groep personen die met diverse problemen die geen overlast veroorzaken en een relatief kleine groep die dusdanig veel overlast veroorzaakt dat ze met de politie in aanraking komen. De koppeling met de reclassering is dan snel gemaakt, aangezien zij pas in beeld komt als het gaat om een strafbaar

feit. Uit onderzoek blijkt dat mensen met ‘verward gedrag’ vaak pas geholpen lijken te worden als het escaleerde (Koekkoek, 2019a).

De belangrijkste aanleiding voor de toegenomen aandacht voor verwarde personen is de stijging van de ‘E33’ meldingen. Dit houdt in: ‘overlast door verwarde of overspannen personen’. Over mogelijke oorzaken van de toename is de politie terughoudend. Over de oorzaak van de stijging van het aantal geregistreerde incidenten kan niets met zekerheid worden gezegd. Dat het aantal door de politie gerapporteerde registraties van incidenten onder de code ‘E33’, betekenis niet er ook sprake is van een toename van het aantal verwarde personen (Planije, van Hoof, 2016). De politiecijfers zijn per eenheid samengesteld en hierdoor kunnen er grote regionale verschillen zijn. Ook andere effecten spelen mogelijk een rol, zoals de vraag of er daadwerkelijk meer incidenten zijn of de politie vaker registreert. Het grote aandeel van eenmalige incidenten kan worden verklaard doordat veel Nederlanders het zwaar hebben. Denk hierbij aan de economische crisis, baanonzekerheid en groeiende schuldenproblematiek. Deze factoren kunnen bijdragen aan gevoelens van wanhoop en gebrek aan perspectief. Wellicht spelen de hoge verwachtingen van onze samenleving hierbij een rol (Koekkoek, 2019a). In de presentatie van de heer Koekkoek toont hij aan dat er geen stijging is van het aantal mensen met een aandoening die leiden tot overlast gevend verward gedrag. Hooguit is er sprake van een toename van personen met dementie, maar groeiende overlast door deze doelgroep ligt niet voor de hand. Het aantal meldingen is geen goed uitgangspunt voor de ernst of de impact ervan. Er kunnen veel ‘onbenullige’ meldingen komen en één niet-zo-onbenullige (Hinlopen, 2017).

Algemene aanpak verwarde personen

De vraag hierbij is hoe er op dit moment wordt ingespeeld op de kwestie rondom verwarde personen. In eerste instantie wil ik de algemene aanpak rondom personen met verward gedrag beschrijven. In dit onderzoek zal ik mij richten op de aanpak in gemeente Zutphen. De aanpak van ‘verwarde personen’ is vaak erg complex en daarom is samenwerking tussen organisaties zeer belangrijk. Een overkoepelende aanpak is gewenst, maar je moet ook elkaars expertise respecteren. In gemeente Zutphen zijn meldkamer, politie, GGZ en gemeenten bezig om een sluitende aanpak te realiseren voor personen met verward gedrag (ZonMw, z.d.). Verschillende partijen op lokaal en regionaal niveau werken voor de juiste zorg en ondersteuning aan mensen met verward gedrag. Hoe de algemene aanpak in deze gemeente is geregeld rondom verwarde personen die overgaan in delict gedrag zal ik moeten onderzoeken.

Om hier een extra aansporing aan te geven is het Schakelteam Personen met verward gedrag in het leven geroepen. In september 2015 komt er een ‘Aanjaagteam Verwarde Personen’, waarin mensen van politie en justitie sterk vertegenwoordigd worden. Het Aanjaagteam heeft een fundament voor een persoonsgerichte en domeinoverstijgende aanpak gerealiseerd voor personen met verward gedrag. Het werk was nog niet af en er was een slag naar verdere realisatie nodig. Het Kabinet heeft gehoor gegeven door onder andere als opvolger van het Aanjaagteam een Schakelteam in te stellen (Behoorlijk bestuur, 2016). Een jaar later, september 2016, wordt het team opgevolgd door een ‘Schakelteam’ (Koekkoek, 2019a). Het Schakelteam bestaat uit mensen die dagelijks betrokken zijn bij de problematiek rond verwarde personen. Denk hierbij aan de politie, een vertegenwoordiger van een zorginstelling, een wethouder zorg, ervaringsdeskundigen en familie van personen met verward gedrag. Het

Schakelteam moet ervoor zorgen dat vanaf het najaar 2018 mensen met verward gedrag in het hele land de juiste ondersteuning en zorg krijgen. De gemeenten hebben hierbij de regie in samenwerking met verschillende instanties en organisaties. Het Schakelteam helpt gemeenten en andere partijen om gepaste oplossingen te vinden (Rijksoverheid, z.d.). Het Aanjaagteam is opgevolgd door het Schakelteam voor personen met verward gedrag. Het nieuwe team bouwt nadrukkelijk voort op de resultaten en de insteek van het Aanjaagteam.

In 2016 zijn handvatten opgesteld voor goede zorg en hulp voor personen met verward gedrag. Dit zijn 9 bouwstenen die nauw met elkaar samenhangen. De bouwstenen zijn:

1. Inbreng mensen met verward gedrag en hun omgeving
2. Preventie en levensstructuur
3. Vroegtijdige signalering
4. Melding
5. Beoordeling en risicotaxatie
6. Toeleiding
7. Passend vervoer
8. Passende ondersteuning, zorg en straf
9. Informatievoorziening

Figuur 2 (Jonker, 2018).

In het onderzoek zullen de bouwstenen nog nader omschreven worden. De aanpak zal namelijk uitgewerkt worden aan de hand van deze 9 bouwstenen.

Rol Reclassering

Er wordt eerder naar de politie gebeld bij onbegrepen situaties. Dit is niet alleen zo door andere burgers, maar ook door mensen zelf en door professionals. De Reclassering kan kort na de aanhouding een bezoek brengen op het politiebureau. In mijn onderzoek gaat het om het delict overlast dat is gepleegd door een verward persoon. Tijdens deze ‘vroeghulp’ maakt een reclasseringswerker een eerste inschatting van welke problemen er spelen en wat de hulpvraag is. Het doel hierbij is dat de Reclassering informatie kan verstrekken over de persoonlijke situatie van deze persoon aan justitie. Ook wordt er gekeken wat de gevolgen zijn van het feit dat deze persoon vastzit en welke risico’s er zijn voor eventuele slachtoffers. In het advies kan de Reclassering voorstellen om bijzondere voorwaarden te verbinden aan een eventuele schorsing. Denk hierbij aan een locatieverbod of een gedragstraining. Diegene komt dan onder toezicht van de Reclassering te staan tot aan de rechtszitting (Reclassering, z.d.-b). Als de cliënt vervolgens meerdere problematiek blijkt te hebben kunnen er andere

instanties om hulp worden gevraagd. Samen met deze instanties worden bijeenkomsten georganiseerd om de persoonsgebonden aanpak te bespreken. Behandelingen kunnen bijgesteld worden als ze niet het gewenste effect hebben in zulke vergaderingen. Alle organisaties werken met elkaar samen om een juiste aanpak te realiseren voor de cliënt (Evers, Korhorn, Özyurt, van Trijp, 2019). De Reclassering kan een rol vervullen om de juiste zorg in te schakelen. Als er reclasseringstoezicht is kunnen zij een stok achter de deur zijn voor mensen om hun problemen aan te pakken (Reclassering, z.d.-a). In dit onderzoek zal de rol van de Reclassering nader onderzocht worden.

Hoofdstuk 3

Verantwoording van methoden en instrumenten

In dit hoofdstuk zal verantwoording worden afgelegd voor de gekozen onderzoeksmethoden en -instrumenten. Eerst zal in hoofdstuk 3.1 een verduidelijking van deze methoden volgen, waarna de keuze voor de dataverzamelingsmethode in hoofdstuk 3.2 per onderzoeksvraag wordt verantwoord.

3.1 Dataverzamelingsmethoden

Voor dit onderzoek is er gebruik gemaakt van zowel kwantitatieve als kwalitatieve dataverzamelingsmethoden. Hieronder zal ik kort deze twee methoden toelichten.

3.2 Verantwoording

1. Welke zaken zijn van belang voor het realiseren van een sluitende aanpak voor verwarde personen die overlast veroorzaken?

2. Wat is de huidige aanpak bij personen met verward gedrag die zorgen voor overlast in gemeente Zutphen?

Dataverzamelingsmethode

Deze deelvragen zijn beantwoord aan de hand van de kwalitatieve dataverzamelingsmethode. Bij een literatuurstudie wordt er gebruik gemaakt van boeken, artikelen, papers en publicaties als bron. Het literatuuronderzoek is de fundering voor het onderzoek. In het onderzoek is gebruikt gemaakt van bestaande informatie en gegevens die al verzameld zijn door anderen. Door middel van een literatuuronderzoek wordt er theoretische kennis opgedaan over het onderwerp (Baarda, 2019). Zo is er gebruik gemaakt van primaire en wetenschappelijke bronnen. Deze bronnen moesten aansluiten bij het onderzoek. Zo kan er gedacht worden aan de Nota van de Raad Zutphen die ingaat op de aanpak bij verwarde personen in gemeente Zutphen. Een ander voorbeeld zijn de rapportages van het Aanjaagteam Verwarde Personen of het Schakelteam voor personen met verward gedrag. Hierbij zijn de organisaties die in de gemeente Zutphen te maken krijgen met verwarde personen nader uitgezocht. Op het moment dat dit duidelijk geworden was is er gekeken wat er door hen beschreven was. Denk hierbij aan bronnen van GGNet of Gelre werkt die benoemen wat hun aanpak is rondom verwarde personen. Verder werd er gekeken naar wat professionals op dit gebied hebben gezegd over de kwestie. Hiervoor is als bron het boek 'De kwestie verwarde personen' van Bouke Koekkoek nader bekeken. Aan de hand van de bouwstenen zoals eerder beschreven in het theoretisch kader is de aanpak bij verwarde personen die overlast veroorzaken in de gemeente Zutphen beschreven. De bouwstenen worden eerst nader uitgewerkt en vervolgens wordt er gekeken wat er per bouwsteen gebeurt in de gemeente Zutphen.

Hoe de bronnen gevonden zijn staat in het zoekplan vermeld. De gevonden literatuur wordt aangevuld door middel van interviews met professionals. Een interview wordt gebruikt om erachter te komen wat mensen weten, denken, voelen en willen betreffende bepaalde onderwerpen, personen of gebeurtenissen. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van semigestructureerde interviews. In deze vorm van interviewen staat het thema vast, maar heb je vooraf per onderwerp vragen opgesteld. Bij een semigestructureerd interview kan hiervan afgeweken worden, zodat doorgevraagd kan worden op bepaalde antwoorden of opmerkingen. Bij een semigestructureerd interview liggen niet alleen de onderwerpen, maar ook de belangrijkste vragen vast (Baarda, Van der Hulst, 2016). De vragenlijst is op voorhand gemaakt en erbij gehouden tijdens het interview. Er was voor de onderzoeker ruimte om zelf invulling te geven aan de vragen en hiermee de dialoog te sturen (Baarda et al., 2013, p. 150). Om de gevonden informatie rondom de aanpak van de gemeente Zutphen aan te vullen zijn 2 respondenten van de gemeente geïnterviewd. Het gaat hierbij om een interview met de Beleidsontwikkelaar Zorg en Veiligheid en met de Nazorgcoördinator. Zodra er een duidelijk beeld was van de huidige aanpak in de gemeente Zutphen is er dieper ingegaan op de rol van de Reclassering in het geheel. De respondenten zijn per mail benaderd en er is vervolgens een afspraak gemaakt voor een interview. Deze heeft plaatsgevonden op Teams. Met toestemming van de respondenten zijn deze interviews opgenomen met een audiorecorder. Nadat de interviews waren afgenomen, zijn deze in Word getranscribeerd. Dit houdt in dat de interviews letterlijk worden uitgetypt. Aan de hand van de transcripten zijn deze geanalyseerd. Het transcript is opgedeeld in fragmenten die gecodeerd zijn. Aan de hand van de hoofd- en subcodes is de informatie vergeleken en konden hier vervolgens conclusies uit getrokken worden.

3. Wat is de huidige rol van de Reclassering op gebied van verwarde personen die overlast veroorzaken en wat is de gewenste rol voor een sluitende aanpak

Dataverzamelmethode

Deze deelvraag is beantwoord aan de hand van de kwalitatieve dataverzamelmethode. In het onderzoek is gebruik gemaakt van bestaande informatie en gegevens die al verzameld zijn door anderen. Door middel van een literatuurstudie is er theoretische kennis opgedaan over het onderwerp (Baarda, 2019). Er is gebruik gemaakt van literatuur die de Reclassering zelf heeft aangeleverd en er is gekeken naar vorige onderzoeken die ingaan op de aanpak van de Reclassering bij verwarde personen die overlast veroorzaken. Zo kan er gedacht worden aan bronnen waarin de Reclassering zelf aangeeft wat toezicht inhoudt en wat de rol van Reclassering hierbij is. Dit houdt verband met de aanpak bij verwarde personen en wordt dan ook meegenomen in het onderzoek. Hierbij is er ook gebruik gemaakt van een onderzoek die uitgevoerd is in opdracht van het WODC. Dit onderzoek gaat in op de rol van politie en hier komt ook informatie over de Reclassering in terug. Ook kunnen onderzoeken van andere scholieren van pas komen als bron. Zo is er gebruik gemaakt van een onderzoek door twee studenten van de Hanzehogeschool. Dit onderzoek is uitgevoerd bij Reclassering Nederland te Groningen. In dit onderzoek wordt de huidige werkwijze van de medewerkers onderzocht en

wordt er gekeken naar de kennis die er is van de nieuwe Wet forensische zorg. De werkwijze bij deze specifieke Reclassering kan namelijk een beeld geven over de algemene aanpak bij verwarde personen.

Voor de dataverzameling van deze deelvraag is gekozen voor semigestructureerde interviews. Er zijn 3 interviews afgenomen met ervaren toezichthouders van de Reclassering. Het gaat in dit geval om een manager van het team in Apeldoorn die ook gewerkt heeft als toezichthouder en om 2 reclasseringswerkers bij de SVG. Eén hiervan is reclasseringswerker bij het Tactus in Zutphen en neemt deel aan de veiligheidskamer en de andere respondent is reclasseringswerker bij Fivoor in Den Haag. Het gaat om ervaren toezichthouders die op de hoogte zijn van de aanpak rondom verwarde personen die overlast veroorzaken. Voor dit onderzoek is er gekozen voor minimaal 2 ervaren toezichthouders, aangezien er verschil kan zitten in hoe de werknemers de aanpak bij de Reclassering aanschouwen. Het is goed om te kijken of er nog verschil zit in de antwoorden die de toezichthouders geven. Uiteindelijk zijn dit 3 respondenten geworden. Het Lectoraat Waarde van Reclasseren heeft contact kunnen leggen met deze respondenten en zij hebben vervolgens aangegeven mee te willen werken met dit onderzoek. Hierna is contact gelegd per de mail en is er een afspraak ingepland telefonisch of via teams. Deze interviews zijn op dezelfde manier uitgewerkt als bij de vorige deelvragen.

Betrouwbaarheid en validiteit

Validiteit is de mate waarin het resultaat van een onderzoek of meting de juiste weergave van de werkelijkheid is (Bakker & Van Buuren, 2014, p. 256). Interne validiteit is de geldigheid van het resultaat voor de onderzochte personen (Bakker & Van Buuren, 2014, p. 53). Om dit te vergroten kan er tijdens het onderzoek rekening gehouden worden met een response bias: een risico op sociaal wenselijke antwoorden (Bakker & Van Buuren, 2014, p. 53-54). Voor semigestructureerde interviews is er een vragenlijst opgesteld. Met goed geformuleerde vragen is er op een gerichte wijze data verzameld. Hierdoor is voorkomen dat de vragen suggestief zijn en dat je sociaal-wenselijke antwoorden krijgt. Dit zijn antwoorden die respondenten verwachten te moeten geven, bijvoorbeeld om een beter beeld van zichzelf te schetsen. Om dit soort antwoorden te voorkomen, moest er rekening gehouden worden met omgevingsfactoren (Verhoeven, 2018). Aangezien de interviews op Teams afgenomen zijn was de invloed hierop minimaal. Het thuiswerken heeft hierdoor wel in het voordeel gewerkt, want een rustige plek zonder andere collega's is het meest prettig. Hierdoor raakt iemand eventueel minder snel afgeleid of geeft iemand minder snel wenselijke antwoorden voor zijn of haar collega's. Ten tweede was het belangrijk om de vraag zo concreet mogelijk te maken. Hoe concreter de vraag, hoe groter de kans, dat je een eerlijk en concreet antwoord krijgt (Verhoeven, 2018). In de interviews is er doorgevraagd en werden begrippen gedefinieerd om misinterpretatie en onjuistheden te voorkomen. Op voorhand zijn de opgestelde vragen besproken met de opdrachtgever. Dit heeft ervoor gezorgd dat de vragen door meerdere personen zijn gelezen en zo duidelijk mogelijk verwoord zijn. De validiteit en betrouwbaarheid worden bevorderd door de afbakening in de onderzoeksvraag. Zo is dit onderzoek specifiek gericht op de gemeente Zutphen en op personen met verward gedrag die overlast veroorzaken.

In het literatuuronderzoek is gebruik gemaakt worden van primaire en wetenschappelijke bronnen. Ook is er gekeken hoe recent de bron was en of de informatie niet verouderd is. Hierdoor is er gekeken of de bronnen bruikbaar zijn voor het onderzoek (Baarda, 2019). Aangezien er gebruik wordt gemaakt van verschillende onderzoeken, wordt het onderwerp van verschillende kanten belicht.

Bij betrouwbaarheid staat de vraag centraal of het resultaat van het onderzoek hetzelfde zou zijn als je het onderzoek zou herhalen. Het gaat hierbij om de afwezigheid van toevallige fouten (Bakker & Van Buuren, 2014, p. 52). In een kwalitatief onderzoek is de herhaalbaarheid gegarandeerd door tijdens het onderzoek een logboek bij te houden. Dit wordt ook wel een audit trail genoemd en hierin zijn alle stappen tijdens het onderzoek vastgelegd. Door de interviews op te nemen en een transcript te maken blijf je bij de verwerking en analyse dicht bij de werkelijkheid (Verhoeven, 2018). De transcripten zijn geanalyseerd en dit is gedaan door middel van coderen. Door verschillende hoofd- en subcodes te koppelen aan de fragmenten konden er verbanden gezocht worden. De onderzoeker is zo objectief mogelijk gebleven en heeft zich niet laten leiden door eigen ervaringen of meningen. Ook het primaire onderzoeksmateriaal, zoals de transcripten van de interviews worden beschikbaar gesteld voor derden in de bijlagen. Zo wordt het onderzoek herhaalbaar en navolgbaar.

Hoofdstuk 4

Resultaten deelvraag 1 en 2

In dit hoofdstuk worden 2 deelvragen uitgewerkt. Er is ervoor gekozen om deze samen te voegen, omdat dit bevorderlijk is voor de leesbaarheid. In dit hoofdstuk staan de resultaten voor deelvraag 1: *“Welke zaken zijn van belang voor het realiseren van een sluitende aanpak voor verwarde personen die overlast veroorzaken?”* en deelvraag 2: *“Wat is de algemene aanpak bij personen met verward gedrag die zorgen voor overlast in gemeente Zutphen?”* Deelvraag 1 wordt eerst uitgewerkt, omdat deze een algemeen beeld geeft voor de behoeften voor een sluitende aanpak op dit gebied. In de algemene uitleg aan het begin van de paragraaf worden de handvatten voor goede hulp en zorg voor mensen met verward gedrag omschreven. Deze deelvraag is beantwoord aan de hand van een literatuurstudie. Na het algemene gedeelte zal omschreven worden wat de gemeente Zutphen doet per fase in de aanpak van verwarde personen die overlast veroorzaken. Dit gedeelte geeft antwoord op deelvraag 2. Deze deelvraag is grotendeels beantwoord aan de hand van literatuur en aangevuld door middel van 2 interviews. Dit interview is getranscribeerd en vervolgens gecodeerd in hoofd- en subcodes. Respondent 1 is beleidsontwikkelaar Zorg en Veiligheid bij de gemeente Zutphen en respondent 2 is nazorg coördinator bij de gemeente Zutphen. Het gehele interview is terug te vinden in bijlage 11.

Er is tevens een inhoudelijke bijlage aan dit hoofdstuk toegevoegd waarin de werkzaamheden van de gemeente Zutphen, de organisaties en de interventies uitgebreid staan beschreven. Dit hoofdstuk geeft daar een korte weergave van. Daar waar de bijlage aanvulling geeft op de geschreven tekst staat het vermeld.

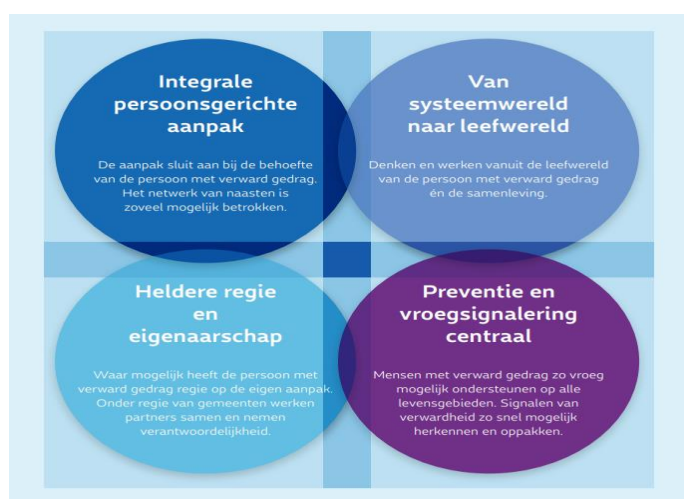
4.1 Sluitende aanpak rondom personen met verward gedrag

Het is belangrijk dat alle betrokken partners samenwerken aan een sluitende aanpak vanuit een gedeeld perspectief. Verschillende partijen op lokaal en regionaal niveau zorgen voor de juiste zorg en ondersteuning voor personen met verward gedrag. Denk hierbij aan politie, gemeente en hun wijkteam, hulpverleners en zorgaanbieders. Voor een goede aanpak is het van belang om samen te werken met alle betrokken partners. Dit gebeurt op regionaal niveau en hierbij hebben de gemeenten de regierol. Vaak wordt het gedrag opgemerkt in de buurt of wijk en wordt dit doorspeeld aan de wijkteams. Om de verschillende initiatieven op lokaal en regionaal niveau te ondersteunen en te verbinden is het Verbindend Landelijk Ondersteuningsteam (VLOT) opgericht. Dit team bestaat uit een regionaal ondersteuningsteam met Regioadviseurs. Zij ondersteunen ketenpartners en gemeenten in de regio vraaggericht bij de implementatie van een persoonsgerichte aanpak bij verwarde personen. Hier heeft de gemeente Zutphen dan ook baat bij. Ook vertalen zij vragen en signalen uit de regio naar de landelijke programma's (VNG, z.d.).

Zoals eerder beschreven in het theoretisch kader is er een Schakelteam Personen voor personen met verward gedrag in het leven geroepen en dit team dient bij te dragen aan een sluitende aanpak rondom verwarde personen. Het Schakelteam bestaat uit mensen die dagelijks betrokken zijn bij de problematiek rond verwarde personen. Het Schakelteam moet

ervoor zorgen dat vanaf het najaar 2018 mensen met verward gedrag in het hele land de juiste ondersteuning en zorg krijgen. De gemeenten hebben hierbij de regie in samenwerking met verschillende instanties en organisaties. Het Schakelteam helpt gemeenten en andere partijen om gepaste oplossingen te vinden (Rijksoverheid, z.d). Het Schakelteam heeft de opdracht om actiegericht de al aangereikte bouwstenen in de huidige regio's en de rest van het land te faciliteren en te ondersteunen (Schakelteam voor personen met verward gedrag, 2016). De opdracht van het Schakelteam kent in ieder geval de elementen die beschreven staan in bijlage 1.

4.2 De 4 elementen van het gezamenlijk perspectief

Figuur 2

de 4 elementen van het gezamenlijk perspectief (Schakelteam voor personen met verward gedrag, 2016).

Het vraagstuk van personen met verward gedrag vraagt om een helder perspectief die door alle partners wordt gedeeld. Een gezamenlijk doel die alle betrokkenen stimuleert en motiveert om samen de schouders eronder te zetten. Het Aanjaagteam heeft aan de hand van vier elementen in haar eerste tussenrapportage een handreiking gedaan voor het gedeeld perspectief Aanjaagteam Verwarde Personen, 2016-b). In bijlage 2 zijn de 4 elementen nader uitgewerkt.

4.3 Bouwstenen

In 2016 zijn handvatten opgesteld door het Schakelteam voor personen met verward gedrag voor goede hulp en zorg voor mensen met verward gedrag. Dit is opgesteld aan de hand van 9 bouwstenen die nauw met elkaar samenhangen. Deze bouwstenen zijn een basis voor een sluitende aanpak voor gemeenten en hun samenwerkingspartners (ZonMw, z.d.-a). De bouwstenen geven aan wat er minimaal nodig is voor een sluitende aanpak vanuit het perspectief van mensen met verward gedrag en de samenleving (Schakelteam voor personen

Met opmerkingen [MR1]: Ik ben wel benieuwd naar het verband tussen die vier elementen en deze bouwstenen, dat zou ik graag beschreven zien staan in deze lopende tekst.

Wat me ook heel handig lijkt, en ik weet niet of dat er is, is een plaatje van de samenhang van de bouwstenen. Als dat visueel is dan gaat het een beetje leven en dan leest de tekst makkelijker.

met verward gedrag, 2016). De bouwstenen sluiten aan op verschillende fasen die er kunnen zijn wanneer iemand verward gedrag vertoont. Ze zijn samen één geheel en hangen dan ook onderling met elkaar samen en hebben invloed op elkaar. Bij de verschillende bouwstenen is expertise nodig vanuit verschillende disciplines, zoals verslaving of geestelijke gezondheid. Het is van belang dat deze personen warm worden overgedragen en dat er niet wordt losgelaten voordat iemand anders het heeft overgenomen (Aanjaagteam Verwarde Personen, 2016-a). Hieronder zullen de 9 bouwstenen beschreven worden.

4.4 Bouwsteen 1 Inbreng mensen met verward gedrag en hun omgeving

Algemene uitleg

In de omgang met personen die verward gedrag vertonen is communicatie belangrijk, want deze zal de samenwerking bevorderen. De verwachtingen van beide kanten moeten bij deze samenwerking helder zijn (Vermeer, 2014). Naast heldere afspraken is het van belang om aan te sluiten bij de cliënt door te kijken naar zijn of haar leefwereld. Dit is belangrijk omdat er soms keuzes gemaakt moeten worden die het snijvlak zijn tussen vrijwillige hulp en dwang (Schakelteam voor personen met verward gedrag, 2016). Om vanuit de leefwereld van mensen met verward gedrag te werken is hun eigen inbreng belangrijk. De inbreng van de verwarde personen en hun directe omgeving heeft een gelijkwaardige positie bij het bepalen van een persoonsgerichte aanpak (Docplayer, z.d.). Aan welke zorg en ondersteuning deze persoon behoefte heeft weet hij of zij zelf vaak het beste (Aanjaagteam Verwarde Personen, 2016-a). Hierbij is de inbreng van mensen met ervaring met verwardheid in de uitvoering en het beleid structureel geborgd (ZonMw, z.d.). Vaak wordt hier invulling aan gegeven door het inzetten van de crisiskaart en door cliënten te laten meedenken. Hiermee wordt bedoelt dat de betrokkenheid van cliënten in de beleidsvorming en aanpak wordt gerealiseerd (Schakelteam personen met verward gedrag, 2017).

Gemeente Zutphen

De gemeente Zutphen zet de leefwereld van de cliënt centraal en waar nodig wordt de omgeving van de persoon erbij betrokken. Het uitgangspunt in gemeente Zutphen is om een individueel hulpverlenersplan op te stellen die zoveel mogelijk aan sluit bij de wensen van de verwarde persoon. Deze plannen dienen op maat te zijn en dienen soepel op- of afgeschaald te kunnen worden (Raad Zutphen, 2018).

Dit is opgenomen in het beleid Maatschappelijk Opvang/ Beschermd Wonen. Er zijn verschillende vormen van passende begeleiding mogelijk. Denk hierbij aan ambulante begeleiding door ervaringsdeskundigen en/of Flexible Assertive Community Treatment (FACT) Teams, tijdelijke 'slaapvoorzieningen', begeleiding door het sociaal wijkteam of het bezoeken van ontmoetingsplekken (Raad Zutphen, 2018). Op de sociale wijkteams zijn integrale behandelteams FACT-teams en ervaringsdeskundigen van Ixta Noa aangesloten (Raad van Zutphen, 2019). Ervaringsdeskundigen zijn nog vrij nieuw en het wordt steeds meer geprofessionaliseerd geeft respondent 2 aan. FACT is een werkwijze waarbij er vanuit een team van hulpverleners wijkgerichte ambulante begeleiding en behandeling worden

geboden. Aangezien er verschillende hulpverleners in het team zitten, kan de behandeling goed afgestemd worden op de hulpvraag (Reinier van Arkel, z.d.).

Met opmerkingen [MR2]: Dit is al een keer benoemd.

Ook werkt de gemeente Zutphen aan het versterken van de directe omgeving. De sociale wijkteams van Stichting Perspectief hebben een functie in het signaleren van problematiek in Zutphen. Dit kan door middel van observaties van sociaal werkers in de wijk, door signalen vanuit omwonenden en familie of door mensen zelf die om hulp vragen (Raad Zutphen, 2018). De sociaal werkers kunnen mensen ook helpen met het opbouwen van een sociaal netwerk. In bijlage 3 is het versterken van de directe omgeving via de sociale wijkteams nader uitgewerkt.

4.5 Bouwsteen 2 Preventie en levensstructuur

Algemene uitleg

Om te kunnen herstellen en voorkomen dat een crisis erger wordt, is voldoende aandacht voor een stabiele levensstructuur in het dagelijks leven nodig (Aanjaagteam Verwarde Personen, 2016-a). Preventie staat centraal en bij elk persoon moet er aandacht zijn voor; sociale contacten (1), zinvol (vrijwilligers) werk of dagbesteding (2), financieel de zaken op orde hebben (3), een passende en betaalbare woning (4), gezonde en een goede levensstructuur met weinig stress (5) (Schakelteam personen met verward gedrag, 2017). Dit alles zorgt voor stabiliteit en kan een crisis soms voorkomen (ZonMw, z.d.-a). In de ondersteuning is er sprake van een integrale, persoonsgerichte aanpak met aandacht voor de directe omgeving, de gehele levensstructuur en de continuïteit van ondersteuning en zorg (Docplayer, z.d.).

Gemeente Zutphen

De gemeente Zutphen zet op alle vijf bovengenoemde onderdelen in. Om te beginnen zijn er bepaalde initiatieven die de sociale contacten tussen de bewoners van de gemeente Zutphen kunnen stimuleren. Het Odensehuis Zutphen is bijvoorbeeld een ontmoetingsplek waar activiteiten georganiseerd worden. Een ander voorbeeld is 't Heufse hof, dit is een wijktuin waar alle wijkbewoners welkom zijn (GGNet, z.d.-c).

Betreffende het tweede onderdeel, dagbesteding, zijn er in Zutphen veel vormen en niveaus van dagbesteding aanwezig. Regulier betaald werk is niet altijd mogelijk voor de doelgroep en daarom wordt er gekeken naar vrijwilligerswerk, werkervaring of een dagbesteding (Raad Zutphen, 2018). Het Werkbedrijf Gelrewerkt kan toeleiding naar werkervaringsprojecten, werk of een dagbesteding. Gelrewerkt is onderdeel van de gemeente Zutphen en biedt werkzoekenden perspectief op ontwikkeling passend bij het eigen vermogen en kansen op de arbeidsmarkt (Gelrewerkt, z.d.). Ook wordt er financiële steun gegeven in de gemeente Zutphen. Het Werkbedrijf kan namelijk ook helpen voorzien in de behoefte aan inkomen en hier kan bijvoorbeeld een aanvraag voor schuldsanering of bijzondere kosten worden ingediend (Raad Zutphen, 2018).

Ten vierde wordt er aandacht geschonken aan wonen, zo worden er afspraken vastgelegd in de aanvullende huurovereenkomst van de Opstapwoningen. Dit zijn woningen voor personen die vanuit een instelling uitstromen naar een reguliere woning en daarbij tijdelijk aanvullende begeleiding en afspraken nodig hebben (Raad van Zutphen, 2019). Wonen is erg belangrijk en het is dan goed om te kijken of beschermd wonen of begeleiding iemand kan helpen geeft respondent 1 aan.

Tot slot moet er voldoende aandacht zijn voor een stabiele levensstructuur in het dagelijks leven. Specifieke aandacht gaat uit naar het voorkomen van uithuiszettingen, kwetsbare doelgroepen zoals woonbegeleiding AMV-ers en nazorg ex-gedetineerden. Deze doelgroepen zijn nader uitgewerkt in bijlage 6. Bij een gezonde en goede levensstructuur hoort ook een veilige woon- en leefomgeving. Verward gedrag kan leiden tot overlast en soms zelfs tot onveiligheid. In de aanpak hiervan werkt de gemeente Zutphen met veel partijen samen. Er kan een plan van aanpak worden opgesteld in het Veiligheidshuis als het gaat om zwaardere en complexe cases. Er wordt hierbij samengewerkt met verschillende partners, zoals politie, Openbaar Ministerie, Reclassering, Verslavingszorg of forensische zorg. Het samenwerkingsverband richt zich op personen met problematiek die voor het oplossen daarvan samenwerking tussen strafrecht en zorg vereist (ZonMw, z.d.-e). In bijlage 4 is nog verdere uitleg gegeven over wat de gemeente verder nog doet voor een veilige woon- en leefomgeving.

Vangnet en ongevraagde hulp aan de persoon en diens directe omgeving

Binnen het Vangnet is er in Zutphen samenwerking en afstemming in de toeleiding naar zorg en ondersteuning. Het Vangnet in Zutphen probeert door middel van ketensamenwerking de kwaliteit van leven van sociaal kwetsbare personen met zorg mijdend gedrag en die van hun omgeving te verbeteren (GGD, z.d.-a). Dit maakt dat het eventueel bij zou kunnen dragen aan de levensstructuur van deze doelgroep. In het Vangnet wordt samengewerkt tussen de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) van GGNet, Tactus, Dimence, Politie, woningcorporaties, sociale wijkteams van Perspectief, het Werkbedrijf Gelre werkt en Centrum voor jeugd en gezin (CJG). Dit wordt gedaan met coördinatie vanuit de GGD (Raad Zutphen, 2018).

Het kan voorkomen dat er signalen zijn dat het niet goed gaat met een persoon, maar er geen direct hulpvraag van de persoon zelf is. In dit geval worden deze signalen ingebracht in het Vangnetoverleg. Dit zorgt ervoor dat het bijdraagt aan preventie, aangezien het een crisis zou kunnen voorkomen. Er wordt afgestemd wie al bemoeienis heeft met deze persoon en/of wie er een ingang heeft. Er wordt afgesproken welke zorg er wordt ingezet, zo nodig bemoeizorg. De bedoeling hiervan is om te voorkomen dat zorgmijders aan hun lot worden overgelaten of er escalaties ontstaan (Raad Zutphen, 2018). Zorgmijders zijn mensen die vaak psychische en/of gezondheidsproblemen heeft en zorg nodig heeft, maar nadrukkelijk geen hulp of zorg vraagt of accepteert. Dit is iemand die zorginstellingen mijdt (Mondriaan, z.d.). Het is dus een vorm van hulpverlening voor mensen die de stap naar de reguliere hulpverlening niet kunnen of willen maken. Voor verdere uitleg zie bijlage 5.

Pilots

Er zijn verschillende pilots die bijdragen aan preventie en levensstructuur in de gemeente Zutphen. In deze scriptie wordt één pilot nader toegelicht, aangezien deze direct aansluit bij de aanpak van verwarde personen die overlast veroorzaken. In bijlage 7 is nog een andere pilot uitgewerkt.

Pilot ‘Aanpak extreme woonoverlast’

De pilot Aanpak extreme woonoverlast die gestart is in 2018 via de regievoerder woonoverlast, draagt ook bij aan het eerder vinden en behandelen van verward en overlastgevend gedrag in de woonwijk (Raad van Zutphen, 2019). Het college van burgemeesters en wethouders van Zutphen heeft besloten voor een pilot in de aanpak van extreme woonoverlast. Zie bijlage 7 voor verdere uitleg en de behaalde resultaten in de periode tot 1 december 2020 (Raad Zutphen, 2020).

4.6 Bouwsteen 3 Vroegtijdige signalering

Algemene uitleg

Door gezamenlijk signalen vroegtijdig te herkennen, kan er direct doorgepakt worden. De groep personen met verward gedrag kan divers zijn van aard. Zij kunnen op verschillende leefgebieden problemen ervaren. Dit betekent dan ook dat verschillende mensen verschillende signalen kunnen opvangen. Pas als de signalen bij elkaar komen is het plaatje compleet (Docplayer, z.d.). Er zijn dag en nacht zorgprofessionals beschikbaar en bereikbaar in de wijk en meldpunten zijn hierop ingericht. Hierdoor worden ze vroegtijdig herkend en wordt daarop meteen actie ondernemen (Aanjaagteam Verwarde Personen, 2016a). Deze professionals kunnen zelf signaleren en proactief handelen bij zorgelijke signalen (Schakelteam personen met verward gedrag, 2017). Het is belangrijk om het op tijd te herkennen, zodat het erger worden voorkomen kan worden (ZonMw, z.d.-a).

Gemeente Zutphen

Handhavers, agenten, burens, docenten of mantelzorgers zien vaak de eerste signalen van verward gedrag. Belangrijk is dat zorgwekkende signalen worden doorgegeven, afgewogen en opgevangen. Hierna kan de juiste professional er mee aan de slag. Het Vangnet overleg vormt een belangrijk onderdeel van de lokale infrastructuur in Zutphen (Raad Zutphen, 2018). Dit overleg is eerder besproken in paragraaf 4.5.

Als het gaat om signalen over personen of over gedragingen met een justitieel aspect wordt er intensief samengewerkt met partners via de Veiligheidskamer (Raad Zutphen, 2018). De gemeente Zutphen neemt waar nodig deel aan de overleggen in de Veiligheidskamer (Raad Zutphen, 2019). Zutphen verkent de mogelijkheden om de meldingen van verward gedrag bij

de politie (E33) nader te screenen in de Veiligheidskamer. De reden hiervoor is dat er zorg kan worden ingezet (Raad Zutphen, 2019).

Overlast door verwarde personen kan eventueel voorkomen worden door in de aanpak specifieke aandacht te geven aan jongvolwassenen, risicojeugd en kwetsbare ouderen. Een psychiatrische stoornis ontwikkelt zich meestal tussen de leeftijd van 15 en 25 jaar. In de GGZ wordt er dan ook aandacht gevraagd voor de signalen van jongvolwassenen. Zutphen heeft meerdere voorzieningen die hier deskundige aandacht aan besteden. De groeiende groep ouderen met dementie is ook kwetsbaar en hier zijn ook bepaalde voorzieningen voor opgezet. De specifieke aandacht rondom deze doelgroepen is nader uitgewerkt in bijlage 8.

Vroegtijdige signalering is van belang en daarom wordt er in Zutphen een training ‘Mental Health First Aid’ gegeven. Tijdens deze training leert met eerste hulp te geven aan mensen met (beginnende) psychische problemen (MHFA, z.d.). Deze training is nader uitgewerkt in bijlage 9.

4.7 Bouwsteen 4 Melding

Algemene uitleg

De meeste acute meldingen zoals overlast, iemand die een gevaar is voor zichzelf of anderen of strafbare feiten komen binnen bij de meldkamer. In de meldkamer is een deskundige op het gebied van verwardheid aanwezig, waardoor er tijdig de juiste professional kan worden ingeschakeld. Door in de (politie) meldkamer al alert te zijn op verwardheid en te beschikken over deskundigheid op dit gebied kan de juiste actie ondernomen worden (Aanjaagteam Verwarde Personen, 2016a). Er moet goed gekeken worden bij de meldkamer of er meer aan de hand kan zijn als 112 wordt gebeld (ZonMw, z.d.-a).

Gemeente Zutphen

Als er een melding van overlast door een verward persoon binnen komt in de meldkamer registreert de politie deze meldingen onder de zogeheten E33 code. Deze registraties kunnen worden benut om de verwerking van meldingen na te zien en te verbeteren (Raad Zutphen, 2018). De agent op straat ziet veel gebeuren en die kan het melden binnen de Veiligheidskamer of het Vangnet. Er kunnen ook meldingen komen vanuit een zorgpartij of een burger die bijvoorbeeld een brief schrijft aan de burgemeester. De gemeente is in dit geval verplicht om te verkennen of er sprake is van zulke problematiek en hier brengen zij dan advies over uit. Vervolgens wordt er gekeken of diegene al eerder besproken is of dat er al zaken lopen rondom deze persoon. Komt de gemeente tot de ontdekking dat deze persoon bij niemand bekend is, dan wordt er gekeken naar de volgende stap.

In niet-acute situaties moet het mogelijk zijn om zorg in te schakelen of om zorgaanbieders te raadplegen. De juiste ingang is niet voor iedereen bekend en daarom is er gekozen voor één advies- en meldpunt in Oost-Veluwe die altijd bereikbaar is. Er wordt ingezet op één triagist bij de crisisdienst van GGNet (Raad Zutphen, 2018). Deze triagist kan direct toeleiden naar de juiste zorg in acute situaties, maar zo mogelijk ook afschalen en toeleiden naar verschillende

ingangen richting de niet-acute zorg. GGNet probeert op meerdere manieren de wachttijden in de GGZ inzichtelijk te krijgen en beheersbaar te houden. Het doel hierbij is om zo snel mogelijk de juiste hulp te bieden aan mensen met een GGZ-vraag. In de regio Apeldoorn-Zutphen en omstreken zijn lange wachttijden. Daarom is sinds het najaar van 2020 een versneller aan de slag gegaan die de regionale partijen helpt om de samenwerking te optimaliseren en processen op elkaar af te stemmen (Weg van de wachtlijst, 2020).

4.8 Bouwsteen 5 Beoordeling en risicotaxatie

Algemene uitleg

Er is een goede verbinding tussen zorg- en veiligheidsprofessionals. Mensen met verward gedrag kunnen dag en nacht integraal beoordeeld en opgevangen worden (Aanjaagteam Verwarde Personen, 2016-a). Er zijn eenduidige risicotaxatie- en beoordelingsinstrumenten beschikbaar (Schakelteam personen met verward gedrag, 2017). Iemand kan zo in de war zijn dat er acute opname nodig is. Denk hierbij aan een opvanglocatie of crisisbeoordelingskamer waar de juiste professionals aanwezig zijn om deze persoon te helpen (ZonMw, z.d.-a).

Gemeente Zutphen

Voor de beoordelingen en risicotaxatie worden er afspraken gemaakt tussen OM, GGZ, ambulancediensten en politie. Als het mogelijk is wordt de persoon in crisis thuis beoordeeld. Op dit moment worden deze personen vaak naar het politiebureau of naar de GGNet beoordelingslocatie gebracht. In het kader van de veiligheid van de persoon en diens omgeving zal de dienstdoende crisisdienst medewerker hier naartoe komen om te beoordelen wat er op dat moment moet gebeuren. De GGNet beoordelingslocatie is momenteel onbeveiligd. Hierdoor moet de politie vaak nog aanwezig blijven op de beoordelingslocatie om voor een veilige situatie te zorgen. GGNet wil een beveiligde kamer gaan realiseren, maar zij moeten deze voorziening wel kunnen inrichten en bekostigen. Dit kan alleen worden bereikt door middel van samenwerking met de GGZ (Raad Zutphen, 2018).

4.9 Bouwsteen 6 Toeleiding

Algemene uitleg

Personen met verward gedrag worden toegeleid naar ondersteuning, begeleiding of zorg die bij hen past. De toeleiding naar zorg, begeleiding of ondersteuning gebeurt vanuit een passende, persoonsgerichte aanpak. Er is inzicht in de beschikbaarheid hiervan en de (financiële) drempels zijn zo laag mogelijk (Aanjaagteam Verwarde Personen, 2016a).

Gemeente Zutphen

Informatie over zorg aan inwoners is van belang. In Zutphen wordt gebruik gemaakt van de Hulpwijzer Zutphen. Het digitale platform wijst mensen de weg naar de juiste instanties en organisaties, maar is zelf geen aanvraagloket voor voorzieningen (Gemeente Zutphen, z.d.).

Naast de algemeen toegankelijke voorzieningen kunnen mensen op indicatie intensievere en specifieke individuele zorg en begeleiding op maat krijgen. Waar nodig kan bemoeizorg worden ingezet. Er wordt gewerkt met OGGZ teams (met deskundigen vanuit Trajectum, Tactus en GGnet) voor bemoeizorg. De zorg is er op gericht dat de personen zo veel mogelijk in hun eigen omgeving blijven en daar herstellen. Voor doelgroepen die dat nodig hebben is er beschermd wonen en maatschappelijke opvang beschikbaar (Raad Zutphen, 2018). Op bepaalde aandachtsgebieden zijn gemeentelijke procesregisseurs actief, zoals voor ex-gedetineerden, woonoverlast, risicojongeren en zorgmijders (Raad Zutphen, 2019).

4.10 Bouwsteen 7 Passend vervoer

Algemene uitleg

Op diverse momenten is er vervoer nodig van een persoon met verward gedrag. Het kan namelijk voorkomen dat de persoon er zelf niet heen kan en dan moet er passend vervoer komen (ZonMw, z.d.-a). Er is passend vervoer beschikbaar om een persoon met verward gedrag van of naar een geschikte behandelings- of beoordelingslocatie te brengen (Aanjaagteam Verwarde Personen, 2016a). Dit vervoer is prikkelarm met minder geluiden en gedimde lichten en niet-stigmatiserend. Zo kan het vervoer door een politieauto onnodig stigmatiserend zijn, het heeft geen juridische basis en het is niet in het belang van de persoon (Schakelteam personen met verward gedrag, 2017). Het vervoer is passend bij de problematiek van de betreffende persoon.

Gemeente Zutphen

Zutphen vertegenwoordigt de gemeenten Oost-Veluwe en Midden-IJssel in de pilot passend vervoer. Daarnaast heeft Zutphen met GGNet een coulanceregeling getroffen. Als iemand is beoordeeld op de beoordelingslocatie en zonder opname naar huis kan, maar daarvoor geen begeleider of vervoer heeft, voor deze persoon vervoer mag worden ingezet. Voor eigen inwoners vergoedt de gemeente deze taxikosten (Raad Zutphen, 2019). De Familieraad van GGNet merkt dat het zo snel mogelijk betrekken van familie en naasten de moeite loont bij vervoersmomenten. Dit zou een kalmerende werking kunnen hebben bij de persoon met verward gedrag (Raad Zutphen, 2018).

4.11 Bouwsteen 8 Passende ondersteuning, zorg en straf

Algemene uitleg

De persoon met verward gedrag krijgt passende ondersteuning, zorg en zo nodig straf (Aanjaagteam Verwarde Personen, 2016a). Er wordt maatwerk geleverd, waarbij ook

rekening gehouden wordt met de achtergrond van mensen. Er wordt rekening gehouden met de wensen van de persoon en hierbij wordt gekeken wat hij of zij nodig heeft op korte en lange termijn (ZonMw, z.d.-a).

Zorg- en veiligheidsprofessionals hebben nauw contact, stemmen zaken met elkaar af en pakken door. Ambulante zorg en ondersteuning is goed geregeld om te waarborgen dat mensen in hun eigen omgeving een veilig, gezond en sociaal leven kunnen leiden. Er zijn laagdrempelige voorzieningen aanwezig in de directe omgeving die ervoor zorgen dat iemand er even tijdelijk ‘tussenuit’ kan en laagdrempelige voorzieningen voor nachtopvang. Er zijn voldoende voorzieningen voor zorg in instellingen, vormen van begeleid of beschermd wonen en voldoende passende en betaalbare woningen om zelfstandig te kunnen wonen (Schakelteam personen met verward gedrag, 2017).

Gemeente Zutphen

In Zutphen is de problematiek van veelplegers en de zorg relatief groot. Het Veiligheidshuis NOG heeft een belangrijke rol in de afstemming en samenwerking tussen veiligheid, zorg en strafrecht. Dit is een samenwerkingsverband van gemeente, politie, justitie en zorgaanbieders. Er wordt voortdurend beraadt door het Veiligheidshuis om te kijken of de werkwijze verbeterd kan worden. De partners uit verschillende organisaties komen samen in vier Zorg en Veiligheidskamers. Zutphen valt onder de Zorg en Veiligheidskamer IJsselstreek. De coördinator van de Veiligheidskamer kan een multidisciplinair overleg rondom een persoon organiseren met de op die casus relevante organisaties (Zorg en Veiligheidshuis NOG, z.d.). Volgens respondent 1 is het belangrijk dat organisaties weten hoe elkaars werelden eruit zien en welke verantwoordelijkheden daarbij komen kijken. Hij geeft aan dat organisaties samen het algemeen belang en het cliëntbelang proberen te dienen. Zutphen heeft in mei 2019 het initiatief genomen voor een structureel overleg tussen de bestuurders en managers van de grote GGZ-instellingen, de portefeuillehouders zorg en veiligheid van de IJsselstreek. Dit doen zij samen met de Veiligheidskamer, het OM en de politie. Hierin komt de benodigde samenwerking en afstemming in de brede zin aan de orde (Raad Zutphen, 2019).

In complexe cases kan het Regionaal Forensisch Psychiatrisch Netwerk Oost Nederland (RFPN) worden ingeschakeld voor advies. Dit wordt vooral gedaan als het gaat om bijzondere plaatsingen in instellingen of financieringsknelpunten daaromtrent (Raad Zutphen, 2018). Het RFPN richt zich op het realiseren van een integrale persoonsgerichte aanpak met een beschreven plan van aanpak. Dit wordt besproken in haar casusoverleg. De combinatie van kennis uit zowel de zorg- als de strafketen over regelgeving en plaatsingsmogelijkheden vormt een belangrijk onderdeel in de sluitende aanpak (ZonMw, z.d.-c).

Verder wordt er ook onderzoek gedaan naar het uitvoeren van de ketenveldnorm en of deze tot de gewenste zorg leidt (Transforce, z.d.). Overijssel is één van de vier regionale proeftuinen voor de ketenveldnorm ‘Levenslooppunt en beveiligde intensieve zorg’. De grote regionale GGZ-zorgaanbieders Tactus, GGNet, Trajectum zijn actief in Zutphen en nemen deel aan of zijn aangesloten op proeftuinen voor de doorontwikkeling van de ketenveldnorm (Raad Zutphen, 2019). Het doel van de ketenveldnorm is voor mensen met (potentieel) gevaarlijk en overlastgevend gedrag veroorzaakt door een psychische stoornis en/of verstandelijke beperking een passend zorgaanbod realiseren (Transforce, z.d.).

4.12 Bouwsteen 9 Informatievoorziening

Algemene uitleg

Het is van belang dat betrokkenen uit de hele keten op het juiste moment over de juiste informatie te beschikken en deze zorgvuldig te delen. Dit is van belang voor het tijdig signaleren van problemen, het toeleiden van een persoon naar passende zorg of ondersteuning of het vorderen van een passende straf (Aanjaagteam Verwarde Personen, 2016-a). Het helpt als hulpverleners de afspraken die zijn gemaakt met de verwarde persoon goed kennen, zodat zij vroeg het gedrag herkennen en passende hulp kunnen verlenen (ZonMw, z.d.-a). Hierbij is de terugkoppeling en een warme overdracht erg belangrijk. Bijvoorbeeld bij het op- of afschalen van zorg of van veiligheid naar zorg.

Gemeente Zutphen

Het is belangrijk dat een persoon die verward gedrag vertoont de benodigde ondersteuning wordt aangeboden zonder dat hun privacy wordt geschaad. De Privacywetgeving verbiedt namelijk dat persoonsgegevens zonder toestemming of medeweten van cliënten worden uitgewisseld. Soms is dit wel nodig om de juiste zorg te kunnen bieden (Docplayer, z.d.). Waar mogelijk worden er gesprekken gevoerd met de cliënt erbij. Dit is niet altijd mogelijk, terwijl er toch zorgen zijn over de persoon, de nabije omgeving of het gezin (Raad Zutphen, 2019).

Er is een document opgesteld dat in gaat op de privacy. In Zutphen is in samenwerking met de ketenpartners het document 'Zo doen wij dat in Zutphen' opgesteld. Hierin staan alle praktische regels over gegevensdeling. Er is een aandachtfunctionaris Privacy opgeleid en aangesteld om protocollen en convenanten voor gegevensdeling te screenen (Raad Zutphen, 2019). In de regio Oost-Veluwe en Midden-IJssel worden professionals getraind en opgeleid om op een zorgvuldige en goede manier met privacyvraagstukken om te gaan. Zutphen valt ook onder deze regio (Docplayer, z.d.). In bijlage 10 staat verdere uitleg rondom de huidige hantering van privacy in de gemeente Zutphen.

4.13 deelconclusie deelvraag 1 en 2

Allereerst is onderzocht welke elementen van belang zijn voor een sluitende aanpak omtrent verwarde personen die overlast veroorzaken. Het vraagstuk van personen met verward gedrag vraagt om een helder perspectief die door alle partners wordt gedeeld. Het gezamenlijk perspectief bestaat uit 4 elementen die van belang zijn; integrale persoonsgerichte aanpak, van systeemwereld naar leefwereld, heldere regie en eigenaarschap en preventie en vroegsignalering centraal. Door het Schakelteam Personen met Verward gedrag zijn handvatten opgesteld voor goede hulp en zorg voor mensen met verward gedrag. Dit zijn 9 bouwstenen die een basis vormen voor een sluitende aanpak voor gemeenten en hun samenwerkingspartners. De bouwstenen geven aan wat er minimaal nodig is voor een sluitende aanpak vanuit het perspectief van mensen met verward gedrag en de samenleving. Er is omschreven wat de gemeente Zutphen per bouwsteen doet om een sluitende aanpak te

realiseren. Deze scriptie is alleen gebaseerd op de gemeente Zutphen en dit zorgt ervoor dat de resultaten niet vergeleken kunnen worden met andere gemeentes. Dit maakt namelijk dat er geen referentiekader is. Er is gekeken welke initiatieven opvallend zijn in deze specifieke gemeente. Hier kwam naar voren dat de gemeente Zutphen een pilot Aanpak extreme woonoverlast heeft. Dit is een pilot die alleen gericht is op de gemeente Zutphen en bij zou moeten dragen aan het eerder vinden en behandelen van verward en overlastgevend gedrag in de woonwijk. Het Vangnet in Zutphen probeert door middel van ketensamenwerking de kwaliteit van leven van sociaal kwetsbare personen met zorg mijdend gedrag en die van hun omgeving te verbeteren. Het Veiligheidshuis NOG heeft een belangrijke rol in de afstemming en samenwerking tussen veiligheid, zorg en strafrecht. Er wordt voortdurend beraadt door het Veiligheidshuis om te kijken of de werkwijze verbeterd kan worden. Alle fasen in de aanpak zijn omschreven in de resultaten, omdat elk element van belang is bij het bereiken van een sluitende aanpak. Deze 3 initiatieven uit de gemeente Zutphen zijn uitgekozen om nader te belichten, omdat deze erg van belang zijn bij het realiseren van een sluitende aanpak bij verwarde personen die overlast veroorzaken.

Hoofdstuk 5

Resultaten deelvraag 3

In dit hoofdstuk staan de resultaten voor deelvraag 3: *Wat is de huidige rol van de Reclassering op gebied van verwarde personen die overlast veroorzaken en wat is de gewenste rol voor een sluitende aanpak?*

Deze deelvraag is grotendeels beantwoord aan de hand van interviews en aangevuld met gevonden literatuur. Deze interviews zijn getranscribeerd en vervolgens gecodeerd in hoofd- en subcodes. Respondent 3 is manager van het team Reclassering Nederland in Apeldoorn. Tijdens het interview met respondent 3 is meer ingegaan op de rol van de Reclassering bij de aanpak van verwarde personen die overlast veroorzaken. Er is ingegaan op de taken van de Reclassering en wat hierbij komt kijken. Dit is per onderdeel in dit hoofdstuk omschreven. Respondent 4 is integraal reclasseringswerker bij het Tactus in Zutphen. Hier is ook deels ingegaan op de huidige rol van de Reclassering op dit gebied, maar is ook gekeken naar of er eventueel een preventieve rol voor de Reclassering weggelegd is. Vervolgens is met respondent 5 gekeken naar wat zijn kijkt hierop is en wat volgens hem de Reclassering zou kunnen bijdragen aan een betere aanpak van verwarde personen. De transcripten van deze interviews zijn te vinden in bijlagen 12, 13 en 14.

Met opmerkingen [FB3]: Teveel, ook inkorten. En duidelijkere structuur aanbrengen. Deze vraag bestaat uit twee delen, dus ook twee hoofdparagrafen en per hoofdparagraaf een aantal subparagrafen. Kijk wat beantwoord direct de vraag en wat indirect.

5.1 Aanhouding

De politie krijgt regelmatig te maken met verwarde personen op straat. Het gaat dan om burgers die overlast veroorzaken, hulpverlening nodig hebben, afzien of zich gevaarlijk of strafbaar gedragen. De politie kan gebeld worden bij onbegrepen situaties. Dit is niet alleen zo door andere burgers, maar ook door verwarde mensen zelf en door professionals. Een cliënt komt binnen bij de politie en hierna kan er een melding worden gedaan aan de Reclassering.

5.2 Advies Reclassering

De Reclassering kan kort na de aanhouding een bezoek brengen op het politiebureau. Tijdens deze 'vroeghulp' maakt een reclasseringswerker een eerste inschatting van welke problemen er spelen en wat de hulpvraag is. Het doel hierbij is dat de Reclassering informatie kan verstrekken over de persoonlijke situatie van deze persoon aan justitie. Ook wordt er gekeken wat de gevolgen zijn van het feit dat deze persoon vastzit en welke risico's er zijn voor eventuele slachtoffers (Reclassering, z.d.-c). Voor een adviesrapport mag gebruik gemaakt worden van de gegevens in het eigen systeem van de Reclassering en ook de politie mogen zij bevragen geeft respondent 3 aan. Voor informatie vanuit het sociaal wijkteam, een huisarts of bijvoorbeeld naasten moet toestemming worden gegeven vanuit de persoon zelf. Er hoeft dus niet meegewerkt te worden en het kan ook voorkomen dat iemand zo verward is dat er geen toestemming gegeven wordt.

Het adviesrapport bestaat uit de visie van de persoon zelf en die van de Reclassering op de gebeurtenissen, de omstandigheden, een risico-analyse en een advies om herhaling te voorkomen. Er wordt een inschatting gemaakt door de reclasseringswerker hoe groot de kans

is dat er opnieuw een delict wordt gepleegd (Reclassering, z.d.-c). In het advies kan de Reclassering voorstellen om bijzondere voorwaarden te verbinden aan een eventuele schorsing. Denk hierbij aan een locatieverbod of een gedragstraining (Reclassering, z.d.-b). De Reclassering kijkt of de verdachte bij hen bekend is en welke begeleiding deze persoon al krijgt. De Reclassering weet of er al een hulpverleningstraject loopt. De Officier van Justitie kan daar in de keuze voor afdoening rekening mee houden (Politie, z.d.-a). De politierechter zal zijn best doen om een verdachte een zetje te geven naar een beter bestaan. Misschien dat toezicht door de Reclassering en een eventuele psychische behandeling meer uitrichten dan een boete of taakstraf.

Bij verwarde personen is het volgens respondent 3 de vraag of het criminelen of patiënten zijn. Of zijn het patiënten die vervolgens strafbare dingen doen en in dit geval overlast plegen. Het is volgens hem zoeken naar hoe je deze groep benadert en waar zij en de samenleving de meeste baat bij hebben. Respondent 3 geeft aan dat als iemand vanwege een stoornis een strafbaar feit pleegt je diegene het justitiële traject in kan sturen. De vraag is alleen of iemand niet eerder in een kliniek thuishoort dan in de gevangenis. Als het gaat om overlast heb je de kans dat een sociaal wijkteam of een wijkagent contact opneemt met GGNet of reclasseringswerkers die zij kennen. Naar mate de overlast toeneemt wordt het kringetje steeds groter en dit kan uitlopen op een arrestatie. Het is natuurlijk de bedoeling om dit zwaardere traject te voorkomen. Het is volgens respondent 3 belangrijk dat je nauwe contacten hebt met partners en elkaar persoonlijk kent. Dit communiceert sneller en voorkomt valse verwachtingen.

5.3 Toezicht

Als er toezicht wordt opgelegd door een rechter in een vonnis moet diegene als onderdeel van zijn straf zich voor een bepaalde periode houden aan de voorwaarden. De Reclassering voert het toezicht uit in opdracht van justitie. Het doel van het toezicht is om te voorkomen dat de persoon een strafbaar feit pleegt (Reclassering, z.d.-d). Respondent 4 vertelt dat het reclasseringstoezicht vaak minimaal een jaar is en heeft meestal een duur van 2 of 3 jaar. Gemiddeld spreekt de Reclassering de persoon die onder toezicht staat om de 2 weken. Dit is afhankelijk van de voorwaarden, de problematiek of er hulpverlening bij betrokken is en hoeveel. Iemand zit bij de Reclassering in een gedwongen kader, maar daarbinnen probeert de Reclassering diegene wel mee te laten denken vertelt respondent 3.

5.3.1 Voorwaarden straf

Bij toezicht wordt er door de Reclassering gekeken of diegene zich houdt aan de voorwaarden die zijn opgelegd geven de respondenten aan. Als het gaat om een verward persoon die zijn afspraken niet nakomt, wordt er gekeken of dit ligt aan onmacht of onwil. Dus als iemand niet kan wordt er gekeken wat er nodig is om ervoor te zorgen dat het wel kan. De Reclassering kan de opdracht teruggeven en advies aan de rechtbank geven voor een zwaarder kader en een uitgebreider pakket aan bijzondere voorwaarden. De opdracht teruggeven ligt volgens respondent 4 heel erg aan de situatie. Je zou volgens respondent 4 wel kunnen stellen dat de SVG, waar Tactus onder valt, over het algemeen een langere adem heeft. Dit houdt in dat zij langer doorgaan en meer kijken naar onmacht en minder naar onwil. Respondent 4 geeft aan

dat als zij een opdracht teruggeven aan de rechter dit meestal is omdat iemand zich niet houdt aan het zorgtraject. Bij het grootste gedeelte van het toezicht dat Tactus heeft zit er een zorgtraject aan vast. De Reclassering heeft nauwe afstemming met de zorg als er een zorgtraject loopt. Zo wordt er gekeken wat de inschatting is van de zorg als iemand zijn afspraken niet nakomt. De Reclassering mag niet inhoudelijk vragen hoe de behandeling bij een zorgtraject verloopt, maar wel of iemand meewerkt en of diegene trouw op de afspraken komt. Er is een netwerk om de cliënt heen gebouwd die signalen oppikt en communiceert met elkaar over hoe het gaat. Als Reclassering heb je een stok achter de deur en op die manier kan je iemand zo ver krijgen om vanuit een gedwongen justitieel kader zich te houden aan de voorwaarden. Het is volgens respondent 3 de bedoeling om van de externe motivatie, de stok achter de deur, te gaan naar intrinsieke motivatie.

5.3.2 Toezicht in combinatie met zorg

Als iemand meewerkt aan de behandeling zal het toezicht meer bestaan uit een vinger aan de pols houden met de behandelaar of kliniek waar die persoon verblijft bijvoorbeeld. Dit wordt dan terug gerapporteerd aan de opdrachtgever, dus de officier van justitie of de rechtbank geeft respondent 3 aan. Er is volgens respondent 4 constant een afweging van wat nodig is als zij een opdracht krijgen. Zo kan het zijn dat er een ambulante behandelverplichting is, maar het te licht is om de zorg goed aan te pakken. Het kan zijn dat de Reclassering liever klinische voorwaarden heeft, maar hier moet het delict ook naar zijn. Bij een klein delict als diefstal kan je niet de voorwaarde opleggen dat iemand de kliniek in moet. Volgens respondent 5 moeten personen makkelijker worden opgenomen. Hij geeft aan dat de meeste reclasseringswerkers klinische zorg willen als het gaat om een verward persoon, maar dit is niet altijd mogelijk. Volgens respondent 5 ben je hierdoor niet altijd bezig met een degelijke plan van aanpak die de lading dekt. Volgens hem is forensische ambulante behandeling in zulke gevallen niet voldoende.

Respondent 5 geeft aan dat de Reclassering er vaak bij betrokken wordt als wanhoopdaad. Het lukt niet in het vrijwillig kader en zij weten niet wat zij met die persoon aan moeten. Er moet goed gekeken worden wat de meerwaarde is van reclasseringstoezicht. Respondent 5 geeft aan dat het gedwongen kader waar de Reclassering in zit soms een uitstel van executie is zoals hij het noemt. Volgens hem komt het vaak voor dat iemand zorgmijder is en je al weet dat iemand zich niet gaat houden aan de bijzondere voorwaarden. Hij komt zijn afspraken niet na en je moet de opdracht hierdoor als Reclassering teruggeven. Dit kan verstrekkende gevolgen hebben.

5.4 Adviesrol Veiligheidskamer

Zoals eerder beschreven in dit onderzoek worden er overleggen gehouden in de Veiligheidskamer. Hier zijn verschillende partijen bij betrokken en ook de Reclassering maakt hier deel van uit. Respondent 4 geeft aan dat hij deelneemt aan het overleg in de Veiligheidskamer als vertegenwoordiger van Tactus Reclassering. Dit overleg is in ieder geval één keer in de maand en kan vaker bij elkaar geroepen worden door de voorzitter als het dringend is. Er wordt gekeken door de vertegenwoordiger van de Reclassering wat er bekend is over deze persoon en wat al is geprobeerd. Hoe is dat dan gegaan, zijn er succeservaringen

of juist dingen waar rekening mee moet worden gehouden. Het kan voorkomen dat een verward persoon niet via de normale weg in zorg komt en dan wordt er gekeken of iemand via het gedwongen kader binnen te krijgen is. Hier geeft de Reclassering ook advies over binnen het overleg. Denk aan advies aan de wijkagent waar aangifte gedaan kan worden of hoe iemand veroordeelt kan worden om diegene in het gedwongen kader te krijgen. De Reclassering krijgt een rol op het moment dat er een opdracht komt vanuit Justitie en daarbuiten heb je de adviesrol in het overleg.

5.6 Inzetten kennis en expertise

In deze paragraaf is onderzocht of kennis en expertise van de Reclassering op een ander gebied zou kunnen bijdragen aan de sluitende aanpak van verwarde personen. Hiermee wordt bedoeld of er in de gemeente Zutphen een rol weggelegd is voor de Reclassering waar deze nu nog niet is.

5.6.1 Voorbeeld preventieve rol

Respondent 4 gaf aan dat hij een rol voor de Reclassering weggelegd ziet in het vrijwillig kader. Hij gaf aan gewerkt te hebben bij Iriszorg in Nijmegen en hier kwam het voor dat de Reclassering erbij betrokken werd voordat er een opdracht was vanuit Justitie. Daar werden de reclasseringswerkers in opdracht van de gemeente op overlastgevers afgestuurd. De Reclassering is volgens hem bekend met deze problematiek en kan een gesprekspartner zijn voor deze doelgroep. Volgens hem zou dit kunnen bijdragen aan de aanpak van verwarde personen die overlast veroorzaken. Respondent 4 gaf aan dat het kan voorkomen dat een sociaalwijkteam vanuit de bemoeizorg onvoldoende kennis heeft over het forensisch kader. Hierdoor weten zij onvoldoende wanneer je wel of niet kan opschalen. Volgens hem wordt het voor een hulpverlener van een sociaal wijkteam erg lastig als iemand niet mee wil werken of überhaupt de deur niet open doet. Volgens hem kan een Reclasseringswerker meer gewicht in de schaal leggen. Het kan meer indruk op iemand maken, waardoor diegene net het zetje krijgt om de deur wel te openen bijvoorbeeld. Ook kan een Reclasseringswerker een andere ingang hebben, omdat er al eerder contact is geweest of er een goede werk alliantie was. Het kan namelijk gaan om een cliënt die eerder onder toezicht heeft gestaan bij de Reclassering.

Het gaat in dit voorbeeld om de gemeente Nijmegen en het is dan ook de vraag of dit mogelijk is in de gemeente Zutphen. Vanuit de WMO mag de gemeente zelf bepalen hoe zij het geld verdelen en daardoor kan het per gemeente erg verschillen waar geld aan wordt uitgegeven. Hierbij is het ook de vraag of deze vorm van samenwerken financieel haalbaar is voor de gemeente Zutphen. Ook is Iriszorg een andere organisatie met een andere werkwijze dan het Tactus. Het is wel iets wat zinvol zou kunnen zijn om nader te onderzoeken.

5.6.2 Iedereen zijn eigen rol

De opgedane kennis uit de interviews met respondenten 3 en 4 is vervolgens voorgelegd aan respondent 5. Respondent 5 geeft aan dat iedereen zijn eigen taak moet kunnen uitvoeren en als dit moeizaam verloopt je van elkaar moet leren. De Reclassering zit volgens hem duidelijk

in het gedwongen kader en hij vraagt zich af of je dit moet veranderen. Als een Reclasseringswerker iets kan wat iemand van het wijkteam niet kan, moet je stilstaan bij waarom dit zo is geeft hij aan. Je kan elkaar ondersteunen en van elkaar leren, maar of je elkaars taken over moet nemen vraagt hij zich af. Als er expertise ontbreekt bij een sociaalwijkteam kan hiernaar gekeken worden of eventueel kunnen zij de expertise zelf in huis halen. Wel kan respondent 5 zich voorstellen dat de Reclassering erbij gehaald wordt als het gaat om een persoon die onder toezicht heeft gestaan. Eventueel kunnen zij de boodschap beter overbrengen. Toch is respondent 5 van mening dat door het mengen van rollen het onduidelijk kan worden.

5.7 Kennisoverdracht

Volgens respondent 5 is kennisoverdracht een belangrijk punt en is het goed om hier meer op in te zetten. Jasimuddin & Zhang (2011) geven een zeer korte definitie van de term kennisdeling: *“Knowledge transfer is the process by which knowledge of one actor is obtained by another.”* Kennisoverdracht is de overdracht van kennis, kundigheid, ervaring en andere informatie. Volgens respondent 5 is het van belang dat het voor iedereen duidelijk is wie welke kennis bezit en hoe je dit kan overdragen. Het is belangrijk dat je elkaar weet te vinden en van elkaar leert. Het overleg in de Veiligheidskamer is een moment waarbij kennisdeling onder partijen plaatsvindt. Het is interessant om uit te zoeken hoe de kennisoverdracht in dit overleg verloopt en wat de effecten hiervan zijn.

5.8 Deelconclusie deelvraag 3

Er is gekeken welke rol de Reclassering speelt in de aanpak. Het is duidelijk geworden dat de Reclassering opereert in het gedwongen kader. Als een verward persoon aangehouden wordt en meegenomen wordt voor verhoor en in verzekering wordt gesteld komt de Reclassering in beeld. De Reclassering stelt een adviesrapport op die gericht is aan de rechter. Hierin wordt door de Reclassering een inschatting gemaakt op verschillende gebieden waarbij het verwarde gedrag ook mee wordt genomen. Op het moment dat er toezicht wordt opgelegd in het vonnis van de rechter moet de cliënt zich aan bepaalde voorwaarden houden. De Reclassering ziet hierop toe en kan de opdracht teruggeven als de cliënt zich hier niet aan houdt. In dat geval wordt de voorwaardelijke straf opgelegd en dit maakt dat je als Reclassering een stok achter de deur hebt. Als het gaat om verwarde personen hebben zij in het algemeen een langere adem en veel contact met de zorgpartij. Hierbuiten geeft de Reclassering advies in de Veiligheidskamer en wordt er kennis uitgewisseld onder de deelnemers van het Veiligheidsoverleg over de verwarde persoon die overlast veroorzaakt.

Conclusie en aanbeveling

Nadat in de vorige hoofdstukken de deelvragen zijn beantwoord, wordt hier de eindconclusie beschreven en wordt er antwoord gegeven op de centraal gestelde hoofdvraag van dit onderzoek. Ook de aanbevelingen voor het Lectoraat Waarde van Reclasseren worden in dit hoofdstuk besproken. Voor dit onderzoek is er gebruik gemaakt van zowel kwantitatieve als kwalitatieve dataverzamelingsmethoden. Er is eerst een literatuuronderzoek gedaan en hierna zijn de resultaten aangevuld aan de hand van semigestructureerd interviews. Aan het begin van dit rapport (hoofdstuk 1.4) is er een probleemstelling opgesteld. Om hier een antwoord op te krijgen, is deze opgesplitst in 3 deelvragen. In hoofdstuk 4 staan de resultaten beschreven van deelvraag 1 en 2 en in hoofdstuk 5 voor deelvraag 3. Tot slot zal hier antwoord gegeven worden op de hoofdvraag. De centrale hoofdvraag luidt: *‘Op welke wijze wordt er in gemeente Zutphen gewerkt aan een sluitende aanpak van verwarde personen die overlast veroorzaken en welke rol heeft de reclassering hierin?’*.

Tijdens het onderzoek is duidelijk geworden dat de gemeente Zutphen werkt aan een sluitende aanpak omtrent verwarde personen die overlast veroorzaken. De aanpak is omschreven door middel van de 9 bouwstenen die handvatten vormen voor goede hulp en zorg voor mensen met verward gedrag. De bouwstenen geven aan wat er minimaal nodig is voor een sluitende aanpak vanuit het perspectief van mensen met verward gedrag en de samenleving. Deze handvatten vormen de basis voor de gemeente Zutphen en haar samenwerkingspartners. Deze scriptie is alleen gebaseerd op de gemeente Zutphen en dit zorgt ervoor dat de resultaten niet vergeleken kunnen worden met andere gemeentes. Dit maakt namelijk dat er geen referentiekader is. Daarom is ervoor gekozen om te kijken welke initiatieven opvallend zijn en van belang zijn voor het realiseren van een sluitende aanpak van overlastgevend gedrag door verwarde personen. Deze 3 initiatieven zijn nader uitgewerkt in de deelconclusie bij hoofdstuk 4. Op het moment dat er een duidelijk beeld ontstond van de aanpak in de gemeente Zutphen is er nader gekeken naar de rol van de Reclassering in het geheel. Hierbij werd duidelijk dat de Reclassering in beeld komt op het moment dat de verwarde persoon in verzekering wordt gesteld. Vervolgens wordt er door de Reclassering een adviesrapport opgesteld waarin het verwarde gedrag kan worden meegenomen. Op het moment dat er toezicht wordt opgelegd in het vonnis van de rechter moet de cliënt zich aan bepaalde voorwaarden houden. De Reclassering ziet hierop toe en kan de opdracht teruggeven als de cliënt zich hier niet aan houdt. In dat geval wordt de voorwaardelijke straf opgelegd en dit maakt dat je als Reclassering een stok achter de deur hebt. Als het gaat om verwarde personen hebben zij in het algemeen een langere adem en veel contact met de zorgpartij. Hierbuiten geeft de Reclassering advies in de Veiligheidskamer en wordt er kennis uitgewisseld onder de deelnemers van het Veiligheidsoverleg over de verwarde persoon die overlast veroorzaakt.

Nadat de rol van de Reclassering bij de aanpak van verwarde personen die overlast veroorzaken duidelijk geworden was, is er gekeken naar een eventuele rol voor de Reclassering buiten het gedwongen kader om. De meningen over het preventief werken waren verdeeld onder de respondenten. Het zou kunnen zorgen voor verwarring en het zou het gezag dat het gedwongen kader uitstraalt kunnen ondermijnen. Je zou kunnen stellen dat het gedwongen kader juist de kracht is van de Reclassering en het is de vraag of je dit moet willen veranderen. Er zijn twijfels over of dit wel past bij de rol van de Reclassering en of het niet zorgt voor onduidelijkheid. De adviesrol in de Veiligheidskamer is in de aanpak van verwarde personen die overlast veroorzaken de enige preventieve rol die de Reclassering

heeft. Er hoeft in dit geval nog geen justitiële opdracht te zijn en dit maakt het een interessante rol om te onderzoeken. In het Veiligheidsoverleg wordt kennis onder de deelnemers uitgewisseld, maar het is onvoldoende duidelijk geworden hoe en op welke manier deze kennisdeling plaatsvindt. Eventueel zou het inzetten op betere kennisdeling de aanpak op het gebied van verwarde personen die overlast veroorzaken kunnen verbeteren. Als dit het geval is kan dit ook de waarde van het reclasseren kunnen vergroten. Denk hierbij aan de mogelijkheden voor meer overlegvormen of de effectiviteit van de overlegvormen die er nu zijn. In de aanbeveling komt dan ook een opzet terug voor een onderzoek die hier aan zou kunnen bijdragen.

Met opmerkingen [FB4]: Kun je het iets concreter maken, die kennisdeling? Webinars, training, deelname overleg?

Aanbeveling

Na dit verkennende onderzoek zijn veel nieuwe ideeën en mogelijkheden ontstaan om het huidige onderwerp verder te onderzoeken. In dit onderzoek is gekeken naar een eventuele rol voor de Reclassering buiten het gedwongen kader. De vraag hierbij was of kennis en expertise van de Reclassering zou kunnen bijdragen aan een sluitende aanpak van verwarde personen die overlast veroorzaken in de gemeente Zutphen. Deze aanbeveling is gericht aan de opdrachtgever van dit onderzoek het Lectoraat Waarde van Reclasseren. In dit hoofdstuk zijn 2 aanbevelingen beschreven die een opzet kunnen zijn voor een onderzoek waar meerdere reclasseringswerkers bij betrokken worden. De aanbeveling met de grootste prioriteit staat bovenaan.

Vervolgonderzoek

1. De adviesrol in de Veiligheidskamer is in de aanpak van verwarde personen die overlast veroorzaken de enige preventieve rol die de Reclassering heeft. Het is van belang dat organisaties goed op elkaar aansluiten en onderling kennis met elkaar delen. De overdracht van kennis vindt plaats in de Veiligheidskamer tijdens het maandelijks overleg. Er is geen duidelijk beeld over de afstemming van taken en organisaties tijdens dit overleg. Om een breder en dieper beeld te krijgen van het effect van de Veiligheidskamer wordt sterk aangeraden om het onderzoek in de toekomst verder uit te breiden. Hierbij is het relevant om na te gaan wat deze overleggen daadwerkelijk opleveren. Het onderzoek kan bruikbaar zijn voor het Lectoraat Waarde van Reclasseren en eventueel kan een student dit gebruiken als afstudeeronderzoek.

Voor deze aanbeveling is nagedacht over vervolgvragen. Hieronder staan enkele vragen vermeld waaraan gedacht kan worden in het vervolgonderzoek.

- Welke partijen nemen deel aan het overleg en wat is de toegevoegde waarde per deelnemer?
- Hoe wordt het overleg vormgegeven en waarom is er gekozen voor deze vorm?
- Zou het zinvol kunnen zijn om vaker bijeen te komen of het overleg anders vorm te geven?
- Wat zijn de succesfactoren van het Veiligheidsoverleg en waar liggen de knelpunten?

- *Wat zijn de ervaringen, meningen en opvattingen van de deelnemers met betrekking tot de samenwerking?*
 - *Hoe kijken de deelnemers naar de rol van de Reclassering binnen het Veiligheidsoverleg?*
 - *Hoe verloopt de kennisdeling binnen het Veiligheidsoverleg en zou deze verbeterd kunnen worden?*
2. Eventueel ligt er een rol voor de Reclassering in het vrijwillige kader en zou het een meerwaarde kunnen hebben op de aanpak van verwarde personen. Zoals eerder beschreven zou een voorbeeld van preventief werken kunnen zijn dat reclasseringswerkers voor de justitiële opdracht al langsgaan bij de overlastgever. De vraag is of dit niet teveel verwarring veroorzaakt of dat dit het gezag dat het gedwongen kader uitstraalt ondermijnt. Tijdens dit onderzoek is er onvoldoende informatie verzameld om hier duidelijke uitspraken over te doen. Er zou op grote schaal met reclasseringswerkers naar gekeken kunnen worden. Het zou zinvol kunnen zijn om een vervolgonderzoek te doen om hier een beter beeld van te krijgen.

Literatuurlijst

- Aanjaagteam Verwarde Personen. (2016, juli-a). *Een sluitende aanpak met 9 bouwstenen*. Geraadpleegd op 8 oktober 2020, van <https://www.acutezorgeregio.nl/wp-content/uploads/20160705-avp-factsheets-bouwstenen-totaal.pdf>
- Aanjaagteam Verwarde Personen. (2016, juli-b). *Samen verder doorpakken*. Geraadpleegd op 2 november 2020, van <https://www.burgemeesters.nl/sites/www.burgemeesters.nl/files/File/samen%20verder%20doorpakken.pdf>
- Aanjaagteam Verwarde Personen. (2016, september-c). *Doorpakken!*. Geraadpleegd op 27 november 2020, van https://vng.nl/files/vng/publicaties/2016/20160930-eindrapportage-aanjaagteam-verwarde-personen-sep2016_0.pdf
- Abraham, M., Nauta, O., (2014, 10 september). *Politie en 'verwarde personen'*. Geraadpleegd op 17 september 2020, van https://www.wodc.nl/binaries/2337-volledige-tekst_tcm28-73049.pdf
- Baarda, B. (2019). *Dit is onderzoek!*. Geraadpleegd op 3 december 2020, van [dit-is-onderzoek-ben-baarda.pdf](https://www.managementboek.nl/files/managementboek-baarda.pdf) (managementboek.nl)
- Baarda, B., Bakker, E., Fischer, T., Julsing, M., Peters, V., Van der Velden, T., & De Goede, M. (2013). *Basisboek Kwalitatief onderzoek: Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen/Houten, Nederland: Noordhoff.
- Baarda, B., Van der Hulst, M. (2016). *Basisboek Interviewen*. Geraadpleegd op 29 november 2020, van [9789001877163.pdf](https://www.boekhandelkrings.nl/files/basisboek-interviewen.pdf) (boekhandelkrings.nl)
- Bakker, E., & Van Buuren, H. (2014). *Onderzoek in de gezondheidszorg* (4^e ed.). Groningen, Nederland: Noordhoff Uitgevers B.V.
- Behoorlijk bestuur. (2016, 18 november). *Schakelteam opvolger van het aanjaagteam Verwarde Personen*. Geraadpleegd op 7 februari 2020, van <https://www.behoorlijkbestuur.nl/wp-content/uploads/2016/07/mededeling-dat-het-schakelteam-de-opvolger-is-van-het-aanjaagteam-Verwarde-Personen.pdf>
- COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement. (2011, 19 januari). *Meetinstrumentarium feitelijke overlast*. Geraadpleegd op 5 december 2020, van Microsoft Word - Rapport feitelijke overlast 20110119.doc ([hetccv.nl](https://www.hetccv.nl))
- De Bovenkamer. (z.d.). *Zutphens Geheugensprekuren (tijdelijk telefonisch i.p.v. in de Bovenkamer en het Odensehuis)*. Geraadpleegd op 13 november 2020, van <http://www.debovenkamerzutphen.com/nieuws/maandelijks-sprekuren-casemanagement-dementie-in-de-bovenkamer/>
- De Monitor. (z.d.). *Verwarde mensen*. Geraadpleegd op 1 december 2020, van [Verwarde mensen](https://www.kro-ncrv.nl) (kro-ncrv.nl)
- De Reclassering. (z.d.). *Gemeenten*. Geraadpleegd op 7 december 2020, van <https://www.reclassering.nl/samenwerken-met-de-reclassering/gemeenten>

De Stentor. (2020, 24 januari). *Zutphen landelijk tweede met incidenten rond verwarde personen: 'Nederlanders zijn bang'*. Geraadpleegd op 7 november 2020, van <https://www.destentor.nl/zwolle/zutphen-landelijk-tweede-met-incidenten-rond-verwarde-personen-nederlanders-zijn-bang~a60f83d1/>

De Wit, N., van Straaten, B., Nagelhout, G. (2018, oktober). *Verward of verwarrend?*. Geraadpleegd op 15 september 2020, van https://ivo.nl/wp-content/uploads/2018/10/Verward-of-verwarrend_Rapportage_IVOokt2018.pdf

Discura. (z.d.). *Dr. Bauke Koekkoek*. Geraadpleegd op 21 september 2020, van <https://www.discura.nl/auteurs/dr-bauke-koekkoek>

Docplayer. (z.d.). *Samenvatting Sluitende aanpak voor personen met verward gedrag gemeente Zutphen*. Geraadpleegd op 12 november 2020, van <https://docplayer.nl/180167706-Samenvatting-sluitende-aanpak-voor-personen-met-verward-gedrag-gemeente-zutphen-waarom-een-sluitende-aanpak-voor-personen-met-verward-gedrag.html>

Evers, J., Korhorn, L., Özyurt, Ö., Van Trijp, W. (2019, 7 januari). *De nieuwe Wet forensische zorg omtrent personen met verward gedrag*. Geraadpleegd op 20 september, van <https://www.hanze.nl/assets/kc-cares/verslavingskunde/Documents/Public/Rapport%20Reclassering%20sept.%202018-2019.pdf>

GGD. (z.d.-a). *Maatschappelijke zorg in Zutphen*. Geraadpleegd op 12 november 2020, van <https://www.ggdnog.nl/professionals/overige-professionals/maatschappelijke-zorgverleners/maatschappelijke-zorg-zutphen>

GGD. (z.d.-c). *Wat doen wij voor de maatschappelijke zorg in Zutphen?*. Geraadpleegd op 20 januari 2020, van <https://www.ggdnog.nl/professionals/overige-professionals/maatschappelijke-zorgverleners/maatschappelijke-zorg-zutphen>

GGNet. (z.d.). *Regioplan Acute GGZ*. Geraadpleegd op 6 december 2020, van GGNet A3 Regioplan Acute Zorg GGZ vs3.indd

GGNet. (z.d.-a). *Over GGNet*. Geraadpleegd op 7 november 2020, van <https://ggnet.nl/over-ggnet#hoe-zit-onze-organisatie-in-elkaar>

GGNet. (z.d.-b). *Familieraad*. Geraadpleegd op 7 november 2020, van <https://ggnet.nl/over-ggnet/medezeggenschap-en-ondersteuning-2/familieraad>

GGNet. (z.d.-c). *Gemeente Zutphen*. Geraadpleegd op 1 juni 2021, van <https://ggnet.nl/hulpinuwgemeente/gemeente-zutphen>

GGNet, Veiligheidshuis NOG. (z.d.). *Personen met verward gedrag*. Geraadpleegd op 16 november 2020, van [https://www.zorgnveiligheidshuisnog.nl/UserFiles/File/BOEK%20Personen_met_verward_gedrag_GGNet_VNOG_2018\(2\).pdf](https://www.zorgnveiligheidshuisnog.nl/UserFiles/File/BOEK%20Personen_met_verward_gedrag_GGNet_VNOG_2018(2).pdf)

Gelrewerkt. (z.d.). *Over ons*. Geraadpleegd op 10 november 2020, van http://www.gelrewerkt.nl/Home/Over_ons

Gemeente Heerde. (2018, 3 oktober). *Sluitende aanpak 'Personen met Verward Gedrag'*. Geraadpleegd op 5 januari 2020, van

file:///C:/Users/31611/Downloads/10.3.%20Sluitende%20Aanpak%20%20Personen%20Verward%20Gedrag%20-%20Heerde%20okt18%20%20DEF%20(2).pdf

Gemeente Zutphen. (z.d.). *Hulpwijzer*. Geraadpleegd op 14 januari 2020, van <https://zutphen.nl/node/446>

GGZ Friesland. (2018, 7 september). *GGZ College (9) | 'Verwarde personen' - Als mensen onbegrepen gedrag vertonen*. [Videobestand]. Geraadpleegd op 19 september 2020, van <https://www.youtube.com/watch?v=8p8NzXqouII>

Hinlopen, C. (2017, 17 augustus). *Verwarde personen*. Geraadpleegd op 26 september 2020, van <https://link.springer.com/article/10.1007/s12508-017-0063-4>

Jasimuddin, S. M.; Zhang, Z. J., Transferring stored knowledge and storing transferred knowledge. (2002) *Inf. Syst. Manage.* 2011, 28, 84-94

Jonker, J. (2018, september). *Sluitende aanpak Personen met verward gedrag Oost-Nederland*. Geraadpleegd op 26 september 2020, van <file:///C:/Users/31611/Downloads/Eindrapportage%20Personen%20met%20verward%20gedrag%20ONL%20sept%202018.pdf>

Koekkoek, B. (2019a). *De kwestie verwarde personen*. Amsterdam: LannooCampus.

Koekkoek, B. (2019, juni-b). *Rapportage Verkenning verward gedrag*. Geraadpleegd op 17 september 2019, van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-893232.pdf>

MEE NL. (2018, mei). *Verward gedag NAH, LVB EN ASS beter in beeld*. Geraadpleegd op 20 september 2020, van https://www.mee.nl/files/Publicaties/Handreiking_en_checklist_NAH__LVB_en_ASS_en_Personen_met_Verward_gedrag.pdf

MHFA. (z.d.). *Dé cursus voor eerste hulp bij psychische problemen*. Geraadpleegd op 12 januari 2021, van <https://mhfa.nl/mhfa-standaard-cursus/>

Mondriaan. (z.d.). *Zorgmijders*. Geraadpleegd op 18 januari 2020, van <https://www.mondriaan.eu/nl/familie-en-naasten/zorgmijders>

Planije, M., van Hoof, F., (2016). *'Verwarde personen' of 'mensen met een acute zorgnood'?* Geraadpleegd op 23 september 2020, van <https://www.trimbos.nl/docs/5ff4b657-b21c-44e5-aee1-76516aa58094.pdf>

Politie. (z.d.). *Overlast*. Geraadpleegd op 5 oktober 2020, van <https://www.politie.nl/themas/overlast.html>

Politie. (z.d.-a). *ZSM-aanpak voor afhandeling veelvoorkomende criminaliteit*. Geraadpleegd op 19 november 2020, van <https://www.politie.nl/themas/zsm-aanpak-voor-de-afhandeling-van-veelvoorkomende-criminaliteit.html>

Raad Zutphen. (2018, juni). *Sluitende aanpak voor personen met verward gedrag Gemeente Zutphen*. Geraadpleegd op 5 november 2020, van <https://raad.zutphen.nl/data/raadsstuk-raad/sluitende-aanpak-verward-gedrag/Nota%20sluitende%20aanpak%20voor%20personen%20met%20verward%20gedrag%20gemeente%20Zutphen%202018%20tot%20en%20met%202021.pdf>

Raad Zutphen.(2019, juli). *Evaluatie van de sluitende aanpak voor personen met verward gedrag in Zutphen*. Geraadpleegd op 19 november 2020, van <https://raad.zutphen.nl/data/ingekomenstukraad-raad/memo-evaluatie-van-de-sluitende-aanpak-van-personen-met-verward-gedrag-in-zutphen/Evaluatie%20verslag%20%E2%80%98sluitende%20aanpak%20voor%20personen%20met%20verward%20gedrag%20in%20Zutphen%E2%80%99%20juli%202019.pdf>

Raad Zutphen. (2020, 1 december). *College van burgemeester en wethouders*. Geraadpleegd op 10 januari 2020, van https://raad.zutphen.nl/data/ingekomenstukraad-raad/structurele-inbedding-aanpak-extreme-woonoverlast/176568RH%202020_BW_00541.pdf

Reclassering. (z.d.-a). *Wijkgericht werken*. Geraadpleegd op 6 september 2020, van <https://www.reclassering.nl/samenwerken-met-de-reclassering/gemeenten/wijkgericht-werken>

Reclassering. (z.d.-b). *Soorten advies*. Geraadpleegd op 6 september 2020, van <https://www.reclassering.nl/ik-moet-naar-de-reclassering/advies-van-de-reclassering/soorten-advies>

Reclassering. (z.d.-c). *Advies van de reclassering*. Geraadpleegd op 2 februari 2020, van <https://www.reclassering.nl/ik-moet-naar-de-reclassering/advies-van-de-reclassering>

Reclassering. (z.d.-d). *Ik sta onder toezicht*. Geraadpleegd op 30 maart 2021, van <https://reclassering.nl/ik-moet-naar-de-reclassering/ik-sta-onder-toezicht#:~:text=%20Toezicht%20Reclassering%20Nederland%20%201%20u%20>

Reinier van Arkel. (z.d.). *FACT: Thuis samen werken aan herstel*. Geraadpleegd op 13 november 2020, van <https://www.reiniervanarkel.nl/fact>

Rijksoverheid. (z.d.). *Zorg en ondersteuning voor mensen met verward gedrag*. Geraadpleegd op 1 november 2020, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/geestelijke-gezondheidszorg/zorg-en-ondersteuning-voor-mensen-met-verward-gedrag>

RIVM. (z.d.). *Verward gedrag nader bekeken: analyse van E33 en E14 meldingen in de politieregistratie*. Geraadpleegd op 15 september 2020, van https://www.rivm.nl/sites/default/files/2018-11/010422_Factsheet%20personen%20met%20verward%20gedrag_V5_TG.pdf

Schakelteam voor personen met verward gedrag. (2016, december). *Niemand tussen wal en schip*. Geraadpleegd op 13 oktober 2020, van [file:///C:/Users/31611/Downloads/Rapport%20Niemand%20tussen%20wal%20en%20schip%20-%20schakelprogramma%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/31611/Downloads/Rapport%20Niemand%20tussen%20wal%20en%20schip%20-%20schakelprogramma%20(2).pdf)

Schakelteam personen met verward gedrag. (2017, oktober). *Monitorrapportage 'stand van het land' goed werkende aanpak personen met verward gedrag*. Geraadpleegd op 9 oktober 2020, van <https://www.nvgzp.nl/wp-content/uploads/2017/10/september-2017-stand-van-het-land-goed-werkende-aanpak-personen-met-verward-gedrag.pdf>

Sociaal en Cultureel Planbureau. (2020, september). *Meer meedoen*. Geraadpleegd op 30 november 2020, van [Meer+meedoen_def \(1\).pdf](#)

Sonestra. (z.d.). *Werken vanuit Sociale NetwerkStrategieën*. Geraadpleegd op 17 januari 2020, van <https://sonestra.nl/onze-werkwijze>

SVG. (z.d.). *Hulpvraag verwarde personen ligt op straat*. Geraadpleegd op 18 september 2020, van <https://www.svg.nl/actueel/blog/hulpvraag-verwarde-personen-ligt-op-sstraat>

Transforce. (z.d.). *Proeftuin ketenveldnorm levensloopfunctie en beveiligde intensieve zorg*. Geraadpleegd op 19 januari 2020, van <https://www.transfore.nl/proeftuin-ketenveldnorm-levensloopfunctie-en-beveiligde-intensieve-zorg>

Trimbos-instituut. (z.d.). *Personen met verward gedrag*. Geraadpleegd op 16 september 2020, van <https://www.trimbos.nl/kennis/verward-gedrag>

Van Buuren, J., Sizoo, B. (z.d.). *Verward geweld of geweld verward*. Geraadpleegd op 2 november 2020, van https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/85497/NJB16_Praktijk.pdf?sequence=1

Verhoeven, N. (2018, januari). *Wat is onderzoek?*. Geraadpleegd op 2 december 2020, van wat-is-onderzoek-nel-verhoeven.pdf (managementboek.nl)

Vermeer, K. (2014). *Afspraken geven houvast in de omgang met chronische ggz-patiënt*. *Nederlands tijdschrift voor Evidence Based Practice*, 2014(12), 21-23

VNG. (2016, september). *Verdiepingsregio's aanpak personen met verward gedrag*. Geraadpleegd op 17 november 2020, van <https://vng.nl/artikelen/verdiepingsregios-aanpak-personen-met-verward-gedrag>

VNG. (z.d.). *Verbindend Landelijk OndersteuningsTeam (VLOT)*. Geraadpleegd op 17 november 2020, van <https://vng.nl/artikelen/verbindend-landelijk-ondersteuningsteam-vlot#:~:text=Om%20te%20zorgen%20voor%20een%20betere%20samenwerking%20en,team%20bestaat%20uit%3A%20Een%20regionaal%20ondersteuningsteam%20met%20Regioadviseurs>

Weg van de wachtlijst. (2020, 10 december). *GGnet: alles uit de kast voor aanpak wachttijden*. Geraadpleegd op 22 januari 2020, van <https://wegvandewachtlijst.nl/ggnet-alles-uit-de-kast-voor-aanpak-wachttijden>

Welkom in de Buurt. (z.d.). *Werk op de Kaart*. Geraadpleegd op 11 januari 2021, van <https://welkomindebuurt.nl/groningen/deelnemers/werk-op-de-kaart/>

Wijkteams Enschede. (z.d.). *Help ondersteuning te verbeteren*. Geraadpleegd op 27 september 2020, van <https://wijkteamsenschede.nl/wijkteams/help-onze-ondersteuning-te-verbeteren/>

ZonMw. (z.d.). *Samen aan de slag voor een sluitende aanpak personen met verward gedrag in de regio Noord- en Oost-Gelderland*. Geraadpleegd op 22 september 2020, van <https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek-resultaten/geestelijke-gezondheid-ggz/programmas/project-detail/actieprogramma-lokale-initiatieven-mensen-met-verward-gedrag/samen-aan-de-slag-voor-een-sluitende-aanpak-personen-met-verward-gedrag-in-de-regio-noord-en-oost-g/>

ZonMw. (z.d.-a). *9 bouwstenen voor een sluitende aanpak van verward gedrag*. Geraadpleegd op 8 oktober 2020, van <https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek->

resultaten/geestelijke-gezondheid/verward-gedrag/subsidie/regionale-praktijkprojecten/bouwsteen-1-inbreng-mensen-met-verward-gedrag-en-hun-omgeving/

ZonMw. (z.d.-b). Verward gedrag. Geraadpleegd 19 september 2020, van <https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek-resultaten/geestelijke-gezondheid/verward-gedrag/>

ZonMw. (z.d.-c). *Regionaal Forensisch Psychiatrisch Netwerk Oost Nederland*. Geraadpleegd op 12 november 2020, van <https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek-resultaten/geestelijke-gezondheid-ggz/programmas/project-detail/actieprogramma-lokale-initiatieven-mensen-met-verward-gedrag/regionaal-forensisch-psychiatrisch-netwerk-oost-nederland/>

ZonMw. (z.d.-e). *Samenwerken in het Veiligheidshuis: een herstelgerichte aanpak voor personen met verward gedrag*. Geraadpleegd op 18 november 2020, van <https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek-resultaten/geestelijke-gezondheid-ggz/programmas/project-detail/actieprogramma-lokale-initiatieven-mensen-met-verward-gedrag/samenwerken-in-het-veiligheidshuis-een-herstelgerichte-aanpak-voor-personen-met-verward-gedrag/>

Zorg en Veiligheidshuis NOG. (z.d.). *Wat zijn wij*. Geraadpleegd op 12 november 2020, van <https://www.zorgenveiligheidshuisnog.nl/over-dit-zorg-en-veiligheidshuis/wat-wij-zijn>

Bijlagen

Bijlage 1

Elementen Schakelteam voor personen met verward gedrag

Fungeren als schakel tussen lokaal en landelijk niveau

Het Schakelteam ziet erop toe en stimuleert dat knelpunten en benodigde voorwaarden voor het realiseren van een sluitende aanpak adequaat door de juiste verantwoordelijken worden opgepakt. Het Schakelteam bevordert het denken in mogelijkheden en oplossingen (Schakelteam voor personen met verward gedrag, 2016). Er zullen in de praktijk knelpunten naar boven komen en het Schakelteam plant deze in voor het daarvoor bestemd bestuurlijk overleg over 'personen met verward gedrag' bij de verantwoordelijke partijen.

Landelijk dekkend netwerk bevorderen

Het Schakelteam stimuleert dat in alle regio's teams aan de gang zijn met het realiseren van een sluitende aanpak en helpt hen bij het realiseren hiervan. Het Schakelteam bevordert het ontstaan van lokale en regionale implementatieteams personen met verward gedrag. De door het Aanjaagteam aangewezen verdiepingsregio's opereren als koploper bij het vervullen van de bouwstenen. Er zijn zes regio's die zich verdiepen in de aanpak personen met verward gedrag. Hiervoor wordt als leidraad de bouwstenen gebruikt die door het Aanjaagteam Verwarde Personen zijn opgesteld. Daarnaast wordt bij de vormgeving van een sluitende en passende aanpak gekeken naar de regionale context (VNG, 2016).

Ondersteunen van de professional bij de persoonsgerichte aanpak

Het Schakelteam stimuleert professionals zodat zij de ruimte krijgen en nemen om te doen wat nodig is. Dit vereist het versterken van het netwerk rondom een persoon met verward gedrag, een professioneel en juridisch veilige omgeving en speelruimte, met dekking van bestuurders en leidinggevendenden (Schakelteam voor personen met verward gedrag, 2016).

Hierbij helpt het Schakelteam bij het oplossen van knelpunten waar de professionals tegenaan lopen.

Monitoring

Er is veel aandacht voor monitoring vanuit het Schakelteam, omdat op deze manier wordt vastgesteld of zij op de goede weg zijn. Hierbij gaat het om het volgen van de vooruitgang van de doelstelling van een sluitende aanpak, het realiseren van doorbraken op knelpunten en benodigde voorwaarden en het ondersteunen van professionals.

Vanaf 1 november 2016 wordt er periodiek een domeinoverstijgend bestuurlijk overleg georganiseerd. Het doel hiervan is om domeinen zorg, veiligheid en het sociale domein voor verwarde personen met elkaar te verbinden (Schakelteam voor personen met verward gedrag, 2016). Dit bestuurlijk overleg kan de juiste aanmoediging geven voor samenwerking op lokaal en regionaal niveau.

Bijlage 2

De 4 elementen van het gezamenlijk perspectief

1. Integrale persoonsgerichte aanpak

In een integrale persoonsgerichte aanpak staat de persoon met verward gedrag centraal. Er is waar mogelijk eigen regie op de aanpak door de persoon met verward gedrag en/ of zijn directe omgeving. De professional staat in dit geval naast hem. Hij ziet hierbij toe op wat wel en wat niet kan, wat gekoesterd moet worden en wat om ondersteuning vraagt. Ervaringsdeskundigen zetten hun kennis, kracht en ervaringen in om anderen te leren omgaan met hun kwetsbaarheid. De professional ziet ook of de veiligheid of de situatie erom vraagt dat hij (tijdelijk) de autonomie van de persoon met verward gedrag moet overnemen. Dit doet hij pas nadat er een goede risicotaxatie is opgesteld.

Het netwerk is zoveel mogelijk betrokken bij het vinden en het verwezenlijken van oplossingen. Een samenwerking met familie, naasten en anderen betrokkenen is erg belangrijk voor hulpverleners. Ook is er aandacht voor het feit dat mensen met verward gedrag vaker slachtoffer zijn dan dader van geweld of misbruik (Aanjaagteam Verwarde personen, 2016b).

2. Van systeemwereld naar leefwereld

De persoon zelf staat centraal en er is oog voor de belangen van de samenleving (Schakelteam voor personen met verward gedrag, 2016). Er is een betere verbinding nodig tussen de systeem- en leefwereld. De wereld van organiserende instanties, wetten en regels, procedures en indicatiestellingen zijn van belang. De wijze waarop deze zijn vormgegeven sluit echter niet voldoende aan bij de mogelijkheden van personen met verward gedrag.

Een persoonsgerichte aanpak begint bij hetgeen wat mensen zelf nodig hebben en wat professionals nodig vinden ter versterking van de eigen kracht en ter voorkoming van verder leed en eventuele maatschappelijke overlast. Er wordt strikt geluisterd naar de ervaring van mensen met verward gedrag en hun directe omgeving en naar professionals die werken met personen met verward gedrag. Zij zijn bekend met de praktijken die zich voordoen in de zoektocht naar passende ondersteuning, zorg en/ of straf. Er vindt reflectie plaats van alle betrokkenen op hun eigen handelen en dat van elkaar. Zij werken vanuit een integrale persoonsgerichte aanpak. Professionals hebben de ruimte om te doen wat volgens hen nodig is. Zij laten een persoon pas los als ze zeker weten dat diegene zelfredzaam is of dat de ondersteuning of zorg overgenomen is door een ander. Professionals krijgen vanuit de bestuurders de ruimte om de grenzen van hun verantwoordelijkheden op te zoeken als dit de persoon met verward gedrag of de samenleving ten goede doet (Aanjaagteam Verwarde personen, 2016b).

3. Heldere regie en eigenaarschap

Iedereen is er samen verantwoordelijk voor dat niemand tussen wal en schip valt. Het is belangrijk dat er een helder, transparant antwoord komt op de vraag wie waarvoor verantwoordelijkheid draagt, wie waarop regie voert en waar ruimte wordt gelaten of verantwoordelijkheid van anderen verwacht worden (Schakelteam voor personen met verward gedrag, 2016).

De regie voor een persoonsgerichte aanpak ligt, zoveel als mogelijk, bij de persoon met verward gedrag en zijn omgeving. Waar nodig krijgen zij hierbij ondersteuning. Eigen regie zou de kans op herstel namelijk vergroten. De regie op de integrale aanpak ligt bij gemeenten. Ze nemen regie op het organiseren van een sluitende aanpak, vanuit de integrale blik gericht op alle leefgebieden. Gemeenten hebben belangrijke wettelijke taken op het op het terrein van de publieke gezondheid, openbare orde en maatschappelijke ondersteuning. Met hun partners bespreken zij ieders verantwoordelijkheid en het gezamenlijk perspectief. Er worden afspraken gemaakt over besliskracht, doorzettingsmacht en de mogelijkheden voor experimenten. De gemeenteraad en raden van bestuur van de relevantie kernspelers bekrachtigen de gezamenlijke plannen voor een sluitende aanpak. Het moet duidelijk zijn wat er wel en niet verwacht mag worden van de Rijksoverheid en welke ruimte er is voor de lokale en regionale aanpak (Aanjaagteam Verwarde personen, 2016b).

4. Preventie en vroegsignalering centraal

Voor het herstel en het voorkomen van terugval of afzakken is er voor het op orde brengen van het gewone leven. Denk hierbij aan zinvol (vrijwilligers) werk of dagbesteding, sociale contacten, en passende en betaalbare woning en financieel de zaken op orde. Mensen begrijpen dat er personen in de wijk wonen die verward gedrag kunnen vertonen. Zij weten hoe zij contact kunnen maken en waar nodig zorgwekkende signalen tijdig kunnen herkennen en melden (Schakelteam voor personen met verward gedrag, 2016). Er zijn zorgprofessionals en ervaringsdeskundigen die de juiste expertise hebben op het terrein van verwardheid in de wijk. Zij ondersteunen in het maken van contact, het innen van signalen en signaleren zelf. Ook maatschappelijke opvang, woningbouwcoöperaties, scholen en sportclubs hebben een belangrijke signalerende en herstellende rol. De overgangen tussen tijdig signaleren, beoordelen, daarop inspelen, terugkoppelen en overdragen verlopen vloeiend. Hiermee wordt persoonlijk leed voorkomen en wordt eventuele overlast verminderd. Vroegtijdig houdt in zo vroeg mogelijk in iemand leven, want door juist investeren kunnen er problemen op latere leeftijd voorkomen worden (Aanjaagteam Verwarde personen, 2016b).

Bijlage 3

Bouwsteen 1: Inbreng mensen met verward gedrag en hun omgeving

Versterken van de directe omgeving, de sociale wijkteams

De sociale wijkteams van Stichting Perspectief hebben een functie in het signaleren van problematiek in Zutphen. Dit kan door middel van observaties van sociaal werkers in de wijk, door signalen vanuit omwonenden en familie of door mensen zelf die om hulp vragen.

Zij werken met de Sonestra methode waarin de cliënt en het sociale netwerk centraal staan (Raad Zutphen, 2018). Zij bedenken met elkaar voor welke vragen zij een antwoord zoeken, nemen besluiten, bepalen hun eigen strategie en stellen bij als de situatie daarom vraagt (Sonestra, z.d.).

Daarnaast wordt er steeds meer gebruik gemaakt van ervaringsdeskundigheid in Zutphen. Professionals ervaringsdeskundigen van Tactus en Ixta Noa werken bijvoorbeeld nauw samen met sociale wijkteams. Dit biedt soms een betere ingang bij de cliënt, omdat er vaak een gevoel van herkenning is vanuit deze deskundigen (Raad Zutphen, 2018). Het kan voorkomen dat ervaringsdeskundigen, mensen die bijvoorbeeld hun hele verdere leven in de criminaliteit hebben gezeten, wel het bereik hebben bij deze groep. Het is weer een andere benadering dan die van een psycholoog of een reclasseringswerker. Continu wordt er gekeken wat zou kunnen helpen bij deze persoon om hem verder te helpen. Het is vrij nieuw en wordt steeds meer geprofessionaliseerd geeft respondent 2 aan.

Bijlage 4

Bouwsteen 2 Preventie en levensstructuur

Werk en inkomen

Hierbij voert het Werkbedrijf de Wmo-zorgaanvragen uit en kan hier een aanvraag voor schuldsanering of bijzondere kosten worden ingediend. Vanuit de familieraad van GGNet is aandacht gevraagd voor het invullen van vrije tijd als vorm van participatie (Raad Zutphen, 2018).

Veilige woon- en leefomgeving

Door de aanwezigheid van sociaal werkers van Perspectief in de wijk kan snel en proactief worden gereageerd op signalen van woonoverlast. De vrijwillige buurbemiddelaars vanuit stichting Perspectief kunnen worden ingezet bij onbegrip en conflicten tussen burens. Bij veel problemen in de wijk of buurt, speelt de wijkagent een cruciale rol in het herstellen van de veiligheid en wooncomfort. Gemeentelijke handhavers kunnen toezien op de openbare ruimtes en wijkregie kan worden ingezet om de leefbaarheid in buurten te verbeteren. De Politie is verantwoordelijk voor het aanpakken van forse overlast en onveiligheid. Als het dringend is kan de voorzitter van de Veiligheidskamer eerder een overleg plannen geeft respondent 4 aan.

Vaak is er een samenloop van problematiek, zoals een verslaving, schulden en psychische problemen. Het verschilt hierbij heel erg per persoon wat iemand nodig heeft. Het is lastig om de juiste voorzieningen te vinden ook te krijgen vertelt respondent 1.

Bijlage 5

Bouwsteen 2 Preventie en levensstructuur

Vangnet

Er is afstemming tussen de verschillende ketenpartners waar een cliënt al in beeld of in zorg is. Ketensamenwerking voorkomt dat verschillende instanties bij een cliënt of gezin betrokken zijn, zonder dat iemand regie voert of overzicht heeft. Het Vangnet komt om de week bij elkaar en wordt voorgezeten door de procesregisseur Vangnet. Ketenpartners kunnen cases inbrengen of om advies vragen (GGD, z.d.-a). De procesregisseur bewaakt het proces en zal indien nodig opschalen. In complexe casussen waar veel hulpverleners bij betrokken zijn, ontbreekt vaak de regie. Hierdoor kan de situatie onnodig escaleren. In een complexe casus wordt een casusregisseur benoemd die inhoudelijk verantwoordelijk is. De casusregisseur staat in direct contact met de cliënt. De procesregisseur ondersteunt de casusregisseur in het betrekken van andere professionals en organisaties. Zij is bevoegd om betrokken partijen bijeen te roepen voor overleg en afstemming. Dit gaat in overleg met de casusregisseur (GGD, z.d.-c). Het is van belang dat de persoon weet dat hij besproken wordt als diegene er zelf niet bij aanwezig kan zijn. Het is belangrijk dat mensen zelf kunnen aangeven wat ze willen en wat hun eigen plan is. Daarom gaat de voorkeur ernaar uit dat de persoon zelf bij het overleg aanwezig is volgens respondent 2.

Bijlage 6

Bouwsteen 2 Preventie en levensstructuur

Voorkomen uithuiszettingen

Veel personen uit deze doelgroep blijken onvoldoende in staat om hun financiën te overzien. Gemeente, welzijnsorganisaties en woonbedrijven werken samen om zo vroeg mogelijk te reageren op signalen van huurbetalingsachterstanden. Zij proberen hiermee te voorkomen dat deze achterstanden oplopen en eventueel leiden tot een uithuiszetting. Daarmee wordt veel leed en financiële schade voorkomen (Raad Zutphen, 2018).

Woonbegeleiding AMV-ers

Verblijfsgerechtigde asielzoekers zonder ouders die 18 jaar oud zijn geworden, staan niet langer onder voogdij van Nidos. Deze jongvolwassenen komen vaak uit een niet westerse cultuur, hebben een taalachterstand en soms traumatische ervaringen opgedaan. Het inrichten van een sociaal leven, het volgen van een studie en het organiseren van een huishouden kan te hoog gegrepen zijn. Deze jongvolwassenen worden begeleid door Pact18 en worden per kamer gehuisvest in woningen van Woonbedrijf Leder1. Zij ontvangen woonbegeleiding en er wordt geholpen bij het contact leggen met hun bureaus. Met deze begeleiding wordt voorkomen dat de problemen buitensporig escaleren (Raad Zutphen, 2018).

De directe bureaus ontvangen een telefoonnummer waar zij terecht kunnen bij klachten van woonoverlast.

Nazorg ex-gedetineerden

De gemeente Zutphen krijgt ook meldingen als iemand uit de gevangenis of uit TBS komt en er een plan moet komen. Diegene moet terugkeren in de maatschappij en moet ergens wonen, inkomen hebben en een dagbesteding. Er wordt een plan opgesteld op alle leefgebieden. Door deze doelgroep direct voldoende levensstructuur en bestaanszekerheid te bieden, kunnen problemen en escalaties voorkomen worden (Raad Zutphen, 2018). Het kan zijn dat er al bewindvoering of bijvoorbeeld beschermd wonen wordt aangevraagd in de gevangenis. Je kan al heel veel op voorhand regelen geeft respondent 2 aan. Het contact wordt al gelegd op het moment dat deze persoon nog in detentie zit. Zij moeten na ontslag uit detentie hun leven weer oppakken. Er moet aangesloten worden bij wat de persoon zelf belangrijk vindt, want diegene weet het vaak zelf het best geeft respondent 2 aan. Als iemand uit detentie komt wordt vaak de Reclassering ingezet om de afspraken na te leven. Door een rechtelijke uitspraak wordt dan reclasseringscontact vastgesteld. Dit is gedwongen kader en betekent dat er iets tegenover staat. De Reclassering kan de opdracht teruggeven als iemand toch weer over de streep gaat of niet aan bepaalde voorwaarden voldoet. Dit kan als gevolg hebben dat diegene alsnog 6 weken moet uitzitten of bijvoorbeeld 120 uur taakstraf moet uitvoeren. Wel of niet terug melden is dus ook iets wat besproken wordt in de Veiligheidskamer of een MDO.

Er moet goed gekeken worden wat de consequentie is, want uiteindelijk komt iemand na die gevangenisstraf toch weer terug. Nederland is erop gericht om zoveel als mogelijk met de persoon zelf te organiseren in het vrijwillig kader. De Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg is ervoor bedoelt dat je het kan verplichten als het nodig is. Het is de bedoeling om een cirkel te doorbreken, maar dat lukt niet altijd en dan kan het voorkomen dat iemand toch weer recidiveert geeft respondent 2 aan. Dit houdt in dat iemand weer terugvalt in oude gewoontes en bijvoorbeeld terug moet naar de gevangenis. Er moet gekeken worden of de persoon zelf goed terecht komt en dat andere inwoners van de gemeente geen overlast ervaren. Dit kan een dubbele afweging zijn, want dit belang ligt niet altijd op dezelfde lijn vertelt respondent 2.

Bijlage 7

Pilots preventie en levensstructuur

Pilot ‘Werk op de kaart’

Voor toeleiding op maat en dagbesteding is de pilot ‘Werk op de kaart’ gestart. Zowel Ixta Noa, Twomorrow als Terwille hebben ambitie om het herstel van mensen met een psychische stoornis of verslaving te bevorderen door (on)betaalde werkplekken te realiseren. Werk op de Kaart is een groepsprogramma dat deelnemers kennis en vaardigheden leert over werk en studie. Voor toeleiding op maat en dagbesteding is de pilot ‘Werk op de kaart’ gestart. De partijen leveren met dit programma samen een bijdrage aan het bevorderen van maatschappelijke participatie voor psychisch kwetsbare inwoners (Welkom in Buurt, z.d.).

Pilot ‘extreme woonoverlast’

Samen met Woonbedrijf Ieder1 is voor drie jaar een regievoerder extreme woonoverlast aangesteld. Op basis van de resultaten uit de pilot zal een besluit volgen over de voortzetting van de aanpak extreme woonoverlast. De regievoerder kan overleg hebben met de woningbouwvereniging over het opbouwen van een dossier bij overlast of met de wijkagent waar de signalen vandaan komen. Dossiervorming is erg belangrijk, want je moet kunnen laten zien waarom je iemand uit die woning wil krijgen bijvoorbeeld. De vraag hierbij is wel wat zijn hiervan de consequenties en moeten we dit willen. Een casusregisseur is degene die bezig is met de casus en continu het gesprek voert met die persoon zelf. De casusregisseur kijkt op welke gebieden het nou niet goed verloopt in dit geval (Raad Zutphen, 2020).

De volgende resultaten zijn behaald in de periode tot 1 december 2020:

- Er is een herkenbare regievoerder aangesteld die een positie heeft verworven in het netwerk.
- Door de samenwerking met de overige gemeentelijke procesregisseurs kan snel ‘geschakeld’ worden en is een integrale aanpak mogelijk op signalen van overlast, zorg en veiligheid van inwoners. Er is een organisatiestructuur die een efficiënte aanpak mogelijk maakt. Er zijn afspraken over het informeren van de bestuurder over specifieke casussen, over de samenwerking met handhavers en andere collega’s en opschaling in de Veiligheidskamer.
- Er is beleidsmatig een structuur ingericht die een efficiënte aanpak mogelijk maakt. Zo is er bijvoorbeeld met de aanpassingen van de vordering op grond van de wet aanpak woonoverlast bestuursdwang mogelijk. Overlast door middelengebruik in woningen kan aan banden worden gelegd en er zijn interne richtlijnen opgesteld over de aanpak van dierenoverlast.
- Er zijn op 1 december 2020 149 situaties van zorg en extreme woonoverlast aangepakt (Raad Zutphen, 2020).

Bijlage 8

Bouwsteen 3 Vroegtijdige signalering

Specifieke aandacht voor jong volwassenen en risicojeugd

Zutphen heeft meerdere voorzieningen die hier deskundige aandacht aan besteden. Voorbeelden hiervan zijn Leerplicht, Jongerencoaches en het Centrum voor Jeugd en Gezin. In het Zutphens Zorgoverleg kunnen zorgwekkende signalen over jongeren worden besproken. De coördinator risicojeugd pakt de signalen uit diverse overleggen op en zet daarop benodigde acties uit. Wanneer de veiligheid en groei van een kind in het geding lijkt te zijn, kan de Jeugdbeschermingstafel bijeengeroepen worden. Het doel van dit gesprek is om tijdens het gesprek samen tot een uitkomst te komen.

Specifieke aandacht voor kwetsbare ouderen

Zij blijven langer thuis wonen met extra begeleiding en ondersteuning. Bij het eerste signaal van zorgen bezoeken wijkverpleegkundigen de ouderen vanuit het dementienetwerk. Zutphen heeft algemene inloopvoorzieningen voor mensen met dementie. Dit zijn het Odensehuis en de Bovenkamer (Raad Zutphen, 2018). Hier is een casemanager dementie aanwezig die informatie kan geven over geheugenproblemen en dementie (De Bovenkamer, z.d.).

Bijlage 9

Bouwsteen 3 Vroegtijdige signalering

Menthal health

In Zutphen wordt een training Mental Health First Aid (eerste hulp bij psychische nood) gegeven. De deelnemers bestaan uit medewerkers van verschillende gemeentelijke teams en medewerkers van ketenpartners, zoals Perspectief. Tijdens deze cursus leert men eerste hulp te bieden aan mensen met (beginnende) psychische problemen. Het draagt bij aan de kennis om problemen te signaleren. Met de kennis en vaardigheden die men leert in de cursus kan er een verschil gemaakt worden in het leven van iemand die het psychisch moeilijk heeft (MHFA, z.d.). Men krijgt informatie over de meest voorkomende psychische problemen en er wordt geoefend met hoe men het gesprek aan kan gaan. Na afloop van cursus weet men hoe je moet handelen in een crisissituatie en hoe je de juiste hulpdienst kunt alarmeren. De kennis over psychische aandoeningen wordt door deze cursus vergroot en men leert situaties beter in te schatten.

Bijlage 10

Bouwsteen 9 Informatievoorziening

Herkenbare dilemma's privacy

De privacy moet zorgvuldig geborgd worden en dit maakt het soms ook lastig. Zo krijgen familieleden vanwege de privacywetgeving geen persoonlijke informatie. Dit leidt tot situaties waarin familie zich niet betrokken en machteloos voelt. De betrokken professionals in de wijk, zoals wijkteams of het woonbedrijf, geven aan dat zij beter en meer ondersteuning kunnen bieden aan deze personen als zij informatie zouden krijgen. Dit wordt echter als strijdig met de Privacywetgeving gezien

Huidige hantering privacy

In de lokale 'werkplaats gegevensdeling' wordt vanuit de gemeente op verschillende niveaus verkent wat mogelijkheden zijn om op correcte en zorgvuldige wijze gegevens te delen in het belang van de verwarde persoon (Raad Zutphen, 2018).

Het is van belang dat de persoon weet dat er om hem heen gewerkt wordt aan herstel geeft respondent 1 aan. Het is dan ook belangrijk dat iemand aanwezig is bij een MDO. Ook wordt er door respondent 2 aangegeven dat een casus vaak wordt besproken als casus X. Dit zorgt ervoor dat er geen namen genoemd worden en alleen ingaat op de inhoud van de situatie.

Bijlage 11

Interview gemeente Zutphen

Geïnterviewde: Dominique Meijer Beleidsontwikkelaar Zorg en Veiligheid – Respondent 1

Bert van der Laan nazorg coördinator – Respondent 2

Interviewer: Anna Evers

Locatie: Doesburg

Middel: Teams

Hoofdcode: Aanpak Zutphen

Subcodes :

Licht blauw = zorgnetwerk

Paars = Gedwongen kader

Oranje = MDO

Blauw = Meldpunt

Roze = Nazorg

Bruin = Veiligheidshuis

Geel = Ervaringsdeskundigen

Grijs = Privacy

Zwart = Pilot Extreme Woonoverlast

Bordeaux rood = Moeilijkheden/ aandachtspunten aanpak

Overig:

Groen = functie

Rood = overbodig

Dominique: Nou ik ben Dominique Meijer ik heb jou al een aantal keer aan de telefoon gehad. Ik ben beleidsontwikkelaar zorg en veiligheid. Jij had een aantal vragen in het kader van je studie en wilde dan vooral weten wat de gemeente deed in de aanpak van personen met verward gedrag en wat de rol van de Reclassering hierbij was. Bert en jij hebben nog niet

nader kennis gemaakt, dus als jij je even wil voorstellen. Dan kunnen we gelijk testen of het geluid goed werkt en we elkaar kunnen horen.

Bert: Zien jullie mij goed dan?

Dominique: Ik zie jou prima Bert.

Anna: Nou ik zie echt helemaal niets. Ik zie echt een brokkel beeld.

Bert: Nou ik ben Bert van der Laan en ik ben zorgcoördinator hier in Zutphen in het sociaal domein. Participatiewet WMO welzijn. Ik ben ook coördinator Nazorg ex-gedetineerden en dat wil zeggen dat alle boefjes uit Zutphen daar krijg ik wat van en moet ik dan iets mee of niet. En dan neem ik deel aan de Veiligheidskamer, de EPA verwarde personen en ik neem deel aan het Zorgnetwerk. Dat is problemen en situaties van gezinnen.

Anna: Het zorgnetwerk heb ik nog niet eerder van gehoord. De Veiligheidskamer enzo wel, maar dit zegt mij nog niet zoveel.

Bert: Dat is een keten van GGNet, bemoeizorg, politie, woningbouwvereniging en hier kan het opgeschaald worden als we er gewoon niet uitkomen. Het is een verzameling van mensen, maar ook de volgende stap zetten. Bemoeizorg of welzijnsrecht ingezet worden of moet er direct een MDO worden ingezet, omdat de zorgen zo groot zijn en zoveel dat je echt een MDO nodig hebt met alle betrokkenen.

Dominique: En jij weet ook wat een MDO is Anna?

Anna: Ja ik heb het wel voorbij zien komen, tenminste dat je dan met verschillende partijen erbij betrekt en om de tafel gaat zitten.

Dominique: Ja het staat voor Multidisciplinair overleg.

Anna: En hebben jullie dat dan vaak met verschillende partijen of verschilt dat heel erg?

Bert: nou omdat wij dit werk samen doen met Dianne, Marjon en Anita uit verschillende taakgebieden doen wij ook de verplichte zorg casuïstiek. Dat was een logische zijn in het werk wat wij al doen, ons netwerk en onze contacten. Daarom doen wij die taak er ook maar bij.

Anna: Dat is dan ook nog best wel breed.

Dominique: We waren nog even bezig met voorstellen, dus als Anna ook zich even voorstelt en ook even goed probeert aan te geven wat jou vraagstelling naar ons is. Zodat wij een beetje geordend antwoord daarop kunnen geven.

Anna: Ja ik ben dus begonnen aan een onderzoek bij het Lectoraat Waarde van Reclasseren en die doen dus onderzoek voor de Reclassering om te kijken wat zij precies doen. En wat er beter kan om eventueel deze waarde te vergroten. Mijn onderzoek is dan gericht op verwarde personen, dus dit is een klein onderdeel van het geheel. Ik moest dit natuurlijk inkaderen en heb uiteindelijk besloten om mij te richten op de gemeente Zutphen. Toen kwam ik er al snel achter dat als ik wil weten wat de rol van de Reclassering is ik ook een algemeen beeld moet krijgen van de aanpak. Dus nu ben ik bezig geweest met het lezen van literatuur om te kijken wat er Zutphen precies is en wat erbij komt kijken. Ik heb hier nu een redelijk beeld van, maar ik kan niet altijd alles even goed vinden online. Dus daarop heb ik jullie gevraagd voor

dit gesprek om hier een beter beeld van te krijgen. Hierna ga ik dan nog interviews afnemen met de Reclasseringswerkers om te kijken hoe zij ernaar kijken en wat hun rol is, wat er eventueel ontbreekt, wat er anders zou kunnen of wat al goed gaat. Het Lectoraat heeft hier namelijk nog geen duidelijk beeld van wat de Reclassering op dit moment toevoegt en wat de waarde is van het Reclasseringswerk.

Dominique: De waarde voor wat precies?

Anna: De waarde voor de samenleving, dus dat is heel breed.

Dominique: Oh ja heel algemeen oke.

Anna: Ja het is ook best groot moet ik zeggen, dus ik probeer het zelf zo klein mogelijk te houden. Maar er komt elke keer toch wel heel veel bij kijken wat het ook wel weer lastig maakt. Dus dat is het eigenlijk in het kort.

Dominique: Het is wel goed om die context even te schetsen en ik herken wel wat je zegt het is heel groot en er zijn heel veel aspecten van het geheel. Dus je moet kijken waar je op in wil zoomen. En je vertelde dat je de aanpak verward gedrag gelezen had van Zutphen en ik ben hem weer gaan opzoeken en afstoffen en hij is al van 2018. Dus er zijn ook alweer veel dingen daarna gebeurd in die aanpak. In deze aanpak gaat het vooral om personen met verward gedrag die ook risicovol verward gedrag vertonen. En dat zit je denk ik vooral in de aanpak van bouwsteen 8. Dus passende ondersteuning, maar ook zorg en straf. Dat is denk ik waar jij op inzoomt. Er zijn verschillende aspecten in mogelijk die daar genoemd zijn, maar de gedwongen psychische zorg die je hebt is nu een wet voor namelijk de Wet Verplichte GGZ. Ik weet niet of je die kent?

Anna: Ik heb er wel wat over gehoord, maar ik ken hem niet heel goed.

Dominique: Ja dus er is in de tussentijd een algemeen meldpunt gekomen die regionaal is ingericht waar mensen, familieleden of professionals die zich zorgen maken over iemand en denken nou dit gaat echt de verkeerde kant op en die persoon wil geen hulp aanvaarden, maar hij is een gevaar voor zichzelf of de omgeving die kunnen dat dan melden. Dan zijn wij als gemeente ook verplicht om te verkennen of te onderzoeken of er sprake is van zulke problematiek of er gedwongen psychische zorg aangewezen is en hier brengen wij dan advies over uit. Dit is een nieuwe stroomlijn en verder hebben wij nog de samenwerking met de Zorg- en Veiligheidshuizen waar je het persoonlijk bekijkt en eromheen gaat zitten met een aantal disciplines van wat moeten we met deze persoon hij dreigt gevaarlijk te worden of hij is gevaarlijk of hij komt straks naar buiten en heeft mogelijk een risico en hoe gaan we dit benaderen. Daar had ik Josje voor uitgenodigd zij is coördinator van het Veiligheidshuis en Bert neemt daar aan deel in zijn onderdelen, maar zij kon niet. Hierbij krijgen wij als gemeente ook meldingen als men uit de gevangenis komt of uit TBS en er is een plan nodig. Want hij komt weer terug in de maatschappij, dus kan hij ergens wonen en is er wel een inkomen of heeft hij een dagbesteding. Want anders gaat het misschien gelijk weer mis en op de nazorg ex-gedetineerden zit Bert ook op en daar zit je heel concreet aan tafel met de Reclassering heel vaak.

Anna: Je had ook zoiets als een nazorg coördinator? Die dit begeleidt?

Bert: Ja dat ben ik.

Anna: Oh oke dat had ik even niet begrepen.

Bert: Ja de nazorg is een proces met DJI, dus de gevangenen, Reclassering en gemeente. Daar is ook een bestuurlijk akkoord over afgesproken. Er worden heel veel akkoorden en besluiten gemaakt en je hoort het waarschijnlijk wel. Ik kan dat allemaal niet meer bijbenen, want er zijn zoveel wetten en ontwikkelingen als het gaat over wat doen we voor de veiligheid van Zutphen en wat doen we met de inwoners dan zit daar de kern van mijn werk. Het is een inwoner van Zutphen en hij zit in de gevangenis en wat moet je daarvoor organiseren. Hiervoor heb ik de Reclassering nodig, omdat er vaak een Reclasseringscontact is. Dit is door de rechter en dit maakt 2 dingen helder. 1 dan is er ook een casusregisseur en die bespreekt de casuïstiek met meneer en ook met de gemeente en DJI over wat je binnen de gevangenis al kan doen dat als hij er uit komt wat zetten we dan in. En daarmee is ook alweer een wijziging in DJI waar re-integratie bovenaan staat en daar hebben ze geen ballen verstand van, dus daar heb je echt in ons geval Gelre werkt voor nodig. Want die hebben verstand van mensen plaatsen op de arbeidsmarkt. Dus de gemeente moet kijken van gaat iemand een beroep doen op een WMO of financieren op een participatie uitkering, maar ook kan die iets voor dagbesteding doen en hoe komt die terug in de wijk. Die kennis ligt allemaal bij de gemeente, maar voornamelijk van belang is om te kijken als iemand in de gevangenis zit wat daar al wordt gedaan om te zorgen dat mensen zich daar al voorbereiden op de terugkeer. Dan heb je het over mensen die 3 maanden zitten, maar ook over TBS-meldingen van mensen die 20 jaar zitten. Doordat dit soort akkoorden tot stand komen zie je wel dat het steeds meer opgeschoven wordt en het realisme ook bij de gemeente is dat wij steeds meer voor aan de poort staan. Wij willen weten wat gebeurt er nou in de gevangenis en of het nou een TBS-er is of iemand die 2 weken zit. Ik wil weten wat gebeurt daar wat weer voor belang kan zijn voor het perspectief al hij uit de gevangenis komt. De Reclassering is hier een belangrijke partij bij, omdat er vaak in een rechtelijke uitspraak ligt dat iemand nog 2 jaar Reclasseringscontact heeft. Dit is een kader en een kader is ontzettend belangrijk in heel veel trajecten. Een kader als in als ik nu te ver over de streep ga moet ik 6 weken zitten of als ik dit doe moet ik toch die 180 uur taakstraf doen en dan ben je wel de lul.

Anna: Is dat dan de toezicht van de Reclassering?

Bert: Ja dat is de toezichttaak van de Reclassering en waar het gaat om het regisseren en de casuïstiek van iemand als casusregisseur daar zit ik dan vooral op. En daar zit dan het contact met de Reclassering en dit is heel erg toegenomen met de jaren. Je ziet steeds meer dat partijen samen gaan en zich verhouden omdat het niet meer zonder kan. Ik kan de Reclassering en de Reclassering kan niet zonder de gemeente en zonder de PI. Want als de PI niets doet met iemand denk ik ja wat heb je nou gedaan met iemand. Ik wil weten of iemand zich goed gedragen heeft en al zegt dit nog niet alles, maar dan heeft die wel bewezen dat die meewerkt. Het kan ook zijn dat bewind voering wordt aangevraagd in de PI, omdat ik daar belang bij heb als hij eruit komt. Laat staan de betrokkenen die er belang bij heeft. Maar het kan ook zijn dat beschermd wonen wordt aangevraagd, dus je kan heel veel in de PI doen. Ik ben dan ook afhankelijk van de PI manager en die rollen met elkaar is dagelijkse kost. Daar moeten we mee aan de bak en dat gaat vaak met MDO's. Bij de Veiligheidskamer moet de klant er eigenlijk bij aan tafel, omdat het gaat om privacy, maar het is vooral van belang dat de klant hierbij aanwezig is.

Anna: Is dit dan altijd zo dat diegene erbij zit of is dat niet altijd het geval?

Bert: Het is niet direct een voorwaarde, maar het zijn wel de afspraken die je met elkaar gemaakt hebt. Het is van belang dat als diegene er niet bij is dat die wel weet dat die besproken wordt. Dus dat er wel wordt aangegeven van we gaan je wel bespreken, want er moeten nog een aantal dingen opgelost zijn. Ik vind het zelf ook erg van belang dat een gedetineerde aangeeft wat zijn plan is en dat is ook de huidige tijd. Laat mensen zelf maar aangeven wat ze willen en dat is vaak huisje boompje beestje. Dat is in 40 jaar niet veel veranderd.

Anna: Maar de MDO's zijn dus vaak om iemand heen gebouwd het is dus niet dat jullie wel is overleggen over algemene zaken? Dus buiten een specifieke casus om.

Bert: Nee het gaat altijd over casuïstiek en het gaat altijd over samenwerking en hoe kunnen we elkaar versterken. Ook over het efficiënt handelen als iemand eruit komt. Ik moet mij ook verdiepen in de wereld van de PI en dat is een enorm weerbarstige wereld. Met nieuwe wetten en competenties die mensen moeten hebben. Re-integratie is echt weer wat anders dan solicialiseren.

Dit soort begrippen zijn binnen een gevangenis ook weer van belang. Voor de gemeente is het van belang hoe komt de burger weer terug die in detentie heeft gezeten en wij willen ook weten wat het resultaat is van het reclasseringscontact. En niet onbelangrijk is het tweede en dat is financiering.

Dominique: Ja je hebt ook veel gesprekken met elkaar nodig om te weten hoe ziet jouw wereld eruit en hoe ziet mijn wereld eruit. Wat is jouw verantwoordelijkheid en die van mij. Daar heb je vooral al veel gesprekken over en dat is dan vaak mijn rol of die van mijn collega's. Beleid en kaders en convenanten etc. Maar dan heb je uiteindelijk daadwerkelijk een cliënt die je bespreekt of een casus en dan is het uiteindelijk altijd die vertaling van zo hebben we het bedoelt, maar hoe pakt het uit in deze unieke situatie. In de werkelijkheid of praktijk is het toch altijd weer anders dan je het op papier had bedacht. Dus je moet elkaar begrijpen je moet elkaars verantwoordelijkheden en taken begrijpen en respecteren en erop aan mogen spreken. En dan heb je het volgende probleem hoe betaal je dat. En soms is het in de praktijk ingewikkelder dan je had kunnen bedenken. Er is altijd wel iemand die van de ene gemeente naar de andere gaat of een voorziening nodig heeft die jij net niet hebt, maar die jij wel nodig vindt als gemeente. Dit zijn hele ingewikkelde processen en er wordt heel veel gepraat. Wij vinden de Reclassering een aparte wereld, maar de Reclassering zal hetzelfde over ons zeggen daar kun je van op aan. Als gemeente zijn wij ook ingewikkeld. Er zijn een paar dingen ook aan het verschuiven en je hebt het gedachte goed van een doorlopende lijn dus als iemand in de gevangenis stopt het niet, nee je moet je voorbereiden op dat iemand terugkomt en dat doe je met elkaar. Je moet aansluiten op wat de persoon belangrijk vindt, want anders kan je wel allemaal plannen maken, maar de persoon moet vanuit zichzelf gemotiveerd zijn om zich eraan te houden. Je kan iemand verleiden met een mooie woning en goede woonvorm of begeleiding en je kunt iemand verleiden door te zeggen als je er niet aan houdt ga je terug de gevangenis in. Die afspraken moeten helder zijn en met de persoon gemaakt worden.

Anna: Maar dat is dan de nazorg kant, maar als iemand voor het eerst verward gedrag vertoont en overlast veroorzaakt de politie komt, wanneer is dan het punt dat er partijen bij betrokken worden? Wanneer begint zoiets te rollen zeg maar?

Bert: Je hebt de wijkagent op straat en die ziet veel gebeuren. Die kan dit melden binnen de Veiligheidskamer of het Vangnet. Dat is die keten van zorg, want daar zit de politie ook bij. Er kunnen ook meldingen komen vanuit een zorgpartij, bijvoorbeeld dat de zorgpartij meldt hij is verward. Er kunnen ook meldingen komen van de burger die een brief schrijft aan de burgemeester over zijn buurman die zo raar doet. Deze informatie uit verschillende hoeken hier ben ik met 3 andere mensen mee bezig, dus Anita, Marjon en Dianne of we dat moeten adresseren aan het Vangnet of de Veiligheidskamer. Is dat iemand die al bekend is bij ons, wij hebben heel veel mensen die we al lang in een MDO bespreken. Dus is dit echt een nieuwe klant. Komen we tot de ontdekking dat we hier een verward persoon hebben die echt bij niemand bekend is, dat komt in Zutphen niet zo heel veel voor die hebben vaak al ergens lijntjes lopen. Dat is informatie bij elkaar verzamelen over wie doet nou wat, niemand doet wat, oke wat is dan de volgende stap. Dit kan soms bemoeizorg zijn, dat is één van de eerste stappen, dus als laagdrempelige hulpverlening niet werkt ga je naar bemoeizorg. Dan kom je tot de ontdekking dat hij ook een justitie achtergrond heeft. Dus moeten we niet kijken of iemand in de Veiligheidskamer besproken moet worden. Want dan ga je kijken of iemand in de teksten van de politie komen, dat als iemand wordt aangehouden op straat gelijk gekeken kan worden of iemand bij de Reclassering terecht komt. Dus die lijntjes van instanties zijn belangrijk en dan vooral het netwerk van de professional. Ik heb niets aan wet- en regelgeving als ik de mensen niet weet te vinden. Mensen weten dat als ik bel of andersom er ook wel echt iets aan de hand is en je wel moet opnemen. Dat betekent dat je weet van elkaar dat je moet acteren. Want bij sommige verwarde personen moet je wel snel acteren en kan je niet zeggen over 2 weken hebben we een overleg. Er zit dus heel veel tussen professionals en de gemeente. Om snel tot de ontdekking komen of er actie moet komen of dat je het kan laten komen. Deze signalen komen bij heel veel mensen terecht en in ieder geval bij ons vieren. Hier ben ik blij om want dan kan je ook regie voeren en sturen op de stad Zutphen.

Anna: Maar dat is dus niet in het gedwongen kader? En als iemand dus niet wil meewerken kun je dus ook niet zo heel veel als gemeente?

Bert: Nou het kan zijn dat je wel via het Meldpunt een verward persoon krijgt gemeld en dan ga je kijken wie de melder is. Ik ben nu bezig met een verkennend onderzoek dat is gemeld door een professional, maar die is in zorg. Ik ben opzoek geweest en het is een vreemde man. Maar hij is wel bekend bij Tactus en dan moet de gemeente een overweging maken ga ik hem doorzetten voor de verplichte zorg terwijl hij nu al in zorg zit. De kwaliteit vindt hij niet voldoende, maar hij zit wel in zorg. Dan is het aan de gemeente om te kijken schaal ik hem op naar het OM voor een onderzoek verplichte zorg, maar dat is niet morgen geregeld. Dan heb je een crisis en dan moet de crisisdienst komen. Dit is een ander geval, als je denkt het explodeert helemaal dan moet de crisisdienst komen. Daarvan is de ervaring dat zij kijken of er een crisis is en dat is een hele andere tak. Maar als het gaat om de Wet verplichte Zorg dan is dat een wet waar een traject bij gaat lopen bij het Openbaar Ministerie en dan komt er nog een gesprek met die meneer. Dus die wet verplichte GGZ is er ook voor bedoelt om uiteindelijk uit de kast te kunnen halen dat je iets kan verplichten, maar het gaat nog steeds in overleg met de klant. Nederland is erop gericht om nog steeds alles met de klant te organiseren in het vrijwillig kader. Ik dacht in het begin ook met het verplichten dan gaat het sneller en het gaat naar het OM, psychiater erbij prima en een machtiging, maar dat is niet de realiteit.

Anna: Maar de Reclassering doet wel veel in het gedwongen kader toch? Zoals de toezicht bij de nazorg is wel gedwongen bijvoorbeeld?

Bert: Ja het is gedwongen in de zin dat er iets tegenover staat. Ik heb nu iemand waar TBS gevorderd is.

Dominique: Dan is er al wel wat gebeurt, iemand is voor de rechter geweest, dus er is een gedwongen kader. En dan kan je de Reclassering inzetten om de afspraken na te leven, maar dan is er toch iets meer dan alleen maar een verward persoon waar ze zich zorgen over maken. Dit is een stap verder.

Bert: Ja iemand heeft verplicht reclasseringscontact, dus dit is opgegeven door de rechter en het hoger beroep voor TBS is ingetrokken, dus de straf die hij nu heeft is 20 uur taakstraf. Dit is een rare eis van de rechter, maar zo moet je het wel lezen en dat weet de klant ook. Als de Reclassering de opdracht teruggeeft, dan moet hij 20 uur taakstraf uitvoeren. Dus daar maak je de afspraak met de Reclassering, je laat het om deze man terug te melden, dat gaan we niet doen. Ja maar hij is moeilijk in contact geven zij dan aan en dan geef ik aan nee ik heb nu de financiering voor jullie en we kunnen nog wat. Een lange adem en dan hoop ik als gemeente bij de Reclassering dat ze hem niet terug melden. Dus dat is ook iets wat je met de Reclassering bespreekt in de Veiligheidskamer of andere MDO's ga je hem terug melden. Omdat iemand niet meewerkt, wat is daarvan de consequentie. Bij een gevangenisstraf komt hij ook weer terug, want als iemand 2 weken moet zitten heb ik hem over 2 weken weer terug. Die levenslijn is een belangrijk uitgangspunt en het is belangrijk voor de gemeente: uiteindelijk komt elke burger weer terug. Het blijft een inwoner van Zutphen. Dus als de Reclassering eraf gaat gaan we dan doorzetten vanuit de WMO of zeggen we kappen ermee.

Anna: Er is dus vaak recidive, het komt vaak voor dat je dezelfde mensen weer terug krijgt?

Dominique: Als gemeente wil je zorgen dat die inwoner goed terecht komt en je wil zorgen voor je andere inwoners dat er geen overlast is en dat iemand niet in de herhaling valt met geweldadigheden. Dus je wil de wijk of de mensen waar diegene bij in de buurt woont beschermen en de persoon zelf. Dus je hebt altijd een dubbele afweging, want soms is dit niet hetzelfde belang.

Bert: Het is een brede zorg als gemeente en dat wil ik altijd meegeven met wie ik spreek. Als jij een besluit neemt wil ik weten welk besluit je neemt, omdat dit effect kan hebben op de gemeente. Als de Reclassering stopt moet ik kijken, moet ik dan Wmo inzetten of Perspectief. Dat is een gesubsidieerde organisatie en laagdrempelig, dus is dat voldoende? Je gaat kijken wanneer kan ik een keer afschalen. Soms kan dit niet en ga je naar de Wlz en probeer je in de gevangenis al te regelen dat iemand een Wlz aanvraag doet. Dat zijn dingen waarvan je als gemeente kijkt wat iemand nodig heeft en wat wil hij daarin zelf.

Anna: Maar in hoeverre luisteren jullie dan naar wat diegene zelf wil? Als dit bijvoorbeeld volgens de professionals niet haalbaar is of niet slim of wat dan ook?

Bert: Ik luister altijd, omdat het principe bijna altijd is huisje boompje beestje. Ze hebben schulden, zijn verslaafd, psychische problemen. Als ik van de week bij die man kom zit ik een uur met hem te praten en die heeft ideeën, complottheorieën en er is veel drugsgebruik. Hij wil wel wat, alleen hij weet niet hoe hij dit aan moet pakken. Hij wordt agressief als iemand hem benaderd, maar het is wel een inwoner van Zutphen met ook weer 2 burens. Er woont

links en recht iemand en dan denk ik Bert je moet wel iets gaan doen. Of dit nou verplichte zorg is of vrijwillige zorg er moet aandacht zijn voor iemand en vaak zie je dat mensen best wel geholpen willen worden, alleen veel weten niet hoe. De wereld is behoorlijk ingewikkeld voor mensen met een verslaving of een psychische stoornis en als je dan allebei hebt en ook nog schulden probeer dan maar is perspectief te krijgen. Er komen mensen bij ons en die hebben gewoon tonnen schuld en dan helpt een tientje aflossen bij de belastingdienst echt niet. Je probeert een cirkel te doorbreken met heel veel partijen en dat is heel moeilijk. Ook bij de Verslavingszorg zeggen ze Bert dat is leuk maar dan gaat die naar de Detox en dan is het weer weg. En dan geef ik aan ja maar hij wil het wel en zeggen zij ja maar dat is al de derde keer en dan zeg ik ja maar we moeten een lange adem hebben. Elke keer moet je proberen een stap te zetten. En niet altijd alles lukt en dan gaan ze bijvoorbeeld recidiveren en komen ze toch weer in de bak.

Anna: Niet perse voor mijn onderzoek, maar baalt u daar niet van, dat u denkt ik heb zoveel moeite gedaan en dan toch lukt het weer niet.

Bert: That's my life. Ik heb er nu ook eentje en ik ben natuurlijk gewoon mens en zoveel mensen gun ik gewoon en deze man gun ik het. Wat gebeurt nou zijn bankrekening wordt elke keer leeggeplunderd. Een paar weken geleden belde hij de bewindvoerder helemaal in paniek er stonden 2 mensen bij hem voor de deur en die zijn binnen gedrongen en hebben hem 100 euro afhandig gemaakt en gaan weer terug naar het westen. Deze man zit in het witwassen en waarvan zijn rekening wordt geplunderd elke keer. Maar deze man kan er helemaal niet tegenin, hij is autistisch en die gun ik hulp. Nu ben ik bij Tactus bezig van ga hem alsjeblieft opnemen, want hij is ook verslaafd en die bewindvoerder gaat zorgen dat er gewoon niet meer geplunderd wordt. Deze man wil uit zijn situatie komen en dat lukt hem niet. Hij heeft nog een woning en dan geef ik aan ja hij moet deze wel behouden anders heb ik een zwerver. Deze man probeert het wel en de hele familie dan heb je de zus of de moeder aan de lijn en die onmacht als je dat ziet mag je verwachten dat je er extra op inzet. En de echte criminelen heb ik hier ook wel, maar die zitten in een wereld die wij helemaal niet kennen en dat is een wereld waar je ook nooit in wil. Ik heb nu ook een jongen een woonwagenbewoner en toen hij 4 jaar was stal hij al de staf van sinterklaas en daar begint zijn verhaal. Inmiddels is hij dik in de 40 jaar en hij woont in een caravan en we gaan nu toch kijken voor een woning, dit is dan gewoon een Zutphense inwoner. Ik ben nu bezig met een groep mensen en die zijn al 20 of 30 jaar verslaafd en die zijn inmiddels al 50 of 60 jaar en dat waren ooit grote boeven, maar die zijn meer een zorgklant geworden. Die hebben lichamelijke ongemakken en zijn kots verslaafd komen er ook nooit meer vanaf en hebben echt zorg nodig. En hoe ga je dit dan benaderen, want dit zijn klanten voor zorg geworden. Ik zie nu vanuit nazorg detentie ook steeds meer jonge lui en dat vind ik veel erger die zijn 18/19 jaar en zijn ook rare dingen aan het doen en daar moet je toch weer anders naar kijken dan de groep waar ik nu mee bezig ben en het net over had. Dat zijn mensen die komen uit Zutphen en als ze de kerk niet meer zien zijn ze verdwaald. Maar dat is zorg echt zorg.

Anna: Dat overlapt wel continu met elkaar zo te horen.

Dominique: Ik vind jouw vraagstelling wel terecht Anna dat je zegt wat doet het nou met jou en raak je ook wel is ontmoedigd als professional die daarbij betrokken is, want dat is wel een aandachtspunt je kan het nog zo goed inregelen, qua afspraken, structuren en financiering maar je hebt wel een groep mensen nodig daar met een soort bevlogenheid ingaat. Zoals bij

Bert als iemand belt neemt hij op want hij weet dat het belangrijk is en andersom, dus een groep mensen die daarvoor gaat staan zonder dat ze geen professionele afstand kunnen nemen. Want dan ben je op een gegeven moment ook zo teleurgesteld als het niet lukt of zo ontmoedigd of zo betrokken dat je dit werk niet volhoudt. Je moet wat langer met elkaar samenwerken om elkaar goed te kunnen vinden en op een manier afspraken te maken die ook standhouden en dat je elkaar kan aanspreken op dingen zonder beledigd te zijn. Dus het blijft echt heel erg mensenwerk.

Zoals Bert ook aangeeft voor sommige personen blijf ik gaan en andere denk ik joh te crimineel en is prima voor Justitie en politie maar ik ga daar niet heel veel zorggeld insteken, dus Bert heeft ook een soort professionele afstand en beschouwing. Er zijn maar een beperkt aantal mensen die dit werk op deze manier kunnen.

Anna: Ja dat geloof ik meteen. Ik vroeg me ook wel af, want ik zag dat die Pilot Aanpak Extreme Woonoverlast in Zutphen is en waarom is dat dan specifiek in Zutphen? Kwam dit dan vaker voor woonoverlast of waarom deze pilot?

Dominique: Zutphen is wel een stad met veel problematische inwoners en hier hadden we het aan de telefoon ook al even over gehad. Dat gaf veel woonoverlast en we hadden een bestuurder Burgemeester die zei ik wil dit heel actief aanpakken. Die zag voorbeelden uit grotere steden zoals de Rotterdamse aanpak en die zei ja Zutphen is wel een kleine gemeente, maar we hebben wel veel woonoverlast die verder gaat dan het hondje van de burens die blaft. Dan hebben we het echt over intimiderende burens, of burens met een enorme woningvervuiling en dus echt dat extremere. Woonbedrijf Ieder1 wilde dit ook en kwam echt bij de gemeente vragen mijn medewerkers worden bedreigd en laatst is er een ijskast over de reling naar een medewerker gedonderd. Ik wil met jullie samenwerken om deze overlast goed aan te pakken. De gemeente en het woonbedrijf hebben toen de handen ineen geslagen en advertentie gezet een vacature en een regievoerder extreme woonoverlast aangesteld en dit hebben zij samen bekostigd en samen betaald/ aangesteld. Deze zit nu bij de gemeente en werkt samen met een klein groepje wat Bert ook al noemde, dus mensen die ook met zorg en veiligheid te maken hebben en samen bepalen zij oke dit speelt wat is de beste inzet en waar moeten wij deze inzet doen. Hoe gaan we ermee in gesprek en wetten wij daarvoor in. Onze procesregisseurs pakken dat aan, maar dat is allemaal dus echt naar aanleiding van extreme woonoverlast.

Anna: Ik zag inderdaad vaker staan casusregisseur en procesregisseur, maar wanneer komen deze dan precies in beeld?

Bert: Dianne is regievoerder extreem woonoverlast en zij krijgt de meldingen die vaak met ons worden besproken om te kijken of het al bekend is of wat hiermee moet. Zij heeft haar eigen route rondom de extreme woonoverlast. Uiteindelijk misschien wel in een locatieverbod of dat iemand eruit moet. Vaak is het ook in combinatie met bijvoorbeeld burens die er last van hebben, dus dan wordt het in een ander pakket weer besproken. En dan kan het zijn dat iemand met extreme woonoverlast al besproken wordt in een andere casus of in een andere overlegsituatie. En dan krijg je de informatie bij elkaar en zij heeft haar eigen taak en rol ten aanzien van de woonoverlast. In overleg met de woningbouwvereniging om een dossier op te bouwen bijvoorbeeld bij overlast of met de wijkagent omdat hier vaak de signalen vandaan komen. Een casusregisseur is echt degene die bezig is met de casus en het gesprek voert met die klant continu en daarop alle manier kijkt op welke gebieden gaat het niet goed met jou. En

bij extreme woonoverlast zitten vaak ook mensen die bekend zijn bij de psychiatrie en dan is de vraag wat doen jullie nu en wat zetten jullie in, want de overlast moet altijd stoppen. Er zijn mensen die zitten s'avonds echt te bonken op de deuren en mensen die feestjes geven. Laatst was er iemand die woonde net 3 maanden ergens nieuw en die wist niet dat er zoveel overlast was en die vrouw slaapt gewoon niet meer. En dan krijg je bijvoorbeeld dat de woningen naast zo iemand niet worden verhuurd.

Anna: Dat is wel heel intens inderdaad.

Bert: En dan krijg je weer verschillende dossiers, want ook een woningbouwvereniging je kan niet morgen er iemand uitzetten. Die heeft een dossier nodig, het moet geëist worden, een vordering, naar de rechter. Huurschuld is weer wat anders bij hoe krijg je de huurder eruit, maar extreme woonoverlast is echt dossiervorming en is het haalbaar bij de rechter om iemand eruit te zetten. En hoe dan verder is de tweede vraag? Elk besluit heeft een consequentie en sommige hebben een hoog risico. Als we iemand eruit zetten, wat is dan het risico en ja dat is soms heel hoog. Maar dat is dan maar zo, je moet paraat ervoor staan.

Anna: Je hoort best vaak dat organisaties alleen naar hun eigen vakgebied kijken en eigen taken, maar hier lijkt het wel alsof het zigzag door elkaar loopt en alsof iedereen heel veel weet van de andere instanties.

Dominique: Dat proberen wij wel. Wij proberen elkaars belangen te zien en te respecteren. En zoveel mogelijk het algemeen belang en het cliëntbelang te dienen. Maar soms moet je wel iemand uit zijn woning zetten en heeft die nergens hulp aanvaard en blijft die woonoverlast veroorzaken tot die burens er echt gek van worden. Dan op een gegeven moment weegt het algemeen belang zwaarder en start de procedure om hem uit zijn woning te krijgen. Wetende dat je iemand op straat hebt lopen, dat is ook gevaarlijk. En het gaat tegen het belang van het individu ingaat, maar je hebt hem al 10 alternatieven gegeven en dat wou hij niet aanvaarden. Je probeert als gemeente alle belangen zo goed mogelijk te dienen en dat is het zoeken wat je doet. En dan denk je daar of daar botst het juist en dan ga je echt bespreken oke is dit dan echt het enige wat we kunnen. Dan is dit van alle slechte opties bijvoorbeeld de minst slechte optie en die gaan we doen.

Anna: En met privacy lopen jullie daar dan ook vaak tegenaan? Dat je bepaalde dingen niet kan doen of bepaalde mensen niet kan inlichten omdat het dan ingaat tegen de Privacywetgeving of iets?

Bert: Nou in de praktijk weegt elke professional weer. Belangrijk is bij de Veiligheidskamer zit een convenant en bij het Vangnet zit een convenant. Het is chic om elke keer de klant te informeren van ik ga jou bespreken en als de klant zegt dit wil ik niet moet je dit respecteren, maar in 95 procent van de gevallen is dat geen probleem. De convenanten zijn belangrijk om gegevens met elkaar te delen, maar we zijn altijd voorzichtig met mails en beveiliging. Er slipt altijd wel wat tussendoor, want het is bijna niet te doen. Daarom is het ook zo belangrijk dat bij een MDO de klant ook aanwezig is en dat is nu met corona best lastig. Het is wel goed dat de klant weet dat er om hem heen gewerkt wordt aan hertel. Soms is het niet verstandig, zo komt het ook vaak voor dat er eerst een MDO is waarin de professionals met elkaar praten over de koers en dan komt na een half uur de klant erbij. Zodat je eenduidig bent naar iemand. Iedereen is uniek en heeft een eigen benadering nodig en dit spreek je van te voren af, zodat je voorkomt dat je niet helder bent in de boodschap naar iemand.

Dominique: Als je verder gaat dan de groep direct betrokkenen en je wil de bestuurder informeren over een voorgenomen besluit, dan doe je dit gewoon als casus X. Je kan zeggen dit gaat er gebeuren en diegene woont hier, maar je hoeft verder geen namen te noemen. Je beschrijft de situatie als je hem wil beschrijven aan collega's of aan de bestuurder of wat dan ook.

Anna: Zijn er ook dingen waar jullie echt tegenaan lopen buiten de specifieke situaties van personen om? Dus dat jullie denken dit zou ik graag veranderd zien of is het vooral moeilijk omdat het mensenwerk is?

Dominique: Nou wat ik veel hoor is dat iemand een samenloop heeft van problematiek, zoals een verslaving en psychisch bepaalde problemen en die kunnen het net niet aan om in een buurt te wonen en de woonlasten te voldoen en de verleiding van drugs te weerstaan of foute vrienden. Die wil je in een begeleide woonvorm en dat is duur en is er weinig. Iedereen heeft daarin ook net iets anders nodig, dus dat zijn vaak situaties waar je echt zoekende bent van waar kan hij langere tijd wonen en in de gaten gehouden worden. Soms kan iemand het 80 procent van de tijd prima redden, maar 20 procent graaft die zijn eigen graf en doet die gekke dingen. Bij dat soort mensen is het best lastig om de juiste voorzieningen te vinden en ook te krijgen. Zeg ik dat goed Bert?

Bert: Wonen is heel belangrijk. Beschermd wonen is allemaal vrijwillig en mensen willen daar niet in een hokje. Die man in die caravan die moet gewoon in een huis met begeleiding, maar niet beschermd wonen.

Waar wij nu ook mee bezig zijn is het inzetten van ervaringsdeskundigen. Die zitten de traditionele clubs, maar je hebt ook weer clubs die daar buiten zitten. Daar heb ik dan een offerte van, maar dan moet ik gaan kijken wie gaat dat betalen. Er zijn klanten waar ook heel veel instellingen in Nederland ook zeggen van die wil ik niet. Mensen met bijvoorbeeld tripel diagnostiek en als je die in Zutphen hebt rondlopen, daar wordt je niet vrolijk van. Maar de inzet van ervaringsdeskundigen, mensen die bijvoorbeeld hun hele verdere leven in de criminaliteit hebben gezeten, maar dat zijn nu wel professionals die wel het bereik hebben bij mensen.

Anna: Maar wat doen zij precies? Zijn zij een soort vertrouwenspersoon gaan zij langs of hoe moet ik dat zien?

Bert: Bij GGD in Amsterdam gaan ze alle verwarde personen bezoeken, dus een verdwaalde Syriër met de kop gek daar gaan ze in cel met hem in gesprek. Dat is weer een andere benadering dan hoe een psycholoog dat doet of bijvoorbeeld iemand van de Reclassering. Je bent continu aan het kijken wat kan iemand helpen en voor 99,9 procent is het toereikend wat wij in Nederland doen, maar soms is het nodig om iets buiten de kaders te kijken.

Anna: Maar die ervaringsdeskundigen dat is vrij nieuw, dus dat is nu nog niet veel in Zutphen?

Dominique: Dat is gestart en daar zijn we mee bezig.

Bert: Bij GGNet zit dat wel bij de teams, maar ook daar is het een ontwikkeling. Het is ook nieuw en bij Tactus ook en bij Trajectum denk ik ook wel. Het wordt steeds meer geprofessionaliseerd en er zijn ook opleidingen voor. De afgelopen jaren is er best een vaart

in gekomen om te kijken of ervaringsdeskundigen een meerdere kan zijn in een traject van herstel.

Dominique: Het is ook de ontwikkeling om de mensen waar het om gaat serieuzer te nemen en te laten meepraten, meer te laten meedenken over hun eigen oplossingen. In plaats van dat de professionals het allemaal maar voor hen weten. Mensen weten het vaak zelf het beste.

Bijlage 12

Interview manager team Reclassering Nederland in Apeldoorn

Geïnterviewde: Ferry van Aagten manager team Reclassering Nederland in Apeldoorn

– Respondent 3

Interviewer: Anna Evers

Locatie: Doesburg

Middel: Teams

Hoofdcode: Rol Reclassering

Subcodes :

Paars = Toezicht

Oranje = Expertise vrijwillig kader

Blauw = Risicobeginsel veelplegers

Roze = Welke Reclasseringsorganisatie

Bruin = Adviserende rol Veiligheidskamer

Geel = Uitstromen PI

Grijs = Werkstraffen

Zwart = Samenwerken ketenpartners

Bordeaux rood = Straf of zorg

Donker groen = Privacy wetgeving

Donker blauw = Advies rol rechter

Lila = Eigen regie

Overig:

Groen = functie

Rood = overbodig

Anna: Hallo u spreekt met Anna Evers ik had contact met u gehad via de mail om nu wat vragen door te nemen rondom mijn onderzoek.

Ferry: Ik had een mail gekregen van het regiokantoor hierover. Wij hebben 2 regiosecretarissen in regio oost en die zijn de verbinding tussen de regio en het landelijk kantoor en die zijn op de hoogte van afstudeer onderzoeken.

Anna: Ja ik doe onderzoek voor het Lectoraat Waarde van Reclasseren en zij hebben mij geholpen met het zoeken naar respondenten.

Ferry: Is jouw opdrachtgever Atilla?

Anna: Klopt ja.

Ferry: Ik denk dat het een mooi onderzoek kan zijn en ik heb teruggestuurd naar de regiosecretaris als wij als Reclassering Nederland dit willen faciliteren, dan moeten wij opzoek naar de medewerkers die een bijdrage kunnen leveren.

Anna: Ja ik heb al informatie gevonden en heb nu een algemeen beeld van de aanpak rondom verwarde personen die overlast veroorzaken in Zutphen. Zo heb ik de bouwstenen uitgewerkt en heb ik ook informatie gezocht over de rol van de Reclassering, alleen hier heb ik nog geen duidelijk beeld van. Ik ben dus heel blij als mensen willen helpen en ik hen vragen mag stellen.

Anna: Heeft u een beeld van mijn onderzoek?

Ferry: Het lijkt mij goed als je dit nog even toelicht

Anna: Nou ik doe dus onderzoek voor het Lectoraat Waarde van Reclasseren en die heeft meerdere onderzoeken lopen en mijne is daar een onderdeel van. Mijn onderzoek is bedoelt om een beeld te krijgen van een rol van de Reclassering in de aanpak van verwarde personen die overlast veroorzaken in de gemeente Zutphen. Ik heb nu een algemeen beeld zoals ik zij van de aanpak in Zutphen, maar ik wil graag meer ingaan nu op wat de Reclassering hierin doet.

Ferry: En waarom heb je voor Zutphen gekozen?

Anna: Nou ik wilde het vooral goed afbakenen en ben toen gaan kijken naar verschillende gemeenten. Ik woon zelf in Doesburg en ik wilde het wel doen over een gemeente die mij bekend is en waar ik een beeld bij heb. Verder kwam ik er al vrij snel achter dat het aantal incidenten met verwarde personen vrij hoog ligt in Zutphen ten opzichte van de rest van Nederland. Ik was wel benieuwd waar dit door kwam en hoe zij hierop inspelen.

Ferry: Ja je belt nu met Apeldoorn en dat is een grotere stad dan Zutphen en daarom vroeg ik mij af waarom pak je niet Arnhem of Apeldoorn of Zwolle of iets dergelijks.

Anna: Ja dat is eigenlijk mijn reden geweest.

Ferry: Ja wij hebben ook nog een kantoor of unit in Zutphen zitten van de Reclassering. Dat is een kwestie van jou met de juiste mensen in contact brengen. De vraag is dan ook hoeveel tijd je van hun nodig hebt.

Anna: Nou ik heb nu verschillende mensen benaderd en u bent de eerste die ik spreek. Ik ben eigenlijk al blij als ik iemand kan spreken die er wat vanaf weet en mij te woord kan staan in

de tijd die diegene ervoor heeft. Zo heb ik nu een vragenlijst opgesteld en die wil ik afgaan en dan denk ik dat ik alweer een stuk verder ben gekomen.

Ferry: De gemeente heb je dus al benaderd en heb je ook contact met de coördinator van de Veiligheidskamer?

Anna: Nee, ik heb een gesprek gehad met Bert van der Laan nazorgcoördinator en Dominique Meijer beleidsontwikkelaar Zorg en Veiligheid. Met iemand van de Veiligheidskamer nog niet.

Ferry: Ik denk dat dit ook belangrijk is. Zoals Borgers die is de manager en GGNet kan ook belangrijk zijn. Ken je de wet Straf en Beschermen?

Anna: Nee nog niet.

Ferry: Dat zou ik even googlen. Daar gaan we mee aan de slag in de regiekamer daar zit ik ook in en hebben we het laatst ook over gehad. Dat gaat ook over dit soort personen, want zijn het nou criminelen of patiënten? Of zijn het patiënten die vervolgens strafbare dingen doen, soms overlast en soms gruwelijke dingen. Het is zoeken hoe je deze mensen het beste kan benaderen en waar hebben zij nou het meeste baat bij. En waar heeft de samenleving de meeste baat bij.

Anna: En nog even voor mij duidelijkheid wat is uw functie precies? Want hier heb ik nog geen duidelijk beeld van.

Ferry: Ik ben unitmanager van het team in Apeldoorn. Tot 6 jaar geleden zat ik ook in Zutphen van Winterswijk tot Harderwijk en dit is later opgedeeld.

Anna: Ik had laatst een kort gesprekje met iemand van de Reclassering Zutphen en die zei eigenlijk dat de rol van de Reclassering heel klein is als het gaat om alleen overlast door verwarde personen. Volgens haar moest er meer aan de hand zijn wilde de Reclassering er wat mee te doen hebben.

Ferry: Wie had je gesproken?

Anna: Marieke van den Akker.

Ferry: Oh ja die ken ik wel

Anna: Ik doe het specifiek over overlast en is dat wel iets voor de Reclassering of moet het altijd gaan om een strafbaar feit?

Ferry: Wij werken van oudsher in de justitiële opdracht en de officier geeft ons opdracht iemand is vastgehouden zit in de cel en moet bezocht worden en dan doen wij de eerste check wat is er aan de hand en hier adviseren wij over en dit gaat dan naar de rechter. Het kan ook zijn dat iemand zo psychisch gestoord is dat hij mensen bang maakt en staat te schreeuwen of iets kapot maakt en mensen bang maakt, maar niet uit is op een delict of iets zwaars. Hij is dan in overtreding of er is een strafbaar feit dan is al gauw de conclusie dat diegene behandeld moet worden of medicatie moet krijgen en dan zal het een stuk beter gaan. Het is vaak een combinatie van beiden. Het kan ook zijn dat iemand een strafbaar feit heeft gepleegd en dan heb je een justitieel traject, maar ook een zorg of hulpverleningstraject. Er is de laatste tijd een beweging dat wij ook meer aanwezig willen zijn in de penitentiaire inrichtingen dat is al zo,

maar meer in de buurten en in het sociaal domein. Van oudsher waren wij dat, maar door allemaal bezuinigingen en maatregelen is dat op afstand gekomen.

Anna: En wat wordt daar dan precies in gedaan? Want dat is dat wijkgerichte werken of niet?

Ferry: Buurt en Bajes is z'n project, Koers en Kansen, Bestuurlijk akkoord die is opgesteld door de VNG dat is van de gemeente, DJI en de 3 Reclasseringsorganisaties. Dat heeft van alles te maken met de re-integratie van burgers, maar ook om vanuit de levensloop gedachte iemand die in een bepaald traject zit bijvoorbeeld een behandeling heeft wegens psychische problemen een strafbaar feit pleegt komt in het huis van bewaring en in de gevangenis terecht komt en vervolgens stopt zijn behandeling, zijn medicatie raakt hij zijn huis kwijt enzovoort. Dan komt hij weer vrij en kan alles weer opnieuw ingezet worden.

Anna: Is dat preventief ook?

Ferry: Wij zijn steeds meer aangesloten op de wijken en sociale wijkteams, gemeente, wijkagenten, zorgpartijen en nauwer met elkaar schakelt. Om te kijken wat is hier nou het beste plan voor als je kijkt naar de levensloop van deze persoon. Dat betekent dat je veel meer preventief gaat werken of reageert op vroeg signalen van het sociaal wijkteam. Terwijl we nog niet de justitiële opdracht hebben, maar dat is nog niet formeel geregeld, maar dat is wel waar we langzaam aan tegen aan beginnen te lopen.

Anna: De reclassering komt dus normaal gesproken pas kijken als er een strafbaar feit gepleegd is en er justitieel wat bij komt kijken.

Ferry: Ja als iemand aangehouden is en meegenomen is naar het politiebureau voor verhoor en in verzekering gesteld wordt. Dan is er sprake van een strafbaar feit, waar die persoon van verdacht wordt.

Anna: Oke en dan komen jullie erbij en brengen alles in kaart en brengen advies uit en dan kan er toezicht uitkomen in het gedwongen kader?

Ferry: Ja het kan onder voorwaarde zijn dat de Reclassering toezicht en begeleiding geeft, maar de persoon in kwestie moet dan wel behandeling ondergaan bijvoorbeeld.

Anna: Bij toezicht moet er wel meegewerkt worden toch, anders moet diegene bijvoorbeeld alsnog uitzitten, het is een soort stok achter de deur dat is het idee?

Ferry: Ja het is een stok achter de deur in de hoop dat mensen met die stok zich redelijk aan de aanwijzingen en opdrachten van de Reclassering houdt dus de bijzondere en algemene voorwaarden en op die manier dwing je hem vanuit het gedwongen justitieel kader om dingen te gaan doen. Het is de bedoeling om het gedrag te veranderen voor hoever dat mogelijk is. We willen van die externe motivatie, dus die stok achter de deur, naar intrinsieke motivatie. Dus inzichten krijgt of een training gaat volgen, goede behandeling krijgt of hoe dan ook gemotiveerd wordt om het leven anders in te richten.

Anna: Als iemand heel verward is lijkt het me dat toezicht niet echt wordt ingezet of wel, want is dat überhaupt mogelijk in z'n situatie.

Ferry: Ja voor hoever dat mogelijk is, als iemand meewerkt aan behandeling zal het toezicht veel meer bestaan uit een vinger aan de pols houden met de behandelaar of met de kliniek

waar hij verblijft dat er daar terug over gerapporteerd kan worden naar de opdrachtgever de officier van justitie of de rechtbank.

Anna: En even nog voor mijn duidelijkheid bij vroeghulp als iemand wordt aangehouden kan de Reclassering komen om deze hulp in te zetten.

Ferry: Er gaat dan automatisch een bericht naar Deventer daar zit ons verzamelpunt van opdrachten en berichten, waar wij wat mee moeten. Daar zitten de 3 reclasseringsorganisaties, de politie en het OM zitten daar. Daar komt een melding binnen, een in verzekeringstelling en dan worden die opdrachten verdeeld naar de Reclassering organisatie die dan dienst heeft. Dit noemen wij het piket en dan gaan wij de klant spreken tot aan de corona was dat bij de politiecel met de cliënt, maar nu gaat dat telefonisch met beeld bellen. Dan kijken wij wat er aan de hand is, wat is er bekend in ons systeem, bij het sociaal wijkteam of bij andere personen waar hij wel of geen toestemming voor geeft om die te raadplegen. Dan kijken wij of we een advies kunnen opstellen, wat moet er gebeuren om dit te voorkomen in de toekomst.

Anna: Oke en met de werkstraffen kan het ook zijn dat de Reclassering hierbij helpt of begeleidt.

Ferry: Dat is een andere afdeling van ons. Als er sprake is van een werkstraf dan krijgt hij een intake gesprek met een medewerker en die kijkt wat die persoon kan en hoeveel tijd die heeft. Wat er mogelijk is fysiek en mentaal, welke mogelijkheden wij hebben qua werkplekken, moet dit in een groep zijn onder toezicht van de Reclassering of kan het bijvoorbeeld in een bejaardentehuis zijn.

Anna: Maar overlast die verwarde personen is niet bij jullie een onderwerp waar jullie bijvoorbeeld een bepaald protocol voor hebben of een speciale benadering of iets dergelijks.

Ferry: Nou dat is er wel, dat is alleen nog niet helemaal uitgewerkt, maar het is natuurlijk een lastige cliëntengroep waar we wel mee te maken krijgen. En waar je soms wat mee kunt en soms helemaal niet, dan is het alleen maar opname met medicatie en therapie. Tot dat hij gestabiliseerd is en hij weer terug kan op straat. Wachtend op de volgende overlast.

Anna: Hebben jullie vaak dezelfde soort mensen, veel recedive zeg maar?

Ferry: De veelplegers zegt je dat wat, dat zijn mensen die gewoon heel vaak in herhaling vervallen en bij veel van hen zit er een verslaving en of psychiatrie onder. Als er dan ISD maatregel opgelegd hebben gekregen, eindelijk na zoveel delicten, dan zitten ze gewoon een jaar of twee jaar op de PI op een afdeling voor ISD inrichting voor stelselmatige daders dus die veelplegers. Die maar blijven inbreken, of ruitjes intikken of stelen, overlast, overvallen, winkeldiefstal.

Anna: Heeft de gemeente ook wel eens dat ze ergens tegenaan lopen in de aanpak en dat zij bijvoorbeeld hulp vragen aan de Reclassering. Bijvoorbeeld van de expertise van de Reclassering met het omgaan met bepaalde doelgroepen of typen cliënten. Delen jullie dan bijvoorbeeld kennis uit of iets dergelijks?

Ferry: Er is wel overleg in de Veiligheidskamer met de wat urgentere en hogere risico situaties. Daar zit dan de gemeente bij en de coördinator van de Veiligheidskamer is de eindambtenaar zeg maar. Daar is dan contact mee, Bert van der Laan, werkt ook bij de

gemeente en die kennen wij en de mensen van ons die in de PI werken kennen hem en daar heb je ook contact mee over voorzieningen, post die opgehaald moet worden, over van alles, woonruimte alle leefgebieden.

Anna: Is dat dan 1 keer in de zoveel tijd dat men overlegt in de Veiligheidskamer?

Ferry: Soms moet dat met spoed omdat er al een groot risico en zorgen zijn is en soms kan dat periodiek.

Anna: En wat is dan het verschil met een MDO, want dat staat los van de Veiligheidskamer toch?

Ferry: Nee hoor dat kan ook op initiatief van elke partij die aangesloten is bij het NOG Veiligheidshuis. Er wordt dan gekeken of het iemand is die hier besproken moet worden of bij een ander overleg. En bij een MDO is het een overleg waar je iedereen uitnodigt die belangrijk lijkt te zijn in deze casus. Het Veiligheidshuis heeft overleggen waar standaard de mensen bij zitten die zijn aangesloten, maar bij een MDO voor een bepaalde cliënt of bepaalde casus dan geef je ook aan wie je daarbij wil hebben. Vaak zijn er verschillende leefgebieden waar problemen op zijn, dus worden er verschillende partijen bij betrokken.

Je had eerst trouwens de Wopz en die is nu vervangen voor de Wet verplichte Zorg die heeft er ook mee te maken. Die is mede daardoor aangepast of vastgesteld. Die is ook handig om erbij te pakken.

Anna: Ze willen dus eigenlijk zoveel mogelijk in het vrijwillig kader te doen en zover te krijgen.

Ferry: Ja dat is wel wat we proberen. We proberen zoveel mogelijk eigen regie te geven, maar als iemand bij de Reclassering komt is er sprake geweest van een strafbaar feit en dan zit die in een gedwongen kader om het zo maar te zeggen. Maar daar binnen moet je wel iemand altijd mee laten denken, want iemand moet vroeg of laat terug de samenleving in. Het moet zijn eigen plan van aanpak zijn als dat kan.

Anna: Maar is dat dan het verschil met de gemeente, want die moet het in het vrijwillig kader doen toch en als Reclassering heb je dus die stok achter de deur

Ferry: Maar de gemeente kan dat ook doen hé, dat zij aangeven ik vind het prima dat je hier komt wonen, maar dan moet je wel de huur betalen of dat je zus doet en anders korten we je op de uitkering. Dat wordt niet vaak ingezet, maar ook daar zijn er mogelijkheden om dwang en drang toe te passen. Iemand die behoorlijk verward is, daarbij is het lastig. Want in hoeverre kan je daar een gesprek mee hebben als hij vanuit zijn stoomis bijvoorbeeld er niet eens bewust van is. Dat blijft altijd heel lastig. Als iemand psychisch is en daardoor rare dingen doet of bijvoorbeeld overlast veroorzaakt of andere strafbare feiten pleegt moet je die dan als een crimineel het justitiële traject in sturen. Dit kan je ook eventueel voorkomen op een andere manier, want het is ook een heel duur traject. Er moet een advocaat bij, reclasseringswerkers, rechters, dus dat is heel duur. Terwijl je weet iemand hoort er niet thuis in een gevangenis of een huis van bewaring, maar in een kliniek of ziekenhuis.

Anna: Maar komt de Reclassering nou ook kijken bij puur en alleen overlast of moet er dan een stapje bij komen dat iemand bijvoorbeeld ook iemand intimideert of bedreigt of wat dan ook.

Ferry: Ja nee in dat geval zullen wij nog niet meteen een opdracht krijgen vanuit het ministerie van justitie of de officier. Maar je hebt wel de kans dat het sociaal wijkteam of de wijkagent met de reclasseringswerkers die hij kent gaat praten en aangeeft dit gebeurt en mensen worden er bang van en dan is er al een contact geweest. Zij hebben bijvoorbeeld contact gehad met GGNet om te kijken of zij contact krijgen met deze persoon en zo zal het kringetje zich steeds verder uitbreiden naar mate de overlast en gedrag toeneemt. Als het verder uit de hand loopt en hij begint bijvoorbeeld ook nog met lege flessen te gooien bij wijze van spreken dan wordt het steeds meer een onhoudbare situatie tot het moment dat hij wordt opgepakt. Als je dat op tijd kan ombuigen of kijken of je contact met hem krijgt en hem richting een sociaal psychiatrisch verpleegkundige te leiden of een sociaal wijkteam waar hij bij wil meewerken voorkom je een zwaarder traject.

Anna: Dus als iemand niet mee werkt, kan er eigenlijk niets worden gedaan tot het verder escaleert.

Ferry: Ja als het strafbaar wordt, bijvoorbeeld mensen bedreigen dus hij zegt tegen de buurvrouw ik maak je dood en zij doet aangifte. Dan is het een bedreiging en dan kan het een verward iemand zijn, maar het is een strafbaar feit.

Anna: En als dat dan wordt gemeld dan wordt er dus ook rekening mee gehouden dat het gaat om een verward persoon. Qua vervoer of personen die erheen gaan.

Ferry: Ja de politie die hanteert dan de E33 code en dan weten ze wat ze ongeveer kunnen verwachten. Of zij dan intern al bepaalde collega's uitzoeken ik neem aan van wel, maar misschien ook wel helemaal niet. Als die persoon in het busje naar het politiebureau wordt gebracht naar de cel bijvoorbeeld, dan wordt als het goed is ook de crisisdienst ingeschakeld. En dan komt er een psychiater of iets dergelijks even kijken wat er met die man aan de hand is. En de Reclassering komt dan in beeld op het moment dat er een in verzekeringstelling plaatsvindt. Dat is een wettelijke term voor een bepaalde fase die je ingaat.

Anna: En dan proberen jullie in gesprek te gaan met zo iemand?

Ferry: Ja dat proberen we, maar sommige geven op voorhand al aan dat ze niet gesproken willen worden. Het wordt hen gevraagd, maar ze hoeven niet mee te werken. Als ze zeggen ik wil het niet, dan gaat het ook niet gebeuren.

Anna: En voor het advies kijken jullie wat er al loopt, waar diegene al bekend is en wat diegene zelf wil en daar maken jullie een rapport van aan?

Ferry: Ja het adviesrapport noemen wij dat. Dat kan als hij mee wil werken en hij toestemming geeft kan dat een breder rapport zijn, dan mag je ook referenten raadplegen, maar je mag niet domweg iedereen maar gaan lopen vragen over deze persoon. Daar zijn regels aan verbonden. Kijk de informatie die wij zelf hebben in ons systeem, dus als iemand vaker bij ons is geweest kunnen we dan gebruiken. De politie mogen wij bevragen, maar een sociaalwijkteam mag bijvoorbeeld niet zomaar of zijn huisarts. Daarvoor moet diegene toestemming geven via een toestemmingsverklaring. En als iemand niet wil meewerken, dan mag dat niet zomaar of je moet hele hoge risico's zien.

Anna: En welke gevallen geeft zo iemand dan geen toestemming? Hebben zij dan het idee dat het advies in hun nadeel zou kunnen werken?

Ferry: Nouja sommige zijn zo gestoord die denken dat ze te maken hebben met buitenaardse wezens of noem maar op. Dat kan alle kanten op gaan. Sommige willen dat wel heel graag, want die denken dat het in hun voordeel kan werken. Die zijn er ook heel veel.

Anna: En familie?

Ferry: Hier moeten zij ook toestemming voor geven.

Anna: U doet dit soort dingen niet meer begrijp ik? Toezicht en advies en dergelijke voor mijn beeld?

Ferry: Niet meer, in het verleden ben ik wel Reclasseringswerker geweest en ook in het gevangeniswezen heb ik gewerkt, huis van bewaring enzo, dus ik zit wel in het wereldje. Maar ik ben sinds 2006 al manager.

We zijn nu weer teruggekeerd na jaren weggeweest te zijn in de huizen van bewaring. Daar gaan we nu vanaf dag 1 al proberen in kaart te brengen wat is dat voor persoon, wat is er aan de hand, wat moet er gebeuren om te voorkomen dat die weer strafbare feiten gaat plegen, hoe is die tot zijn daden gekomen, wat moet er straks gebeuren. Mensen die heel lang vast hebben gezeten, moeten re-integreren, moeten ergens gaan wonen, terug naar hun gezin. Dit moet voorbereid worden.

Anna: En jullie hebben dus ook nauw contact met de zorg als er een zorgtraject loopt?

Ferry: Als iemand bij ons onder toezicht staat en voor de rest vrij in de samenleving loopt, dus zich 1 of 2 keer per maand moet melden en af en toe een controle heeft of gedragstrainingen heeft bij de rechter en ook gesprekken heeft bij een forensische poli, dan is er altijd overleg met de behandelaars. Wij mogen niet vragen wat er inhoudelijk allemaal gebeurt qua behandeling, maar je mag wel vragen werkt die mee, komt die trouw op de afspraken of juist niet. Dat moet dan ook terug gerapporteerd worden aan de officier of aan de rechtbank.

Anna: En als iemand zich niet meldt wat gebeurt er dan?

Ferry: Dan krijgt iemand een waarschuwing en misschien nog één en als diegene dan nog niet meewerkt leggen bij dat neer bij de officier en die legt het dan terug bij de rechter. Dan heb je het over iemand die onder toezicht staat en voorwaardelijk veroordeeld is. Ik weet niet of je die term kent?

Anna: Ja dat als iemand niet aan de voorwaarden voldoet, krijgt hij bijvoorbeeld de gevangenisstraf opgelegd.

Ferry: Ja de Reclassering ziet dus toe op deze voorwaarden.

Anna: En is er dan bijna in alle gevallen toezicht of verschilt dit heel erg.

Ferry: Meestal wel, meestal wordt ook hetgeen wat wij adviseren door de rechtbank opgevolgd en als hij aangeven het toezicht is nodig en dat iemand gecontroleerd wordt op drugsgebruik of dat die behandeling volgt of begeleidt wonen misschien. Dan hebben wij toezicht variërend van een jaar tot een paar jaar. Dus zolang iemand zich aan de afspraken houdt hoeft hij dan niet te zitten bijvoorbeeld.

Anna: En wat doen jullie dan verder buiten die momenten dat iemand zich meldt dan hebben jullie contact met andere betrokkenen?

Ferry: Wij checken dan of verder alles goed gaat bij de wijkagent, sociaalwijkteam, zorgpartijen. Wij kunnen niet zo iemand in ons eentje 24 uur per dag volgen, dat denken mensen soms, maar dat is helemaal niet zo. Je hebt daarom heen een soort cirkel nodig van familie, hui

sarts, professionals die jou ook kunnen informeren, zodat jij het terug kan leggen bij de opdrachtgevers. Je hebt een netwerk opgebouwd die zich om zon cliënt heen begeeft en signalen oppikt en met elkaar communiceert hoe het gaat. Als het goed gaat spreek je dus iemand relatief weinig, maar dat wordt dus wel gecheckt.

Anna: Je hebt dan ook die 3 Reclaseringsorganisaties, maar hoe wordt dat verdeelt? Is het bijvoorbeeld zo dat als er uit gegaan wordt van een verslaving iemand bij de SVG komt.

Ferry: Op het moment dat iemand in de politiecel zit, die is aangehouden en in verzekering gesteld en vermoedens zijn er dat die drugsverslaafd is en soms weten we dat niet, dan wordt dat gedeeld aan de Reclaseringsorganisaties die op dat moment dienst hebben. Binnenkort gaan we over op een 3 RO rooster, maar tot nu toe is elke organisatie een paar dagen aan de beurt, dat hebben we afgesproken met elkaar. Dinsdag dan Reclaserings Nederland en donderdag Tactus bijvoorbeeld. Reclaserings Nederland is het grootst, Tactus SVG heeft heel veel behandel mogelijkheden en heeft een tak reclaserings en het Leger des Heils heeft dat ook voor dak en thuislozen en heeft ook een reclaseringspoot.

Anna: Maar een dak of thuisloze hoeft niet perse naar het Leger des Heils te gaan als onderdeel.

Ferry: Veel wel en veel verwarde personen zijn ook dak en thuisloos. Het Leger des Heils heeft als criterium dat er sprake moet zijn van strafbare feiten op grond van dak thuisloosheid. En voor de SVG is dat middelenmisbruik, een verslaving.

Anna: Maar u bent dan manager, komen er dan vaak mensen die aangeven dit loopt niet goed in de aanpak en dit moet anders.

Ferry: Ja dat gebeurt regelmatig en vandaar ook dat die wetten aangepast zijn en al die projecten zijn gestart. Bestuurlijk akkoord is opgesteld, dat is niet voor niets, dat is allemaal bedoelt om steeds nauwer met elkaar samen te werken in plaats van afzonderlijk van elkaar.

Anna: Merken jullie dan ook veel verschil sinds die nieuwe wet?

Ferry: Niet zo zeer sinds de nieuwe wet. We zijn hier al jaren mee bezig, naar mate je steeds meer zichtbaar bent, nauwere contacten hebt en mensen ook persoonlijk kent, dat je weet wie je voor je hebt, dat het niet alleen een mailadres is maar ook een persoon, dan communiceert dat veel sneller. En hoe meer je van elkaar weet en hoe meer inzicht je hebt in elkaars wereld hoe beter de samenwerking. Dan heb je ook geen valse verwachtingen. Mensen hebben een beeld van de Reclaserings alsof wij 24/7 mensen in de gaten houden met een verre kijker, maar dat is niet zo.

Anna: Nee je hebt dus veel contact met elkaar en kent elkaars expertise ook goed.

Ferry: Daar zijn we mee bezig om dat steeds beter te communiceren. Ik werk hier 24 jaar maar moet nog steeds iedere keer vertellen aan mensen wat we doen, heel veel mensen, functionarissen bij de gemeenten geven aan: 'Je doet iets met ex-gedetineerden geloof ik hé' en meer weten ze dan niet.

Anna: Maar rondom de sluitende aanpak waar de gemeente mee bezig is. Wordt hier dan ook over gecommuniceerd of dat er wel een bepaalde druk is van dit gedeelte ligt bij jullie en dit moet behaald worden of iets dergelijks?

Ferry: Wij zijn wel partner, hebben het convenant ondertekend, wij denken mee, doen mee aan MDO's, brengen onze cases in en werkt samen met elkaar. Je zou het vooral informatiedeling kunnen noemen, en dat mag in kader van de privacy wet, en wij helpen een goed plan van aanpak op te stellen voor een persoon.

Anna: Lopen jullie hier ook wel is tegen aan bij de aanpak, dat je iets niet kan doen in kader van de privacy wetgeving?

Ferry: Ja dat is voortdurend een hobbel. Intern, maar ook met andere organisaties die hier heel erg bang voor zijn en daardoor überhaupt niet meer communiceren bij wijze van spreken. Terwijl het best wel kan, maar je moet het kunnen onderbouwen. Je mag niet zo maar klakkeloos allemaal casussen op tafel gooien. Terwijl er bijvoorbeeld organisaties bij zitten die er helemaal niets mee te maken hebben en daar moet je wel alert op zijn.

Anna: En hebben jullie dan ook wel is dat vrienden of familie willen weten hoe iets zit of hoe het gaat en dat jullie daar niets over kunnen zeggen?

Ferry: Ja iemand die geen klant van ons is, bijvoorbeeld een vriend, dan geven wij aan sorry maar dit mogen wij met u helemaal niet delen. Sommige worden daar heel boos over en anderen zeggen gewoon dan niet.

Anna: Ja nou het heeft me al heel veel verder geholpen. U bent de eerste die ik spreek, dus het is heel veel nieuwe informatie voor mij. Ik ga het even verwerken en bepaalde dingen die u genoemd heeft opzoeken.

Ferry: Ja ik denk dat dat wel een beeld geeft van waar we nu zitten en ook als achtergrond informatie. Misschien ook leuk als je een keer bij het Veiligheidshuis kan zitten en in ieder geval reclasseringswerkers ook kan spreken. Josje is bijvoorbeeld de coördinator van het Veiligheidshuis, misschien kan zij jou ook nog verder helpen.

Anna: Ja ik ga er even naar kijken en heel erg bedankt. Ik heb er al een beter beeld van.

Ferry: Als je nog mensen nodig hebt kan ik nog mensen benaderen of die iets voor jou kunnen betekenen.

Anna: Ja super bedankt voor het meewerken en mocht het nodig zijn stuur ik u nog even een mail.

Ferry: Oke succes dag!

Anna: Bedankt dag!

Bijlage 13

Interview integraal reclasseringswerker Tactus

Geïnterviewde: Sjaak Weijenbarg integraal reclasseringswerker Tactus – Respondent 4

Interviewer: Anna Evers

Locatie: Doesburg

Middel: Teams

Hoofdcodes: Aanpak Zutphen

Subcodes:

Bruin = Adviserende rol Veiligheidskamer

Zwart = Pilot Extreme Woonoverlast

Hoofdcodes: Rol Reclassering

Subcodes:

Paars = Toezicht

Oranje = Expertise vrijwillig kader

Blauw = Risicobeginsel veelplegers

Roze = Financiering

Bruin = Adviserende rol Veiligheidskamer

Geel = Uitstromen PI

Grijs = Werkstraffen

Zwart = Pilot Extreme Woonoverlast

Bordeaux rood = Straf of zorg

Overig:

Groen = functie

Rood = overbodig

Anna: Hallo goedemorgen. Hoort u mij?

Sjaak: Ik hoorde je nog niet maar nu wel. Goedemorgen!

Anna: Ik zal eerst even wat vertellen over mijn onderzoek, want ik weet niet of u daar al een beeld van heeft?

Sjaak: Nee

Anna: Ik doe onderzoek voor het Lectoraat Waarde van Reclasseren en zij hebben meerdere onderzoeken lopen voor de Reclassering om te kijken wat de waarde is van het reclasseringswerk en of dit eventueel vergoot kan worden. Mijn onderzoek gaat dan in op de aanpak van verwarde personen die overlast veroorzaken in de gemeente Zutphen. Ik heb nu een algemeen beeld van de aanpak, dus ik heb gekeken welke organisaties erbij betrokken zijn en ik heb mij verdiept in de bouwstenen. Nu wil ik mij meer gaan richten op de Reclassering en wat de rol van de Reclassering is in het geheel. Ik heb hier al wat over gevonden, maar wil dit graag door middel van gesprekken met respondenten nader onderzoeken. Dus ik wil graag een duidelijk beeld krijgen van de werkwijze, hoe de samenwerking geregeld is en of er eventueel iets is waar de Reclassering meer in zou kunnen betekenen voor de gemeente bijvoorbeeld.

Sjaak: Nou leuk ik ben benieuwd.

Anna: Want wat is uw functie precies?

Sjaak: Ik ben nu integraal reclasseringswerker bij Tactus Reclassering en ik neem onder andere deel aan het persoonsgebonden aanpak overleg van de gemeente Zutphen. Dat gaat dan onder andere over verwarde personen.

Anna: Daarmee bedoelt u het overleg van de Veiligheidskamer?

Sjaak: Ja in de gemeente Zutphen houdt dat in dat verwarde personen daar worden aangemeld en veelal zijn dat ook personen die in aanraking komen met justitie. Dat zijn veel overlast plegers en één keer in de maand vindt er dan overleg plaats in de Veiligheidskamer. Daar zit ik dan bij met justitie, OM, politie, verschillende zorginstanties. En dan wordt er overlegd wat de mogelijke aanpak kan zijn.

Anna: Maar dat is dus in ieder geval één keer in de maand, maar die worden ook nog wel eens bij elkaar geroepen in een crisissituatie toch?

Sjaak: Als het dringend is dan kan het inderdaad zijn dat de voorzitter van de Veiligheidskamer eerder een overleg plant. Dit is dan eigenlijk met de direct betrokkenen. Het maandelijks overleg is meer op afstand en ik spreek dan namens de Reclassering, maar het kan ook zijn dat een andere collega betrokken is bij die casus. Ik spreek dan trouwens naar Tactus Reclassering, want Reclassering Nederland zit daar ook bij. Ik kijk dan vooral wat weten wij over die klant, is hij bekend bij ons en wat hebben wij al geprobeerd. Wat werkte wel, wat werkte niet, wat zijn nog mogelijke opties ten aanzien van eventuele interventies van de Reclassering in combinatie met de problematiek die dan wel of niet bekend is.

Anna: En bij verwarde personen is er vaak wel sprake van een verslaving ook neem ik aan en komt dat wel in de meeste gevallen bij jullie terecht als Tactus.

Sjaak: De meeste zijn wel bij ons in beeld inderdaad, omdat veel toch wel in combinatie is met een verslaving en ernstige psychiatrie en dat komt toch al wel snel bij ons. En de meeste zijn ook bekend bij ons bij ons FACT-team en dat is dan bemoeizorg. Het lijntje met ons is dan toch wel kleiner dan met Reclassering Nederland.

Anna: Oke en buiten het overleg om bent u dan ook toezichthouder of welke andere dingen neemt u dan op zich?

Sjaak: Ja dat doe ik ook. Het kan zijn dat die klanten in de vroeghulp zijn geweest bij ons of dat ze in toezicht lopen bij ons.

Anna: En toezicht verloopt dat niet heel moeizaam met een verward persoon, want iemand moet wel de afspraken nakomen en meewerken neem ik aan.

Sjaak: Ja dat vergt voornamelijk bij verwarde personen wel maatwerk ja. En als iemand de afspraken niet nakomt waar ligt dat dan aan, is dat onmacht of onwil. Wil iemand niet of kan iemand niet. En als iemand niet kan dan ga je kijken wat is er nodig dat iemand wel kan. Soms resulteert dat er wel in dat je het toezicht terugstuurt en het advies aan de rechtbank dat er wel een zwaarder kader komt en een uitgebreider pakket aan bijzondere voorwaarden.

Anna: En als die toezicht loopt bij een verward persoon, dan hebben jullie ook veel contact met de zorginstanties? Dat er gekeken wordt hoe het op dat gebied verloopt, het zorgtraject?

Sjaak: Ja nou ja op het moment dat iemand in zorg is, heb je nauwe afstemming met de zorg. Iemand houdt zich niet aan de afspraken of voorwaarden en wat is jullie inschatting, waar ligt het volgens jullie aan? Wat is jullie advies om in te zetten.

Anna: Hebben jullie ook een protocol of iets voor wanneer je een opdracht teruggeeft, bijvoorbeeld bij 2 keer niet melden of iets dergelijks. Of verschilt dit heel erg per geval, want dat zal bij een verward persoon wel minder snel gebeuren of niet?

Sjaak: Ja dat ligt heel erg aan welk risico op delicten er is. Hebben we het bijvoorbeeld over diefstal of hebben we het echt over geweldsdelicten. Het ligt ook aan het kader, is het TBS of is het een voorwaardelijke veroordeling. Het ligt ook aan werken, ook aan klant. Ik denk wel dat je kan stellen dat SVG, waar Tactus bij hoort over het algemeen een langere adem heeft, dus langer doorgaat en meer kijkt naar de onmacht en minder naar de onwil.

Anna: Ja bij mij gaat het dan specifiek om overlast, want het komt bij jullie in beeld als er echt een aanhouding is en een justitieel traject toch?

Sjaak: Ja op het moment dat er een aangifte wordt gedaan en dat iemand veroordeelt wordt en dat kan dus ook voor overlast, dan komt de Reclassering in beeld.

Anna: En dan weten jullie van te voren ook vaak al wel dat het gaat om een verward persoon en daar wordt dan ook rekening mee gehouden?

Sjaak: Ja door het overleg in de Veiligheidskamer zijn wij vaak al op de hoogte en weten wij oh dit is een klant die daar besproken wordt. Dus daar moeten we even wat meer disciplines bij betrekken en meestal begint dat bij meldingen vanuit een wijkagent. Om te kijken welke zorg is al betrokken en daar contact mee te leggen en daar ook adviezen in te winnen. Wat is nou noodzakelijk bij deze man.

Anna: Dus in de meeste gevallen weten jullie al van deze persoon af of kennen jullie de casus al een beetje.

Sjaak: Ja als het echt om overlast plegers gaat meestal wel ja.

Anna: Omdat dat dan vaker opnieuw gebeurt en vaak al bekend is.

Sjaak: Ja en met name omdat dat dan al door zorg en gemeente is gemeld in dat overleg.

Anna: En wordt er ook wel is buiten dat overleg door bijvoorbeeld een sociaal wijkteam of een gemeente hulp gevraagd. Dat zij bijvoorbeeld aangeven jullie als Reclassering hebben kennis op dit gebied of expertise en er om advies wordt gevraagd of dat er samen wordt gewerkt op een bepaalde manier? Bijvoorbeeld dat iemand direct even opbelt en om jullie kennis vraagt?

Sjaak: Dat gebeurt eigenlijk zelden wat jij aangeeft. Dat is meestal via het overleg.

Anna: Want je zou denken dat de Reclassering misschien meer kennis heeft hoe om te gaan met een bepaalde doelgroep of meer kennis heeft op bepaalde gebieden. Dat je gebruik kan maken van elkaars expertise, maar dat is dus alleen in het overleg.

Sjaak: Ja op dit moment wel.

Anna: Oke en de Reclasserin

g werkt in het gedwongen kader met die stok achter de deur dat je de opdracht kan teruggeven, maar doen jullie ook dingen preventief in het vrijwillig kader?

Sjaak: Wij moeten wel echt een opdracht hebben vanuit Justitie en als het echt om preventief gaan dan is het in het overleg om advies te geven wat is nodig.

Anna: Ja want je hebt ook het wijkgerichte werken toch is dat niet soms preventief of met pilots die opgesteld worden waar de Reclassering wat in betekent.

Sjaak: Ik denk dat wij dat op dit moment niet, want ik weet niet wat het is wijkgericht werken. Er lopen wel pilots in de PI, maar goed dan is er ook al een strafbaar feit geweest. Dan hoeft er niet direct een opdracht te zijn van Justitie, maar dan kijken we wel samen met de PI wat is een goed traject om uit te stromen.

Anna: En dan wordt er in de PI al gekeken wat is dit voor iemand, wat wil die en wat kan die? Met een PI hebben jullie dan ook veel contact?

Sjaak: Ja dan proberen wij een PI wel te adviseren ja.

Anna: Als Reclassering helpen jullie ook bij de werkstraffen en wat houdt dat precies in.

Sjaak: Ja op de voorwaarden controleren wij, maar dat is wel een andere interventie, want dat is echt een straf. Wij krijgen die opdracht binnen van het Openbaar Ministerie van deze man moet 30 uur werken en dan roepen wij die man op. Dan geven wij aan wij verwachten jou maandag en jij komt maandag, woensdag en vrijdag werken van dan tot dan. Wij koppelen dan de persoon die de werkstraf moet doen aan de instantie die de werkstraf mogelijkheden heeft. En wij controleren dan of iemand de uren heeft gemaakt of niet. Wij zijn de schakel tussen het OM en de veroordeelde en de instelling die de werkstraf aanbiedt.

Anna: Oke en het samenwerken met andere partijen is dus volgens u vooral in de overleggen en daarbuiten kan er wel eens contact zijn, maar het komt vooral neer op de Veiligheidskamer?

Sjaak: Dat ligt er heel erg aan op het moment dat er een reclasseringtoezicht is dan hebben wij wel, nou ja zon toezicht duurt 2/3 jaar en dan hebben wij wel constant overleg met de betrokken partijen en anders in het maandelijks overleg.

Anna: 2/3 jaar dat is best een lange periode, is dit ook wel is korter? Als het gaat om kleine delicten of iets dergelijks of is er meestal dan geen toezicht?

Sjaak: Het kan ook een proeftijd zijn van een jaar, maar dat is vaak voorwaardelijk. Dus als iemand zich aan de voorwaarden houdt wordt iemand niet veroordeelt. Maar meestal is het 2 jaar en anders 3 jaar.

Anna: En dan moeten zij zich melden en wordt gekeken hoe het verloopt. Het zal wel per persoon veel verschillen hoeveel je ermee te doen hebt.

Sjaak: Ja dat verschilt erg per persoon en gemiddeld spreken wij iemand om de 2 weken. Bij een hoger risico profiel is het elke week en bij een lagere risicogroep is dat om de maand. En dan is het ook afhankelijk van de voorwaarden, de problematiek of er hulpverlening betrokken is en hoeveel.

Anna: Maar kan het ook zijn dat er eerst gekeken wordt of het toezicht voldoende is en hoe het loopt en als jullie de opdracht teruggeven iemand verplicht een zorgtraject moet doorlopen? Dus niet dat de stok achter de deur straf is, maar bijvoorbeeld zorg.

Sjaak: Als wij het teruggeven aan de rechter dan is echt het advies om het voorwaardelijke deel, dus bijvoorbeeld de 2 weken gevangenisstraf of een week taakstraf, ten uitvoer te leggen. Omdat iemand zich niet aan de voorwaarden houdt. Bij 90 procent van het toezicht dat wij hebben zit er een zorgtraject aan vast en daar houdt iemand zich dan meestal ook niet aan. Meestal als wij iemand terugsturen naar de rechtbank, dan is dat omdat die zich niet aan de voorwaarden van het zorgtraject houdt. En wij doen dat minder als iemand zich niet aan de meldplicht houdt.

Anna: Oke maar als het zorgtraject dus niet goed loopt en de opdracht wordt teruggeven waardoor iemand alsnog de taakstraf moet doen bijvoorbeeld dan heb je uiteindelijk alsnog dat diegene eigenlijk zorg nodig heeft maar daar niet op uit komt toch? Dan vervalt iemand snel weer terug naderhand of zien jullie dat niet vaak?

Sjaak: Ja er is constant een afweging van wat is nodig en op het moment dat wij nu een voorwaardelijk persoon krijgen en er is een ambulante behandel verplichting, maar dat lijkt te licht om echt die zorg goed aan te kunnen pakken. Dan gaat het terug en doen wij advies aan de rechtbank van ja we zien wel dat er zorgen zijn en dat wij het hier moeten, maar dat kan niet in dit kader. Wij willen dat wel doen met de klinische voorwaarden, dus dat iemand een kliniek in kan, maar daar moet ook het delict naar zijn. Op het moment dat iemand een diefstal pleegt, dan kun je hem niet klinisch laten opnemen. Maar dan kunnen wij ook niet doorgaan met de ambulant behandelverplichting, want dat werkt dan ook niet.

Anna: Maar als iemand dus vaker overlast veroorzaakt, maar het zijn elke keer kleine delicten, dan kan je niet een groot traject opstarten en als iemand dan niet meewerkt dan geef je die opdracht elke keer terug? Loopt het dan in een cirkel of hoe werkt dat?

Sjaak: Nee, want er wordt gekeken naar het risicobeginsel door de Reclassering en de rechtbank. Dus als jij voor het eerst in aanmerking komt door diefstal wordt het waarschijnlijk geseponeerd, de tweede keer dan krijg jij een taakstraf, de derde keer, het wordt steeds zwaarder. En op een gegeven moment kom je in een traject waarbij je meerdere reclasseringtoezichten hebt gehad bij ons, maar dan moesten we het iedere keer negatief terugsturen. Dus iemand houdt zich niet aan de voorwaarden of afspraken. Dan kom je op een gegeven moment in aanmerking voor de ISD maatregel, dan moet je volgens mij 5 keer veroordeeld zijn in 1 jaar voor een zelfde delict, dan krijg je dit opgelegd. Dat betekent dat je 2 jaar lang detentie in moet, maar in die 2 jaar wordt continu geprobeerd om te resocialiseren. Dus dan kun je wel naar een kliniek, dan kun je wel naar langdurige hulpmiddelen.

Anna: Dat zijn dus eigenlijk de veelplegers?

Sjaak: Ja.

Anna: Ja ik dacht anders loopt het elke keer zo rond en wordt iemand niet geholpen bij de kern in dit geval bijvoorbeeld zorg die eigenlijk noodzakelijk is.

Sjaak: Nee zolang iemand blijft recidiveren, dan kan je blijven opschalen.

Anna: En hebben jullie dan ook echt vaak te maken met verwarde personen of valt dat wel mee? En is het vooral de politie die er naar toe moet en dat het daar stopt, omdat er geen proces begint te lopen?

Sjaak: Op het moment dat de politie in het overleg met de Veiligheidskamer aangeeft we moeten heel vaak naar deze persoon toe kunnen we daar niet iets mee, dan adviseren wij wel. Kijk waar aangifte gedaan kan worden, kijk waar iemand veroordeeld kan worden en dan kunnen wij kijken of we iemand in het gedwongen kader kunnen krijgen. En hem daarmee de hulpverlening in kunnen krijgen, dus dat gebeurt wel veel bij verwarde personen. Want je ziet dat deze mensen niet in zorg komen via de normale weg, dus dan probeer je uiteindelijk maar iemand via het gedwongen kader binnen te krijgen.

Anna: En dat dringt wel bij hen door, want in hoeverre is iemand bewust van wat die doet en hoe het gedwongen kader werkt als diegene heel verward is.

Sjaak: Ja bij verwarde personen is het altijd wel een hele dunne lijn inderdaad tussen macht en onmacht. Maar op het moment dat wij ze echt binnen krijgen en die onmacht wordt groter dan hebben wij vaak ook sneller een arts erbij die kan beoordelen of iemand misschien in een zorgmachtiging opgenomen moet worden. Op dat moment hebben wij ook geen verantwoordelijkheid meer, omdat het echt op zorg en gezondheid van de klant gaat en niet meer om gevaar voor recidive.

Anna: En bij de gemeente hebben ze het dan over de sluitende aanpak van verwarde personen en hier zijn die bouwstenen dan voor opgesteld. Er wordt dan gekeken hoe op alle gebieden de aanpak zo sluitend mogelijk gemaakt kan worden, maar wordt de Reclassering daar ook bij betrokken? Zeg maar dat er gekeken wordt wat er anders kan of waar eventueel de aanpak beter kan specifiek op het gebied van verwarde personen?

Sjaak: De gemeente Zutphen betreft ons daar wel heel actief bij. In de Veiligheidskamer wordt tijdens dat overleg de casus beoordeelt en als er dan nog extra overleg is met de betrokken partijen dan worden wij daar ook bij betrokken.

Anna: Op mij komt het nu wel over dat de Reclassering wel een redelijke rol heeft in de aanpak bij verwarde personen.

Sjaak: Ja dat blijft meestal wel als het feiten zijn, zijn het vaak lichte feiten en dan blijft het dan wel een adviserende rol als Reclassering. En dan vaak het adviseren van de gemeente en politie. En dan snap ik dat de gemeente zegt dat wij niet echt een rol hebben, maar wij hebben op dat moment ook geen opdracht vanuit hun, maar een opdracht vanuit een Openbaar Ministerie.

Anna: Ja het Lectoraat is vooral benieuwd naar de waarde van de Reclasseren en zou die vergroot kunnen worden. En heb jij bijvoorbeeld persoonlijk dat je denkt op dit gebied zou de gemeente of een wijkagent meer kunnen hebben aan onze expertise. En dat dit nu nog niet benut wordt of heeft u het idee dat bepaalde expertise van de Reclassering nog zou kunnen bijdragen aan de aanpak van verwarde personen?

Sjaak: Ik heb twee jaar terug ben ik overgestapt naar Tactus in Zutphen, daarvoor heb ik bij Reclassering Iriszorg in Nijmegen gewerkt. En daar was die aanpak wel wat meer gestroomlijnd en daar werd de Reclassering ook wel ingezet voor justitie betrokken was. Daar werden wij ook wel in opdracht van de gemeente op overlastgevers afgestuurd. Omdat wij gewend zijn om met die problematiek om te gaan. Wij kunnen voor die verwarde personen wel een gesprekspartner zijn en daar werd dus wel vanuit de gemeente opdracht gegeven en dat kon echt wel werken.

Anna: Maar dan ging het dus om een verward persoon en werd er gevraagd of jullie er langs konden gaan om te kijken of jullie een gesprek konden aanknopen en konden doordringen tot die persoon op een bepaalde manier?

Sjaak: Ja dat was bijna een reclasseringstoezicht in het vrijwillig kader wat dan ingezet werd. Maar Nijmegen is een linkse gemeente en Zutphen is een hele rechtse gemeente. Daar stelden zij ook veel geld beschikbaar ervoor en werd de Reclassering ook betaald om aanwezig te zijn bij het overleg. In Zutphen is dat allemaal niet.

Anna: Ja het komt uiteindelijk natuurlijk ook aan op financiering en waar de gemeente dit aan uitgeeft. En welke trajecten ze willen en kunnen starten. Maar je had wel het idee dat dit echt werkte en zin had om daar langs te gaan in het soort van vrijwillige kader?

Sjaak: Ik denk het wel. We konden daar echt bemiddelen tussen de buurt, persoon waar het om ging, gemeente, woningbouw. Daar hadden we wel echt een positieve functie.

Anna: Maar wordt een sociaalwijkteam er dan niet bij geroepen in z'n situatie om te bemiddelen? Gaan zij er bijvoorbeeld niet al langs om contact te krijgen met die persoon of met anderen uit de buurt?

Sjaak: Ja dat is ook in Zutphen de bemoeizorg. Die mensen doen goed werk, maar als iemand echt overlast pleegt hebben zij onvoldoende kennis van het forensisch kader. Dus onvoldoende weten wanneer je wel of niet kan opschalen. Ik heb daar ook wel

contactgegevens van als je dat zou willen, maar dat houdt op een gegeven moment op als iemand niet wil. Als iemand de deur niet open doet komen zij ook niet binnen.

Anna: Maar bij jullie als reclasseringswerken in Nijmegen hield het ook op toch neem ik aan als de deur niet open werd gedaan, want dat was ook vrijwillig begreep ik.

Sjaak: Ik denk dat wij in die zin op dat moment geluk hadden dat wij van de Reclassering waren. Dus dat legt meer gewicht in de weegschaal, wat ervoor kon zorgen dat men wel de deur open deden. Of het was zo dat wij al contact gehad hadden met die mensen in het verleden. Er een goede werk alliantie was geweest en wij al een andere ingang hadden.

Anna: Ja want jullie hebben zoals je zelf aan gaf als Reclassering wel verstand van dit soort problematiek en misschien ook meer van de doelgroep, maar daar wordt dus eigenlijk niet qua vrijwillig kader of preventief veel mee gedaan? In Zutphen tenminste.

Sjaak: Ja niet naast de adviserende rol die wij hebben in het overleg van de Veiligheidskamer.

Anna: Ja het klinkt wel of je hier meer mee zou kunnen en je deze expertise als gemeente wel meer zou kunnen inzetten in bepaalde situaties. Tenminste op mij komt het over dat de aanpak in Nijmegen best effectief kan zijn en ervoor kan zorgen dat het niet verder escaleert. En het dus kan voorkomen dat iets erger wordt.

Sjaak: Ja absoluut. Dat was daar effectief, maar dat lag ook aan de gemeente en toch ook wel aan de Iriszorg. Ik merk dat Tactus daar meer terughoudend in is.

Anna: Welk verschil merkt u dan vooral?

Sjaak: Ja Iriszorg is regio Arnhem en Nijmegen en Tactus is deze regio. Het is allebei verslavingszorg, maar wel echt andere organisaties. Er zit dus wel echt verschil in, want ze hebben echt een andere missie en andere visie. Allebei werken ze voor de SVG, maar er zit wel degelijk verschil in.

Anna: En kijkt de gemeente ook naar anderen gemeenten zoals in dit geval Nijmegen hoe zij het doen en hoe hun aanpak werkt. Leren zij bijvoorbeeld van elkaar of dat ze kijken wat werkt daar goed of weet u dat niet?

Sjaak: Ja dat gebeurt wel. Ook zon Veiligheidskamer in Zutphen loopt op een gegeven moment tegen de grenzen aan als de financiering er niet meer is. Zij willen het misschien best ook wel zo zoals het in Nijmegen is geregeld, maar als de Gemeenteraad dat niet wil betalen of weet niet precies waar dat vandaan komt, dan houdt het voor hun natuurlijk ook op.

Anna: Ja je kan natuurlijk wel bepaalde dingen willen en denken dit kan de aanpak verbeteren, maar het moet natuurlijk ook bekostigd kunnen worden. Dat lijkt me ook best wel lastig als gemeente al die afwegingen.

Sjaak: Ja absoluut. En op welk punt ben jij nu in de onderzoek?

Anna: Ja ik heb nu gekeken zoals ik zei hoe alles in Zutphen een beetje geregeld is en hier heb ik dan ook een gesprek over gehad met Dominique Meijer Beleidsontwikkelaar Zorg en Veiligheid en Bert van der Laan Nazorg coördinator ik weet niet of u die kent? Bert zit volgens mij wel is bij de Veiligheidskamer. En nu ben ik dan net begonnen met de interviews met reclasseringswerkers of mensen die hier mij meer over kunnen vertellen. Het lectoraat is dan vooral benieuwd naar of er een gat is die de Reclassering kan vullen of de Reclassering

haar waarde kan vergroten. Dus zou bijvoorbeeld de expertise van de Reclassering op dit of dat gebied ingezet kunnen worden.

Sjaak: En heb je goede literatuur op dit gebied kunnen vinden? Ken je het boekwerk in het gedwongen kader?

Anna: Nee eigenlijk niet.

Sjaak: Ja want daar staat wel heel veel literatuur en onderzoeken vanuit de Reclassering in.

Anna: Oh dat is wel interessant, want ik vind het best moeilijk om goede literatuur over de Reclassering te vinden. En wat was de naam in het gedwongen kader?

Sjaak: Ja werken in het gedwongen kader. Het is wel algemeen, zo staan er wel dingen rondom verwarde personen in benoemd, maar het is niet gericht op de aanpak in Zutphen. Dat boek is van het Lectoraat werken in het gedwongen kader van de Hogeschool Utrecht. Die beschrijven daar wel echt in wat de aanpak in het algemeen is van de Reclassering bij bijvoorbeeld verwarde personen.

Anna: Ja is soms lastig om de goede informatie te vinden en je moet het maar net weten. Ik merk wel dat ik het meeste heb aan dit soort gesprekken, dus ik hoop dat ik nog meer mensen erover kan spreken.

Sjaak: Want ben ik de eerste die je spreekt van de Reclassering?

Anna: Nee u bent de tweede. Ik heb hiervoor gesproken met Ferry van Aagten, ik weet niet of u die kent?

Sjaak: Ah oke interessant.

Anna: Nou ik ga in ieder geval opzoek naar dat boek ook, bedankt voor de tip.

Sjaak: Ja ik hoop dat ik je verder heb kunnen helpen, want ik heb zo een afspraak.

Anna: U heeft me al een heel stuk verder geholpen en een heleboel informatie gegeven, dus heel erg bedankt hiervoor. Mocht ik nog een vraag hebben dan kan ik u ook nog een mail sturen als dit mag.

Sjaak: Ja zeker dat mag altijd en nog heel veel succes met je onderzoek.

Anna: Ja komt goed en nog een fijne dag!

Sjaak: Jij ook, dag.

Bijlage 14

Interview toezichthouder bij de SVG in Den Haag

Geïnterviewde: Jamal Elwali toezichthouder bij de SVG in Den Haag- Respondent 5

Interviewer: Anna Evers

Locatie: Doesburg

Middel: Teams

Hoofdcode: Aanpak Zutphen

Subcode: Bruin = Adviserende rol Veiligheidskamer

Hoofdcode: Rol Reclassering

Subcodes:

Paars = Toezicht

Oranje = Expertise vrijwillig kader

Blauw = Problemen gedwongen kader

Roze = Second best

Bruin = Adviserende rol Veiligheidskamer

Geel = Behapbaar

Grijs = Maatwerk

Zwart = GGZ behandeling

Overig:

Groen = functie

Rood = overbodig

Anna: Hallo met Anna Evers spreekt u wij hadden contact gehad via de mail.

Jamal: Hallo Anna!

Anna: Ik weet niet of u al weet wat ik onderzoek en of u daar een beeld bij heeft?

Jamal: Ik heb begrepen dat het gaat om de reclasseringsinzet bij verwarde personen.

Anna: Ja klopt en ik heb mij dan gericht op de gemeente Zutphen. Tot nu toe heb ik uitgezocht welke organisaties er komen kijken bij de aanpak. Zo heb ik de bouwstenen uitgewerkt en respondenten van de gemeente gesproken. Hierna ben ik verder ingegaan op de rol van de Reclassering en ik hier heb ik 2 respondenten over gesproken. U bent de derde dus.

Jamal: Maar niet in die omgeving, want ik kom heel ergens anders vandaan?

Anna: Dat maakt niet uit. Want ik wil eigenlijk een rol krijgen van de rol van de Reclassering en het meeste zal overeen komen. En ik kan er misschien ook juist van leren over hoe jullie te werk gaan. Want wat is uw functie precies en waar bent u werkzaam?

Jamal: Ik ben toezichthouder en ik werk nu 14 jaar in de forensische zorg, waarvan 11 jaar als toezichthouder. Wij vallen onder Den Haag, maar onze standplaats is Leiden. Maar ik werk in een spreeklocatie in Gouda.

Anna: Oh oke. En toezichthouder houdt dan in dat u verschillende mensen heeft waar u contact mee heeft en dan kijkt u hoe het verloopt.

Jamal: Ja klopt. Wat wij eigenlijk doen is het uitzetten van wat nodig is van de zorg en zorg dragen dat we de rode draad oppakken en monitoren gaat het zoals we graag zouden willen dat het gaat. Is dit haalbaar of moeten we meer inzetten.

Anna: Oke en meestal heeft zo iemand dan een zorgtraject lopen en daar hebben jullie dan ook veel contact mee?

Jamal: Ja maar dat is ontzettend lastig. Wij worden er vaak bij betrokken uit wanhoopsdaad. Wij weten niet wat wij met deze persoon aan moeten en hij heeft iets begaan denk mee. Het vervelende daarvan is dat het best moeilijk afstemmen is. In die zin, hoe meer partijen hoe meer moeilijker het ook gewoon is. Je hebt allemaal verschillende rollen en petten op.

Anna: Ja dat kan ik mij voorstellen.

Jamal: Ja je bent snel geneigd om te zeggen vanuit de theorie jullie doelen komen met elkaar overeen. Dus iedereen heeft hier een rol in, terwijl in de praktijk blijkt het helemaal niet zo te werken.

Anna: Oke maar dan is die opdracht er dus en er is toezicht opgelegd vanuit de Reclassering?

Jamal: Ja nee het zit zo, een verwarde persoon word je over het algemeen niet van de één op andere dag. Dus daar gaat meestal een psychisch iets aan vooraf en meestal is diegene dus bekend bij de GGZ en dat je in meer of mindere mate zorg mijdend bent. Maar dat iemand bekend is bij de GGZ is in de meeste gevallen wel zo. Wat je dan krijgt vanuit de Reclassering hebben wij geen contract met de reguliere GGZ, maar alleen met de forensische GGZ. Dat maakt het best wel complex en lastig. Ene kant wel met elkaar samenwerkt, maar aan de andere kant heb je niet volledig de ruimte om je volledige input te geven in die behandeling. Bij een forensische behandeling kan je zeggen ik wil dat hier en daar bij stil wordt gestaan. Als het gaat om een reguliere GGZ behandeling dan kan dat soms wel en soms niet. Het juist die willekeur en gebrek aan duidelijkheid die je juist niet wil hebben in zulke casussen. In zulke casussen vind ik het juist belangrijk dat er duidelijkheid is. Wie is waarvoor

verantwoordelijk, wie heeft welke rol en wat kan wel en wat kan niet. Ik vind niet dat op het moment dat iemand verward is we nog met elkaar moeten gaan rollebollen en kijken komen we wel of niet tot elkaar. En wat vindt het psychiater daarvan en kan hij zich hier wel of niet in vinden. Dat maakt het heel erg lastig.

Anna: Oke. Ja want hoe mijn beeld een beetje is door de vorige gesprekken is dat er overleggen zijn in de Veiligheidskamer en hierin geeft de Reclassering advies. Daarbuiten komt de Reclassering in beeld op het moment dat er een opdracht binnen komt vanuit justitie. Klopt dat?

Jamal: Ja dat werkt bij ons ook zo. Op het moment dat er een opdracht ligt, dan kunnen wij daar wat mee.

Anna: En daarbuiten hebben jullie niet op preventieve of vrijwillige basis ook een rol?

Jamal: Ergens wel, want je maakt altijd deel uit van het Veiligheidshuis. Al die zorgcasussen en al verwarde personen worden ook in het Veiligheidshuis besproken.

Anna: Oke nee dan komt dat overeen. En daar zit dan dus iemand van jullie bij en ook van de andere Reclasseringsorganisaties?

Jamal: Ja iemand vanuit de Reclassering en ik weet niet of alle 3 Reclasseringsorganisaties er bij zitten, maar van ons van Fivore wel.

Anna: En wat is de rol van de Reclassering dan bij zoon overleg? Wat brengen zij in, hun kennis en expertise neem ik aan?

Jamal: Ja kennis en expertise. Ze kijken in het systeem heeft iemand een voorgeschiedenis bij de Reclassering. Hoe is dat dan gegaan, zijn er succeservaringen of juist dingen waar rekening mee moet worden gehouden. Iedereen doet dat vanuit zijn eigen rol.

Anna: En komen verwarde personen dan ook eerder bij jullie terecht of ook bij Reclassering Nederland?

Jamal: Licht eraan. Dat kan, durf ik niet te zeggen. Ik heb alleen zicht wat bij ons binnen komt. En meestal als er vermoedens zijn van drugs en alcohol komen zij bij ons binnen inderdaad.

Anna: En bij jullie loopt er altijd een zorgtraject naast? Dus dat er naast het toezicht ook zorg loopt.

Jamal: Dat maakt standaard onderdeel uit van onze manier van werken. Maar wat het probleem is, dat wij niet altijd de middelen hebben om met deze doelgroep om te gaan. Waarom, omdat op het moment dat er klinische zorg is geïndiceerd en deze is niet door de rechter uitgesproken, dan kunnen we dat nooit doen. Om heel eerlijk te zijn ben je dus met een zorgplan bezig, maar kan je niet doen wat de lading dekt. Ik kan er niks anders van maken dat je dan aan het pappen en nathouden bent. Iedereen wil klinisch, maar klinisch is niet mogelijk, we hebben te maken met een verward persoon, dus we gaan het maar zo doen. En ik vind persoonlijk dat dit nooit mag. We moeten met een degelijk plan van aanpak komen die de lading dekt.

Anna: Klinisch mag dan niet omdat het delict of het strafbare feit niet groot genoeg daarvoor is?

Jamal: Precies het moet worden uitgesproken door een rechter vanuit ons. Terwijl de GGZ kan vanuit haar kant wel weer dingen, maar wij kunnen niet aanmelden bij het GGZ. Iemand moet daar al lopen en we kunnen ook geen traject bij het GGZ verplicht maken. Hoe het nu geregeld is, is gewoon niet ideaal.

Anna: Dus iemand is dan vaak bekend, maar komt niet altijd op de juiste plek terecht.

Jamal: De ene leunt op de ander en juist in deze moeilijke casussen. Dat is best frustrerend.

Anna: Ja dat geloof ik.

Jamal: Ja want dan krijg je wat moeten we hiermee, ja doe maar de Reclassering en dan gaat de Reclassering meedenken. Diegene is al verward en krijgt dan ineens 100 afspraken, dan overziet diegene het ook niet meer. Hij moet bij de Reclassering komen, de GGZ, hij begrijpt niet eens waar die voor bij jou of bij die ander komt. Het klinkt leuk met elkaar samenwerken, maar als je gaat kijken naar de praktijk is het wat weerbarstiger.

Anna: Maar de GGZ kan er dan ook niet veel mee, omdat iemand vrijwillig moet willen meewerken?

Jamal: Ja en eigenlijk is dat een tekortkoming van de GGZ zelf. Wij hebben daar het antwoord niet op. Ik denk dat een groot gedeelte van de oplossing ligt bij het feit dat verwarde personen makkelijker moeten worden opgenomen. Maar omdat zij problemen ervaren met crisisdiensten, plaatsingen en weet ik het wat worden zij ook creatiever. Dan gaan ze andere dingen proberen, zoals onze betrokkenheid en laten we dit of dat doen. Eigenlijk komt het erop neer dat als wij vinden dat iemand klinisch moet worden opgenomen, dit niet altijd wordt opgevolgd. Dat is heel vervelend, want daardoor weten veel collega's niet goed wat ze doen. Je gaat je best doen, houdt je hart vast en hoopt dat het niet fout gaat.

Anna: Maar het is dan eigenlijk wachten tot het escaleert en er wel ingegrepen kan worden?

Jamal: Ja het is niet dat het helemaal niet werkt, want je zet wel interventies op verschillende gebieden. Je gaat proberen ervoor te zorgen dat het niet erger wordt, maar het dekt niet de lading. Idealiter haal je iemand naar binnen en stel je in op medicatie en probeer je hem via daar weet buiten te krijgen. Natuurlijk niet langer dan nodig. Maar dat kunnen wij per definitie niet doen als het niet wordt opgelegd.

Anna: Nee precies, jullie moeten er een opdracht voor hebben.

Jamal: Ja precies. Als we het hebben over iemand die verward is en hij krijgt intensieve forensische ambulante behandeling, dan hebben we het over maximaal 1 uur per week. Dus 1 uur in de week zegt de behandelaar 'hoi' en dan nog even koffie drinken en wat verwacht je daar nou van. In theorie klinkt het, maar in de praktijk werkt het niet.

Anna: Maar een rechter mag het natuurlijk ook niet zomaar opleggen, klinische opname neem ik aan.

Jamal: Nee dat is gewoon zo geregeld. Maar waar het om gaat wij zijn zorgprofessionals, wij hebben de eed afgelegd en zijn er niet om mensen te pesten. Dus ik vind dat jij als gemeente zijnde met de Reclassering met de GGZ uiteindelijk op dat punt komt dat iemand voldoet aan de criteria voor verwarde persoon je dan ook moet kunnen doorzetten. En als dat niet kan is

dat een gegeven. Maar nu zijn we ons in allemaal bochten aan het wringen en weet ik veel wat en je ziet ook heel veel ellende ontstaan.

Anna: Ja dat lijkt me best wel lastig.

Jamal: Ook omdat de focus vaak ligt op de theorie en daarom dacht ik ik wil nu wel mee doen. Ik zeg niet dat dit de waarheid is, maar het is wel een onderdeel van het proces. We hebben allemaal hetzelfde doel, dus dan kan je denken je kan goed samenwerken, maar de uitwerking is niet zo. Het sluit niet op elkaar aan.

Anna: Komen jullie ook veel verwarde personen tegen?

Jamal: Ja ik denk heel vaak bij mezelf daar gaan we weer. Ik zit nu met iemand, die zit niet op zijn plek bij de nachtopvang en ze weten niet wat ze met hem aan moeten daar, hij is daar niet passend voor, hij heeft een behandeling maar eigenlijk is er geen sprake van een behandeling. Niks dringt tot hem door, maar hij geeft er wel aan dat hij wil stoppen met de drugs en naar de Detox wil gaan en dat is voor hun reden dat zij geen crisismelding kunnen doen. Want dat kan je alleen doen als iemand zelf niet wil. Ga er maar aan staan wat kan je doen.

Anna: Ja want iemand heeft eigenlijk gewoon zorg nodig begrijp ik.

Jamal: Precies en dan moet je juist ervoor kiezen om niet veel poppetjes te hebben, zodat het behapbaar voor diegene blijft. Niet je gaat daar, daar en daarheen, want dan overziet diegene het niet meer.

Anna: Dat klinkt wel lastig inderdaad. Want als Reclassering kan je wat doen als er een opdracht ligt en die opdracht sluit niet altijd aan bij wat je zou wensen. Maar je hebt wel die adviesrol?

Jamal: Maar de vraag is eerst, sorry dat ik je onderbreek, wat is de meerwaarde van het betrekken van de Reclassering. Dus niet dat het is dat de GGZ iemand niet klinisch kan plaatsen en dat is het probleem, dus we halen maar de Reclassering erbij. Dat is geen antwoord op jouw vraag. Vaak wordt aan dat stuk voorbij gegaan. Dus wat is de meerwaarde van het reclasseringstoezicht en kloppen de verwachtingen met de werkelijkheid en dan zet ik het in.

Anna: Maar bij een aanhouding brengen jullie als Reclassering wel advies uit toch? Wij adviseren om dit of dit op te leggen.

Jamal: Klopt, maar de afweging is vaak ook wij leven niet in een perfecte wereld en die klinische opname kan niet. Dan komt dit als second best eruit. Wij geven het advies, adviseren we helemaal niets, dan maar in beeld houden. Maar dat is gevaarlijk, want straks recidiveert hij en krijgen wij een onderzoek waar is het misgegaan.

Anna: Maar buiten die zaken om, heeft u ook zoiets van dit of dat zou de Reclassering zelf anders kunnen doen of hier zouden wij expertise op kunnen inzetten en hier zou de gemeente of bijvoorbeeld een wijkteam wat aan kunnen hebben. Wat nu niet wordt gegaan.

Jamal: Jawel ik denk dat je in die voorfase wel heel scherp moet hebben.

Anna: Maar stel iemand vertoont verward gedrag, maar iemand wordt niet aangehouden. Worden jullie er dan ook wel is bij geroepen of dat er gevraagd wordt naar jullie expertise.

Want ik kan me voorstellen dat jullie bepaalde kennis hebben die je wel zou kunnen gebruiken.

Jamal: Ja dat gebeurt wel, want iemand wordt besproken in het Veiligheidshuis en wij zijn onderdeel van deze gesprekken.

Anna: Ja een andere respondent gaf bijvoorbeeld aan gewerkt te hebben in Nijmegen en hier werd de Reclassering ook al wel eens ingezet zonder opdracht. Dus bij wijze van in het vrijwillig kader om langs te gaan bij die persoon. Volgens hem kan een reclasseringswerker soms meer gewicht in de weegschaal leggen dan een werker van het sociaalwijkteam. Of dan kende zij deze persoon al of wat dan ook en volgens hem kon dit wel werken.

Jamal: Als jij iemand in toezicht hebt gehad, dan kun je dat doen. Maar ik vraag me vooral af hoe kan dat dan en wat ik daarmee bedoel te zeggen is iedereen moet zijn eigen taak kunnen doen. Dus ik vind het heel raar dat een sociaalwijkteam te soft wordt geacht en de boodschap niet goed kan overbrengen. Het is part of the job, dus je kan het een reclasseringswerker laten doen, maar we kunnen ook stilstaan bij waarom kan jij niet doen wat een reclasseringswerker wel kan. Ga je daarop focussen.

Anna: Dat je het omdraait.

Jamal: Ik vind het goed om zo nu en dan te ondersteunen, maar tegelijkertijd moeten ze er wel van leren. Wat maakt dat iemand daar minder succesvol in is.

Anna: Ja zo zou je het ook kunnen stellen. Ja ik was vooral benieuwd, want het gedwongen kader is mij nu redelijk duidelijk. Ik snap dat je hier problemen in kan hebben en tegen knelpunten aanloopt. Maar ik was wel benieuwd of je als Reclassering ook op voorhand buurt gericht werken hebt of wat dan ook.

Jamal: Ja een tijd geleden had wijkgericht werken wel een voorkeur, maar uiteindelijk is dit niet goed van de grond gekomen. Ik vind het wel een beetje krom klinken, want als je geen kader hebt wat ga je doen als Reclassering. Onze rol is anders.

Anna: Ja als Reclassering zit je in die hoek.

Jamal: Ja preventief oke, maar dan is de vraag waarom kunnen de mensen van preventie dit niet oppakken? Ze kunnen ook zeggen kijk uit straks ga je TBS in of wat dan ook. We hebben het beste met je voor. Maar soms worden wij er wel bij geroepen bij mensen die in toezicht bij ons hebben gezeten en vanuit die relatie met een cliënt en wat je van hem weet is het wel makkelijker om een boodschap over te brengen. Dus daar kan ik mij wel in vinden. Maar ik ben wel iedere verlener moet stil staan bij zijn eigen takenpakket en moet gaan kijken waarom lukt het mij niet en welke eigenschappen heb ik nodig. Dan kunnen wij daarvan leren en in groeien. ‘

Anna: Ja je moet wel allemaal je eigen rol hebben.

Jamal: Ja precies als dat de rol van het sociaalwijkteam is, dan moet een sociaalwijkteam misschien in haar wervingsprocedure een mix van mensen. Ook iemand met een forensische achtergrond, dus dan haal je de expertise in huis.

Anna: Oke dus het is niet zozeer dat de Reclassering dingen anders zou kunnen doen of ergens haar expertise kan inzetten, maar die punten die u eerder noemde maken het vooral erg lastig bij verwarde personen.

Jamal: Nee, want dan wordt het ook onduidelijker. Ik denk dat wij een grote rol van betekenis kunnen hebben, maar als wij geen kader hebben en wij moeten wel iemand uitnodigen is het dan wel of niet verplicht.

Anna: Jullie zitten duidelijk in het gedwongen kader.

Jamal: Jij hebt het nu over een stuk preventie, wat wij kunnen doen is kennisoverdracht naar de sociale wijkteams toe.

Anna: Wordt dat ook gedaan in de Veiligheidskamer?

Jamal: Ja en nee, want als ik ga kijken naar veel zorgbedrijven zie niet iedereen heel leergierig zijn. Iedereen denkt het wel te weten om zijn organisatie zo op de kaart te zetten. Dat heb je ook bij een sociaalwijkteam.

Anna: Maar jullie hebben niet echt contact buiten het Veiligheidshuis om?

Jamal: Jawel, er zijn genoeg medewerkers die dat wel doen. Die even bellen en zeggen ik zit hier en hier mee. Daar ligt ook onze kracht, wij bemoeien ons wel met een proces en de ketenpartners zelf maar niet perse met de cliënt. Zo wordt het niet ingewikkeld voor de cliënt. Wij kunnen één keer komen voor een gesprek en dat diegene ons nooit meer terugziet, of dat het wijkteam een klik heeft en het kan voortborduren.

Anna: Ja misschien is het dan niet zozeer de Reclasseringswerker die langs gaat, maar gaat het meer om zou het sociaalwijkteam kunnen leren van de Reclassering.

Jamal: Ja precies en meedenken. Hoe ga je dat aanpakken, hoe staat het ervoor. Om je een voorbeeld te geven van iemand die ADHD heeft, vaak gaan we ons op allemaal leefgebieden richten, terwijl we weten als meneer geen medicatie krijgt, dan is het wachten tot het fout gaat. We moeten eerst werken naar stabiliteit, dat zijn dingen die vanzelfsprekend klinken, maar in de praktijk nog steeds niet gebeuren. Daar heb je elkaar voor nodig, dat je met elkaar gaat nadenken over een casus. Hier zie ik zeker de meerwaarde van in, dus nog laagdrempelig. Of vaker een overleg, maar niet mengen in hun taak of dat wij hun werk over moeten nemen.

Anna: Ja jullie hebben je eigen rol en zij hebben hun rol.

Jamal: Precies, en daarin moeten we elkaar betreffende de kennis, want die is zeker bij ons ook in huis, kunnen we onze successen en falen met elkaar delen.

Anna: En jullie rol is volgens u dus wel redelijk groot op dit gebied.

Jamal: Zeker, ik heb nu een casus van een zorgmijder en die woonde in de gemeente Krimepenerwaard al vrij lang. Er waren klachten van overlast en van alles was al geprobeerd, maar dit was mislukt. In de laatste fase dachten ze weetje wat hij wil niet meewerken als hij iets strafbaars doet gaan wij reclasseringstoezicht aanvragen. Dat was een gemeenschappelijke gedachte van alle ketenpartners, dus de woningbouw, de gemeente, de wijkagent, want iedereen zat ermee. Oke meneer kwam bij mij, voor het eerst accepteert hij behandeling en begeleiding wat uniek is. Ik voel me letterlijk genaaid en in mijn hempje

gezet, want zodra wij erin kwamen was het oke bedankt wij gaat de uithuiszettingsprocedure in gang zetten, want hij heeft nu mensen om hem heen. Dus in eerst instantie was het samenwerken om de angel eruit halen, want hij heeft zorg nodig. En daarna werd hij er alsnog uit gestuurd, 0 hulp van de gemeente, want zij kunnen iemand anders plaatsen in de woning.

Anna: Maar waarom zou de gemeente dit doen? Want het is wel een bewoner van de gemeente die dan op straat staat?

Jamal: Ze voelen zich niet verantwoordelijk ervoor, als het gaat om de casus dat iemand in hulp is dat willen ze wel, maar daar waar het gaat om beroep doen op hun huizen geven ze niet thuis. Zolang meneer geen huis heeft en geen stabiele woonomgeving, dan gaat het hem niet worden.

Anna: Maar dat is eigenlijk gevaarlijker ook voor de gemeente neem ik aan als diegene op straat rondloopt.

Jamal: Precies en dat is ook waar mijn frustratie zit. Ze willen de prijs er niet altijd voor betalen en komen ook niet altijd met een alternatief. Wat je wil bij verward gedrag is dat je out of the box denkt. Soms moet je buiten de gebaande wegen gaan en kijken wat is er nodig. Maar die hele insteek is er niet. Het is niet alleen behandeling bij verwarde personen, nee de leefgebieden moet je stabiel maken. Als die persoon geen inkomen heeft en moet van de gemeente aan alle voorwaarden voldoen, terwijl we weten hij is verward en kan er niet aan voldoen, en toch komen ze niet met maatwerk. Dan heeft het geen zin om in gesprek te gaan met de gemeente. Het ene leefgebied heeft met de andere te maken.

Anna: Ja het hangt allemaal met elkaar samen inderdaad.

Jamal: Ja er is geen integrale aanpak. Dat is ook het gevaar met jouw onderzoek dat je gaat zitten op de behandeling en samenwerking, maar denk ook aan de andere leefgebieden.

Anna: Ja ik heb het nu aan de hand van de bouwstenen uitgewerkt. Ik weet niet of u die kent?

Jamal: Ja

Anna: Ja haar komen deze aspecten wel in terug. Dus de dagbesteding, werken en dergelijke. Dat neemt een gemeente ook mee in de aanpak als het goed is.

Jamal: Ja maar het is geen verplichting en het is vaag. Dus als je het hebt over dagbesteding, kan een gemeente zeggen ja dat regelt de begeleider. Daar hebben wij vaker discussies over gehad. Het klinkt heel mooi en perfect, maar er zitten geen naam en rugnummers bij. Ik wil niet zeggen dat het overal fout gaat, het gaat ook goed. Maar meestal heb ik de casussen in beeld die niet goed lopen over dit onderwerp.

Anna: Maar als ik denk aan verwarde personen denk ik aan problematiek op meerdere gebieden en dat iemand verward is, dus de kluts een beetje kwijt. Maar in hoeverre helpt een gedwongen kader dan vanuit de Reclassering, als iemand zo verward is dat diegene niet eens bewust is van hoe of wat.

Jamal: Ja lastig. Het voordeel daarvan is wel, dat er een consequentie tegenover staat als hij niet meewerkt. Maar waar vaak niet bij wordt nagedacht is dat het verstrekkende gevolgen heeft en dat kan ik ze zo kwalijk nemen. En ergens ook niet, want misschien weten ze het niet. Om een concreet voorbeeld te geven, we hebben te maken met een zorgmijder en we kiezen

ervoor om hem toezicht te geven. En hiertegen over staat 3 maanden voorwaardelijke gevangenisstraf, maar hij is zorgmijder, dus komt zijn afspraken niet na. Omdat hij zich niet houdt aan de bijzondere voorwaarden moet ik hem terugsturen, dat betekent dat het uitstel van executie is. Als ik hem terug ga sturen, moet hij vastzitten en raakt hij zijn woning kwijt en alles kwijt. Waarom omdat wij te hoog hebben ingestoken en omdat wij hem over hebben belast. Wij hebben geen maatwerk geleverd, want wij hebben gekeken naar wat is nodig, maar niet wat is haalbaar voor meneer.

Anna: Ja dan ben je eigenlijk nog verder van huis.

Jamal: Dat gebeurt, terwijl je het in vrijwillig kader aangaat dan kan je zo hoog mogelijk inzetten. Je kan zo hoog insteken als je zelf wil, want er zitten geen gevolgen aan het niet nakomen van die afspraak en bij ons wel. Het is vaak een uitstel van executie en dat vind ik triest.

Anna: En in het vrijwillig kader lopen ze ertegenaan dat iemand niet wil meewerken en ze niet verder komen natuurlijk. En zij denken natuurlijk misschien lukt het in het gedwongen kader wel met een stok achter de deur.

Jamal: Maar dan raken we verder van huis, want wij weten dat hij slecht zijn afspraken nakomt. Dan zet hij alles op het spel. Voor ons lijkt het dan net Russisch roulette. Als het gevaarlijk hoog is en iemand voldoet niet aan de bijzondere voorwaarden, dan zijn wij sneller geneigd om het terug te sturen. Want wij kunnen de verantwoordelijkheid niet dragen van iemand die buiten rare dingen doet. Want wij zijn de eerste die aangesproken worden daarop. Wat heb je gedaan, waarom ben je op die beslissing gekomen. Dus hij liet toen al dit gedrag zien, waarom ben je daar niet op ingegaan en waarom niet teruggestuurd. Dat zorgt voor paniekvoetbal. Niemand wil zijn vingers eraan branden.

Anna: Nee dat kan ik me voorstellen.

Jamal: Als je hebt over het preventieve kader kunnen de mensen die daar al inzitten kijken naar wat de succesfactoren zijn van een reclasseringswerker en kan ik dat zelf niet toepassen. Als het antwoord nee is dan moet je verder denken, maar dat stukje heeft nog niets plaats gevonden naar mijn idee.

Anna: Geven jullie ook wel eens aan waar jullie tegenaan lopen of wat je anders zou willen zien als reclasseringswerkers?

Jamal: Ja maar dan wordt er aangegeven dat zij daar niks mee kunnen en dan houdt het op. Wij hebben elkaar ook nodig, je hebt bijvoorbeeld verschillende regisseurs bij het Veiligheidshuis en je weet ik heb jou morgen nodig bij een ander klant. Vandaag heb je mij teleurgesteld vanuit je rol, oke geen probleem, morgen met een andere cliënt hoop ik wel op succes.

Anna: Nou ik heb er wel een beeld bij. Ik ga het in ieder geval allemaal uitwerken en bekijken wat ik kan gebruiken voor mijn onderzoek. Hier gaat natuurlijk niet alles inpassen, maar het kan wel een opzet zijn en een begin.

Jamal: Ja ik denk dat je eerst moet kijken naar kennisoverdracht, wie bezit welke kennis en hoe kunnen wij deze kennis overdragen. Dat is stap nummer 1 en stap nummer 2 als dat niet lukt, is deze overdracht zo voldoende ja of nee. Vanuit daar kan je weer verder gaan, het kan

zijn dat we teveel verwachten van een sociaalwijkteam en het zelf moeten doen, dat kan. Maar daar gaan wel wat stappen aan vooraf. Kennisoverdracht is ontzettend belangrijk, dat we elkaar weten te vinden. Dat je op die manier van elkaar leert.

Anna: Ja nee dat begrijp ik. Nee ik heb al heel veel nieuwe dingen geleerd waar ik mee verder kan. Dus daar wil ik u heel erg voor bedanken. Ik ga het uitwerken en mocht u mijn onderzoek willen ontvangen, dan kan ik hem u toesturen als hij klaar is.

Jamal: Ik ben super benieuwd. En alleen al dat je het bespreekt en ernaar kijkt is op zich al heel mooi en een goed iets. Ongeacht de uitkomst, het gaat mij erom dat er onderzoek naar is. Dan is er al groot doel bereikt.

Anna: Nee precies, nou helemaal goed en nogmaals bedankt!

Jamal: Helemaal goed, bedankt. En als je wat nodig hebt ben je welkom.

Anna: Bedankt! Fijne dag nog en tot ziens!

Jamal: Tot ziens!

Bijlage 15

Tabel verdeling bouwstenen aanpak overlast door verwarde personen in gemeente Zutphen

Onderdeel	Omschrijving	Functie
Bouwsteen 1	Versterken van de persoon	Indirect, Oplossend
Bouwsteen 1	Versterken directe omgeving	Indirect, oplossend
Bouwsteen 1	Begeleiding op maat	Direct/indirect, oplossend
Bouwsteen 2	Levensstructuur en dagbesteding	Indirect, oplossend
Bouwsteen 2	Werk en inkomen	Indirect, preventief
Bouwsteen 2	Nazorg ex-gedetineerden	Indirect, preventief
Bouwsteen 2	Voorkomen uithuiszettingen	Indirect, preventief
Bouwsteen 2	Vangnet en ongevraagde hulp	Indirect, oplossend
Bouwsteen 2	Woonbegeleiding AMV'ers	Indirect, preventief
Bouwsteen 2	Veilige woon- en leefomgeving	Direct, preventief
Bouwsteen 2	Pilot 'Werk op de kaart'	Indirect, oplossend
Bouwsteen 2	Pilot aanpak extreme woonoverlast	Direct, oplossend
Bouwsteen 3	Lokale infrastructuur	Indirect, preventief
Bouwsteen 3	Aandacht voor jong volwassenen en risicojeugd	Indirect, preventief
Bouwsteen 3	Aandacht voor kwetsbare ouderen	Indirect, preventief
Bouwsteen 3	Aandacht voor forensische zorg	Direct en indirect, oplossend
Bouwsteen 3	Mental Health First Aid	Direct, preventief
Bouwsteen 4	Meldkamer	Indirect, oplossend
Bouwsteen 4	24/7 regionaal advies- en meldpunt Oost-Veluwe	Indirect, preventief
Bouwsteen 4	24/7 bereikbaarheid voor de beschermd wonen doelgroep	Direct, oplossend

Bouwsteen 4	Wachtdienstbegeleiding	Indirect, oplossend
Bouwsteen 5	Huidige situatie beoordelingskamers	Direct, oplossend
Bouwsteen 6	Herijking toegangen sociaal domein en optimalisering uitvoeringscoördinatie	Indirect, oplossend
Bouwsteen 6	Samenwerkende professionals in de wijk	Indirect, preventief
Bouwsteen 7	Vervoer bij crisis	Direct, oplossend
Bouwsteen 8	Passende ondersteuning, zorg en straf	Direct, oplossend
Bouwsteen 8	Proeftuin voor doorontwikkeling van de ketenveldnorm	Direct, oplossend
Bouwsteen 9	Huidige hantering privacy	Indirect, oplossend

Bijlage 16

Verklaring gebruikte hulpmiddelen

Hierbij verklaar ik, dat ik het voor u liggende werkstuk/project zelfstandig en zonder gebruik van andere dan de aangegeven hulpmiddelen geschreven heb. De uit andere bronnen direct of indirect overgenomen teksten zijn op enigerlei wijze in de door mij geschreven tekst expliciet met bronvermelding verantwoord. Het werkstuk werd tot nu toe nog niet in dezelfde of in vergelijkbare vorm aan een examinerator of examencommissie voorgelegd. Ook is het werkstuk niet eerder in het openbaar verschenen.

Naam, achternaam: Anna Evers

Plaats: Deventer

Datum: 15 juni 2021